

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ НОТАРИАТТЫҚ ПАЛАТАНЫҢ ҒЫЛЫМИ-ТӘЖІРИБЕЛІК ЖУРНАЛЫ

БЮЛЛЕТЕНЬ НОТАРИУСА

НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ РЕСПУБЛИКАНСКОЙ НОТАРИАЛЬНОЙ ПАЛАТЫ

5'2022

www.notariat.kz

БЮЛЛЕТЕНЬ НОТАРИУСА

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ НОТАРИАТТЫҚ
ПАЛАТАНЫҢ ҒЫЛЫМИ-ТӘЖІРИБЕЛІК
ЖУРНАЛЫ

НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
РЕСПУБЛИКАНСКОЙ
НОТАРИАЛЬНОЙ ПАЛАТЫ

В НОМЕРЕ:

НОВОСТИ

В Республиканской нотариальной палате

2 стр.

Обзор рабочих встреч и мероприятий
с участием представителей Республиканской
нотариальной палаты за сентябрь-октябрь

10 стр.

ДОКУМЕНТЫ

Қазақстан Республикасында нотариатты дамытудың
2022 жылдан 2027 жылға дейінгі кезеңге
арналған тұжырымдамасы

13 стр.

Отчет Председателя РНП о деятельности
Правления РНП с ноября 2018 года
по ноябрь 2022 года

22 стр.

ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Салтанат Маманова

Отказ от наследства и его правовые последствия

49 стр.

МЕЖДУНАРОДНАЯ ПРАКТИКА

Диана Абрамян

Нотариат Республики Армения
в условиях новой реальности

53 стр.

Роза Бекчян

Цифровизация нотариальных действий
в Республике Армения

58 стр.

Журнал 2001 жылдан бастап шығады

Меншік иесі: Республикалық нотариаттық палата.
Басылым 2003 жылы 12 желтоқсанда Қазақстан
Республикасының Ақпарат министрлігінде тіркелген.
Куәлігі № 4512 – Ж

Редакциялық кеңес: Әсел Жанәбілова – Республика-
лық нотариаттық палата төрайымы, Мүгілсім Әмірова
– Республикалық нотариаттық палата төрайымының
кеңесшісі, Сара Идрышева – заң ғылымдарының
докторы, ҚазГЗУ профессоры, Мереке Габдуалиев –
заң ғылымдарының кандидаты, Ресей жаратылыстану
академиясының профессоры.

Бас редактор: Толқын Әлиева

Корректорлар: Ғалия Сұлтанова, Айжан Гусева

Беттеу: Дмитрий Барков

Редакцияның жазбаша рұқсатынсыз материалдарды
қайта басуға, көшіруге немесе таратуға тыйым салы-
нады.

Басылымда жарияланған фактілер мен ақпараттар үшін
бар жауапкершілік авторлардың мойнында. Редакция
мақала авторының көзқарасына жауап бермейді.

Редакцияның мекенжайы: 010000, Астана қаласы,
Сарайшық көшесі, 38 үй, 5 кеңсе.

Тел./факс: 8 (7172) 50-88-26; электронды пошта:
npr_npr@mail.ru

ЖШС «ПрофиМакс ДК» басылып шықты.

Баспахана мекенжайы:

010000, Астана қаласы, Жеңіс даңғылы, 63/1,

тел./факс: 8 (7172) 38-22-86, 38-04-84,

электронды пошта: profimax_dk@mail.ru

www.profixmax.kz

Пішімі 60x84/8.

Тапсырыс № 4813

© Республикалық нотариаттық палата,
«Бюллетень нотариуса», 2022 жыл.

5'2022
ҚЫРКҮЙЕК-ҚАЗАН

www.NOTARIAT.kz

НОВОСТИ

РЕСПУБЛИКАНСКОЙ НОТАРИАЛЬНОЙ ПАЛАТЫ

Республикалық нотариаттық палатаның XVI съезі өтті

2022 жылғы 7 қарашада «Жұмбақтас» қонақ үйінде Республикалық нотариаттық палатаның кезекті есептік-сайланбалы XVI съезі (бұдан әрі – Съезд) өтті. Оның барысында Республикалық нотариаттық палата төрағасының Республикалық нотариаттық палата басқармасының қызметі туралы есебі, Республикалық нотариаттық палатаның Тексеру комиссиясының 2020 жылғы 1 қазаннан 2022 жылғы 1 қарашаға дейінгі кезеңдегі Республикалық нотариаттық палатаның қаржы-шаруашылық қызметінің жай-күйі туралы есебі, Қазақстан Республикасында нотариатты дамытудың 2022 жылдан бастап 2027 жылға дейінгі кезеңге арналған тұжырымдамасы бекітілді.

Республикалық нотариаттық палатаның төрағасын сайлауы өтті. Аталмыш сайлау «Нотариат туралы» ҚР Заңының, Республикалық нотариаттық палатаның Жарғысының және Сайлау өткізу жөніндегі ұйымдастыру комитеті туралы ереженің талаптарына сәйкес өтті.

РНП төрағалығына Ұйымдастыру комитетіне РНП Басқармасы мен Ақмола облысы нотариаттық палатасының жалпы жиналысының шешімімен Әсел Жанәбілова мен Алматы қаласы нотариаттық палатасының жалпы жиналысының шешімімен Серік Ислямиевтің кандидаттардың құжаттары келіп түсті.

Съезді өткізу қарсаңында, 2022 жылғы 6 қарашада, Серік Ислямиев РНП төрағалығына сайлаудан өз кандидатурасын алып тастау туралы өтініші түсті.

Съезге аумақтық нотариаттық палаталар ұсынған 97 өкіл қатысты. 3 делегат дәлелді себептерге байланысты қатысқан жоқ.

Состоялся XVI съезд Республиканской нотариальной палаты

7 ноября 2022 года в отеле «Жумбактас» состоялся очередной отчетно-выборный XVI съезд Республиканской нотариальной палаты (далее – Съезд), в ходе которого утверждены отчеты о деятельности Республиканской нотариальной палаты (с ноября 2018 года по ноябрь 2022 года) и Ревизионной комиссии о состоянии финансово-хозяйственной деятельности Республиканской нотариальной палаты (с 1 октября 2020 года по 31 октября 2022 года).

Состоялись выборы в председатели Республиканской нотариальной палаты, которые прошли в соответствии с требованиями Закона РК «О нотариате», Устава Республиканской нотариальной палаты и Положения об организационном комитете по проведению выборов.

В Оргкомитет поступили документы кандидатов в председатели РНП Асель Жанабилловой, выдвинутой Правлением РНП и решением Общего собрания нотариальной палаты Акмолинской области, и Серика Ислямиева, выдвинутого решением Общего собрания нотариальной палаты города Алматы.

Сайлаудың қорытындысы бойынша Әсел Жанәбілова үшін 92 делегат дауыс берді, 5 делегаттың дауысы қарсы болды.

Сондай-ақ, Съез барысында Абай, Жетісу, Ұлытау және ШҚО облыстарынан РНП Басқарма мүшелері сайланды.

Халықаралық тәжірибемен алмасу: қазақстандық және француз нотариаттарының өкілдері жұмыс сапарымен Тәжікстанға барды

6-8-қыркүйек аралығында Қазақстанның Республикалық нотариаттық палатасы мен Франция нотариатының Жоғары Кеңесінің өкілдерінен тұратын делегация Тәжікстанға ресми сапармен барып қайтты. Сапардың мақсаты – Қазақстан, Франция және Тәжікстан нотариаттарының қызметі туралы тәжірибесімен алмасу, оның ішінде, Франция мен Тәжікстан нотариаттарының арасында кәсіби байланыс орнату.

Сапар барысында РНП төрайымы Әсел Жанәбілова Әділет министрінің орынбасары Шараф Каримзоданың қатысуымен өткен «Тәжікстан, Франция және Қазақстанның нотариаттық қызметіне жалпы шолу» тақырыбындағы дөңгелек үстел барысында баяндама жасады. Ол нотариустардың жұмысы, Қазақстан нотариатындағы цифрлық технологиялардың белсенді дамуы туралы егжей-тегжейлі айтып берді. Ақпараттық жүйелермен және мемлекеттік деректер базаларымен электрондық өзара іс-қимылдың арқасында нотариустар БНАЖ-да мәмілелер мен құжаттарды куәландыру үшін барлық қажетті мәліметтерді алады. Нотариус дайындаған электро-

Накануне проведения Съезда, 6 ноября 2022 года, Серик Ислямиев снял свою кандидатуру с выборов в председатели РНП.

На Съезде присутствовали 97 представителей, делегированных территориальными нотариальными палатами. Отсутствовали 3 делегата по уважительным причинам.

По итогам подсчёта голосов за Асель Жанабилову проголосовало: «За» – 92 делегата, «Против» – 5 делегатов.

Также в ходе Съезда были избраны члены Правления РНП от НП областей Абай, Жетісу, Ұлытау и ВКО.

Международный обмен опытом: представители казахстанского и французского нотариатов посетили с рабочим визитом Таджикистан

С 6 по 8 сентября состоялся официальный визит делегации Республиканской нотариальной палаты Казахстана и Высшего совета нотариата Франции в Таджикистан. Цель визита – произвести обмен опытом в части работы нотариатов Казахстана, Франции и Таджикистана, в том числе установление профессиональных связей между нотариатами Франции и Таджикистана.

В рамках поездки председатель РНП Асель Жанабилова выступила с докладом в ходе круглого стола на тему: «Общий обзор нотариальной деятельности Таджикистана, Франции и Казахстана» с участием заместителя министра юстиции Шарафом Каримзода. Она подробно рассказала о работе нотариусов, об активном развитии цифровых технологий в нотариате Казахстана. Так, благодаря налаженному электронному взаимодействию с информационными системами и государственными базами данных нотариусы получают все необходимые для удостоверения сделок и документов сведения в ЕНИС. Помимо удостоверения равнозначности электронного документа, изготовленного нотариусом, документу на

ндық құжаттың қағаз жеткізгіштегі құжатпен бірдейлігін және керісінше әрекет жасағаннан басқа, БҚО, СҚО және Павлодар облысының нотариустарына пилоттық режимде сенімхаттардың кейбір түрлерін онлайн жасауға өкілеттік берілген.

Тәжікстан Республикасының Бас мемлекеттік нотариусы Шарофиддин Шарифзода елдегі нотариаттық қызметті ұйымдастырудың ерекшеліктері, жергілікті нотариустардың өкілеттіктері мен жұмыс ережелері туралы егжей-тегжейлі айтып берді. Тәжікстанда мемлекеттік нотариат сақталуда, жеке нотариустар және тиісінше нотариаттық палата жоқ, бұл тәжік нотариатын басқа елдердің нотариаттарынан түбегейлі ерекшелендіреді.

Душанбеде қазақстандық және француз нотариаттары өкілдерінің жұмыс сапарының бағдарламасына сәйкес, Тәжікстан Республикасының Әділет министрі Ашуриен Музаффар Курбонмамадпен кездесу өтті. Оның барысында тараптар Тәжікстан нотариатының жай-күйі мен оны реформалау мәселелерін талқылады.

Әсел Жанәбілова «бүгінде Республикалық нотариаттық палата Франция мен Тәжікстан нотариаттары арасында кәсіби байланыс орнату үшін көпір қызметін атқаруда. Француз әріптестері Орталық Азия елдерінің нотариаттарымен ынтымақтастық орнатуға, атап айтқанда Тәжікстанның нотариаттық жүйесімен танысуға мүдделілік білдіреді».

Өз кезегінде, Франция нотариатының Жоғарғы Кеңесінің өкілдері Тәжікстанның нотариаты қаншалықты ынтымақтастыққа дайын болса, олар да соншалықты қолдау көрсетуге дайын екендерін ескертті.

Франция нотариатының Жоғарғы Кеңесі делегациясының құрамына Шығыс Еуропа және Орталық Азия елдерімен байланыстар орнату бойынша халықаралық қатынастарға жауапты өкілдер – Антуан Дежуа, Кристина Атанасова және Лариса Альбертини кірді.

Кездесу қорытындысы бойынша тараптар кәсіби және іскерлік байланыстарды орнатуға және дамытуға бағытталған шаралар қабылдауға келісті.

бумажном носителе и наоборот, нотариусы ЗКО, СКО и Павлодарской области в пилотном режиме наделены полномочием совершать некоторые виды доверенностей онлайн.

Главный государственный нотариус Республики Таджикистан Шарофиддин Шарифзода подробно рассказал об особенностях организации нотариальной деятельности в стране, полномочиях и правилах работы местных нотариусов. В Таджикистане сохраняется государственный нотариат, нет частных нотариусов и соответственно нотариальной палаты, что принципиально отличает таджикский нотариат от нотариатов других стран.

Еще одним пунктом программы рабочей поездки представителей казахстанского и французского нотариатов в Душанбе стала встреча с министром юстиции Республики Таджикистан Ашуриёном Музаффаром Курбонмухаммадом, на которой стороны обсудили вопросы состояния и реформирования нотариата Таджикистана, а также поздравили коллег с Днем Независимости Таджикистана, который отмечается ежегодно 9 сентября.

Асель Жанабилова упомянула, что «сегодня Республиканская нотариальная палата выступает в качестве моста для установления профессиональных связей между нотариатами Франции и Таджикистана. Французские коллеги выражают заинтересованность в налаживании сотрудничества с нотариатами стран Центральной Азии, в частности ознакомиться с системой нотариата Республики Таджикистан».

В свою очередь, представители Высшего совета нотариата Франции заверили таджикских коллег в том, что готовы к сотрудничеству настолько, насколько к нему готов нотариат Таджикистана.

В состав делегации от Высшего совета нотариата Франции вошли представители, ответственные за международные отношения по вопросам и связям со странами Восточной Европы и Центральной Азии, – Антуан Дежуа, Кристина Атанасова и Лариса Альбертини.

По итогам встреч стороны договорились принять меры, направленные на установление и развитие профессиональных и деловых связей.

ЦДИАӨМ Мемлекеттік қызметтер комитетінің отырысы өтті

Мемлекет басшысының 2022 жылғы 8 қыркүйекте неғұрлым талап етілген анықтамалар мен қағаз растамаларды алып тастау жөніндегі тапсырмасын орындау шеңберінде ЦДИАӨМ Мемлекеттік қызметтер комитеті республика нотариустарының қатысуымен кеңес ұйымдастырды.

Кеңеске қатысушылар азаматтардан «Жылжымайтын мүлік объектілерінің мекенжайын анықтау бойынша анықтама беру» анықтамасын талап етуді алып тастау мәселелерін талқылады.

Нотариустар жылжымайтын мүлікті қайта рәсімдеу және кепілді тіркеу кезінде жылжымайтын мүлік объектісінің мекенжайы сәйкес келмеген жағдайда осы мәліметтерді талап етеді.

Мәселен, Цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрлігі Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігімен бірлесіп, нотариустар мен екінші деңгейдегі банктердің анықтаманы талап етуін алып тастау бойынша бірлескен бұйрыққа қол қойды.

Бірлескен жұмыстар шеңберінде «Мекенжай тіркелімі» АЖ-ның БНАЖ-бен интеграциясы бар, оның шеңберінде нотариустар жылжымайтын мүлік объектісінің мекенжай мәліметтерін дербес тексере алады. Бұдан басқа, «электрондық үкімет» порталында және «Egov mobile» мобильдік қосымшасында кез келген мүдделі тұлға үшін мекенжай мәліметтерін тексеру сервисі іске асырылды.

Алайда, жиналыс барысында нотариустар «Мекенжай тіркелімі» АЖ-да қате мәліметтер бар екенін, бұл жағымсыз салдарға

Состоялось совещание Комитета государственных услуг МЦРИАП

В рамках исполнения поручения Главы государства по отмене наиболее востребованных справок и бумажных подтверждений, 8 сентября 2022 года Комитетом государственных услуг МЦРИАП организовано совещание с участием нотариусов республики.

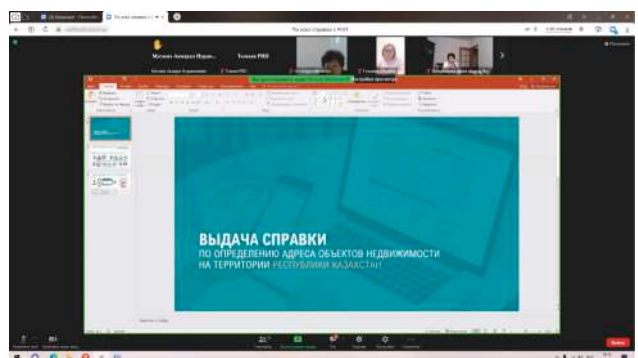
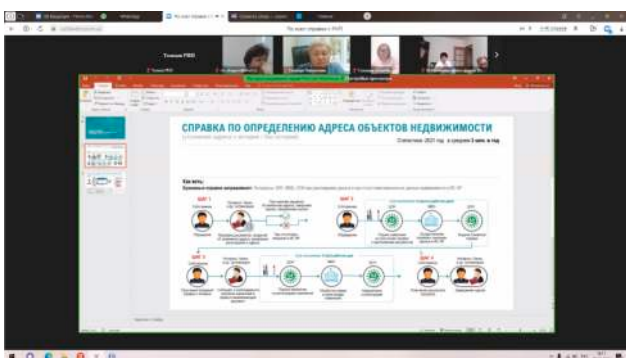
Участники совещания обсудили вопросы исключения истребования справки «Выдача справки по определению адреса объектов недвижимости» от граждан.

Данные сведения истребуются нотариусами при переоформлении недвижимого имущества и регистрации залога в случае расхождения адреса объекта недвижимости.

Так, Министерством цифрового развития, инноваций и аэрокосмической промышленности совместно с Министерством индустрии и инфраструктурного развития подписан совместный приказ по исключению истребования справки нотариусами и банками второго уровня.

В процессе совместных работ имеются интеграции ИС «Адресный регистр» с ЕНИС, в рамках которой нотариусы могут самостоятельно проверять адресные сведения объекта недвижимости. Кроме того, на портале «электронного правительства» и в мобильном приложении «Egov mobile» реализован сервис проверки адресных сведений для любого заинтересованного лица.

Однако в ходе совещания нотариусами отмечено, что в ИС «Адресный регистр» содержатся некорректные данные, что может повлечь за собой негативные последствия. В этой связи исключение истребова-

әкелуі мүмкін екенін атап өтті. Осыған байланысты «Жылжымайтын мүлік объектілерінің мекенжайын айқындау бойынша анықтама беру» анықтамасын талап етуді алып тастау мерзімінен бұрын болып табылады.

Нотариустардың пікірінше, АЖ-да мәліметтерді өзектендіргенге дейін баламаны сақтау қажет.

Қазақстан нотариатының қатысуымен ХНО Азия істері жөніндегі комиссиясының отырысы өтті

Азия істері жөніндегі комиссияның кезекті пленарлық отырысы 2022 жылғы 16 қыркүйекте онлайн-отырыс форматында өтті. Оның мақсаты – Азия елдерінің нотариаттық палаталары арасында олардың қызметін үйлестіру және үйлестіру үшін тәжірибе мен ақпаратпен алмасу.

Халықаралық нотариат одағының (ХНО) Азия елдерінің нотариат-мүшелерінің жыл сайынғы жиналысы барысында нотариаттық қоғамдастықтардың өкілдері ұлттық нотариаттарының ағымдағы жағдайы туралы баяндама жасады және алдағы жылға арналған өзекті міндеттері туралы сөз қозғады.

Халықаралық нотариат одағы – бұл 91 ел мүше болып табылатын үкіметтік емес халықаралық ұйым. Бұл ұйымның мақсаты – нотариустардың қызметін үйлестіруге және бүкіл әлем бойынша нотариаттың дамуына ықпал ету.

ХНО-да төрт Континенталды комиссия (CCS) бар. Атап айтқанда: Еуропа (CAE), Африка (CAAF), Азия (CAAs) және Оңтүстік пен Орталық Америка (CAAM).

Азия істері жөніндегі комиссия Қытай, Индонезия, Жапония, Вьетнам, Оңтүстік Корея, Моңғолия және Ливанның делегаттары мен басқарма мүшелерінен тұрады.

Құрлықтық комиссия қатысушы елдердің бірінде жылына кемінде бір рет жиналады. Бұл жолы, өткен жылдағыдай, пандемияға байланысты отырыс онлайн өтті.

Кездесуге Қазақстан мен Өзбекстанның нотариаттық палаталарының төрағаларын қоса алғанда, Азия елдерінен 30-дан астам делегат қатысты.

ния справки «Выдача справки по определению адреса объектов недвижимости» является преждевременным.

По мнению нотариусов, до актуализации сведений в ИС необходимо сохранить альтернативу.

Состоялось заседание Комиссии по делам Азии МСН с участием нотариата Казахстана

Очередное пленарное заседание Комиссии по делам Азии состоялось 16 сентября 2022 года в формате онлайн-заседания, целью которого является обмен опытом и информацией между нотариальными палатами азиатских стран для координации и гармонизации их деятельности.

В ходе ежегодного собрания азиатских нотариатов-членов Международного союза нотариата (МСН) представители нотариальных сообществ выступили с докладами о текущем положении в национальном нотариате и рассказали об актуальных задачах на предстоящий год.

Международный союз нотариата – это неправительственная международная организация, членами которой являются 91 страна. Цель этой организации – способствовать координации деятельности нотариусов и развитию нотариата по всему миру.

В МСН существуют четыре Континентальные комиссии (CCS), а именно для Европы (CAE), Африки (CAAF), Азии (CAAs) и Южной и Центральной Америки (CAAM).

Комиссия по делам Азии состоит из членов правления и делегатов из Китая, Индонезии, Японии, Вьетнама, Южной Кореи, Монголии и Ливана.

Континентальная комиссия собирается не реже одного раза в год в одной из стран-участниц. В этот раз, как и в предыдущем году, из-за пандемии заседание прошло онлайн. На встрече присутствовало более 30 делегатов из азиатских стран, включая председателей нотариальных палат Казахстана и Узбекистана.

Отырысты Комиссия президенті Хидео Такасаки ашты.

Такасаки мырза кездесуге қатысушыларды қарсы алып, комиссияның 2021 жылғы қыркүйекте өткен соңғы отырысы күнінен бастап ұйымдастырылған іс-шаралар туралы қысқаша айтып берді.

Әрбір делегат өз елінде нотариаттың дамуына қатысты соңғы жаңалықтарға шолу жасады. Негізгі пікірталас Covid-19 пандемиясы кезінде және одан кейін нотариаттық қызметті жүзеге асыру тақырыбы аясында өтті.

Комиссия отырысында қазақстандық нотариаттың атынан Республикалық нотариаттық палатаның төрайымы Әсел Жанәбілова өкілдік етті. Өз баяндамасында Төрайым нотариат қызметінің саласын заңнамалық кеңейту саласындағы таяудағы жетістіктердің, атап айтқанда цифрландыру саласындағы жетістіктердің кең тізімін атап өтті.

Халықаралық нотариаттық ынтымақтас-тық жөніндегі комиссияның президенті Ричард Бок «Латын нотариатының болашағы туралы кейбір ойлар» атты баяндамасын ұсынды.

Отырыс аясында есептер тыңдалды, жаңа мерзімге президент Три Фирдаус Акбарсия, сондай-ақ Комиссияның вице-президенті мен қазынашысы сайланды.

Открыл заседание президент Комиссии Хидео Такасаки.

Господин Такасаки приветствовал участников встречи и кратко рассказал о мероприятиях, прошедших с даты последнего заседания Комиссии, которое состоялось в сентябре 2021 года.

Каждый делегат коротко сообщил последние новости, касающиеся развития нотариата в своей стране. Основная дискуссия велась на тему осуществления нотариальной деятельности во время и после пандемии Covid-19.

Казахстанский нотариат на заседании Комиссии представляла председатель Республиканской нотариальной палаты Асель Жанабилова. В своем докладе председатель осветила обширный список недавних достижений в области законодательного расширения сферы деятельности нотариата, в частности успехи в сфере цифровизации.

Президент Комиссии по международному нотариальному сотрудничеству Ричард Бок представил свой доклад на тему «Некоторые размышления о будущем латинского нотариата».

В рамках заседания заслушаны отчеты, на новые сроки избраны президент Три Фирдаус Акбарсия, а также вице-президент и казначей Комиссии.

ЕАТ сарапшылары нотариат өкілдерімен сұхбат өткізді

2022 жылғы 16 қыркүйекте Нұр-Сұлтан қаласында қылмыстық кірістерді заңдастыруға және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл жөніндегі Еуразиялық топтың өзара бағалауының екінші раунды шеңберінде сарапшы-бағалаушылармен сұхбат өтті.

Іс-шараға қатысу үшін адвокаттық және нотариаттық палаталардың өкілдері шақырылды.

Республикалық нотариаттық палата мен нотариустар Гаухар Капанова мен Санжар Кенжеғали нотариустардың КЖ/ТҚҚ туралы заңнама талаптарын орындауының құқықтық негіздері туралы айтып, қазақстандық нотариаттың заңсыз қаржы схемаларына қарсы

Эксперты ЕАГ провели интервью с представителями нотариата

16 сентября 2022 года в Нур-Султане состоялось интервью с экспертами-оценщиками в рамках второго раунда Взаимных оценок Евразийской группы по противодействию легализации преступных доходов и финансированию терроризма.

Для участия в мероприятии были приглашены представители адвокатских и нотариальных палат.

Республиканская нотариальная палата и нотариусы Гаухар Капанова и Санжар Кенжеғали рассказали о правовых основах исполнения нотариусами требований законодательства о ПОД/ФТ, а также отметили эффективность казахстанского нота-

күрестегі тиімділігін атап өтіп, БНАЖ жүйесін таныстырды.

Сұхбат барысында сарапшылар ҚМС-нің кәсіби қызметінде орын алған тәуекелдер туралы, оларды төмендету үшін қолданылатын шаралар жайлы сұрады, нотариустардың осы бағыттағы міндеттерін қаншалықты түсінетіні туралы және реттеушілермен және уәкілетті органдармен ынтымақтастық және өзара іс-қимыл туралы қызығушылық танытты.

Тәуелсіз мамандар нотариаттың «Қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл туралы» Заң нормаларының сақталуын бақылаудағы оң рөлін атап өтті.

ЕАТ-тың көшпелі миссиясы Қазақстанның өзара бағалауының негізгі кезеңі болып табылады. Нәтижелер көбінесе субъектілердің, соның ішінде нотариустар болып табылатын арнайы субъектілердің күмәнді операцияларды жүргізуге қатысуына жол бермеу жөніндегі белсенді қызметіне байланысты. Жыл басынан бері Республикалық нотариаттық палата Қазақстан Республикасының Қаржы мониторингі агенттігімен тығыз ынтымақтастықта нотариустармен бірқатар бірлескен іс-шаралар өткізді, бұл сұхбаттың сәтті өтуіне айтарлықтай ықпал етті.

Миссияның қорытындысы бойынша Қазақстанның КЖ/ТҚҚ ұлттық жүйесінің халықаралық стандарттарға сәйкестігі туралы кешенді есеп дайындалады және оны дамыту бойынша ұсынымдар ұсынылады.

риата в борьбе с незаконными финансовыми схемами и презентовали систему ЕНИС.

В ходе интервью эксперты также интересовались осведомленностью СФМ о существующих рисках и пониманием их обязанностей, мерах, принимаемых для их снижения, сотрудничестве и взаимодействии с регуляторами и уполномоченными органами и пр.

Независимые специалисты отметили положительную роль нотариата в контроле над соблюдением норм Закона «О противодействии легализации (отмыванию) доходов, полученных преступным путем, и финансированию терроризма».

Выездная миссия ЕАГ является ключевым этапом взаимной оценки Казахстана. Результаты во многом зависят от активной деятельности субъектов, в том числе специальных, которыми являются нотариусы, по недопущению вовлечения в проведение сомнительных операций. С начала года Республиканская нотариальная палата в тесном сотрудничестве с Агентством Республики Казахстан по финансовому мониторингу провела ряд совместных мероприятий с нотариусами, что немало способствовало успешному проведению интервью.

По итогам миссии будет подготовлен комплексный отчет о соответствии национальной системы ПОД/ФТ Казахстана международным стандартам и предложены рекомендации по ее развитию.

СҚО, Шымкент, Түркістан облысының нотариустары үшін көшпелі семинар өтті

Петропавл, Шымкент, Түркістан қалаларында өңірдің нотариустары үшін нотариат туралы заңнамасының жаңалықтарына арналған Республикалық нотариаттық палатаның көшпелі семинары өтті.

Семинардың бірінші бөлімі нотариаттың өзекті мәселелеріне арналды. РНП төрайымы Әсел Жанәбілова семинарға қатысушылардың сұрақтарына жауап берді.

Екінші бөлімде РНП атқарушы директоры Гүлнар Рыспекова соңғы өзгерістерге

Состоялся выездной семинар для нотариусов СҚО, Шымкента и Туркестанской области

В Петропавловске, Шымкенте и Туркестане состоялся выездной семинар Республиканской нотариальной палаты для нотариусов регионов, посвященный новеллам законодательства в сфере нотариата.

Первая часть семинара была посвящена актуальным вопросам нотариата. Председатель РНП Асель Жанабилова ответила на вопросы участников семинара.

Во второй части исполнительный директор РНП Гүлнара Рыспекова подробно

байланысты атқарушылық жазбаны жасау мәселелерін егжей-тегжейлі түсіндірді.

Семинар барысында қатысушылар нотариаттық іс-әрекеттерді жасау кезінде азаматтар мен заңды тұлғалардың құқықтары мен мүдделерін қорғауға қажетті тиімділікті арттыруға бағытталған міндеттерді талқылады.

разъяснила вопросы совершения исполнительной надписи в свете последних изменений.

В ходе семинара участники также обсудили задачи, направленные на повышение эффективности при совершении нотариальных действий, необходимые для защиты прав и интересов граждан и юридических лиц.

Ақмола облыстық сотында дөңгелек үстел өтті

31 қазанда «Атқарушылық жазба. Құқық қолдану» тақырыбында Ақмола облыстық соты ұйымдастырған дөңгелек үстел өтті.

Дөңгелек үстелдің жұмысына Ақмола облыстық сотының азаматтық істер жөніндегі сот алқасының төрағасы Серікжан Габдулин, облыстық, қалалық және аудандық соттардың судьялары, сондай-ақ облыс нотариустары қатысты.

Республикалық нотариаттық палатаның атынан атқарушы директоры Гүлнара Рыспекова қатысты. Өз сөзінде атқарушы директор атқарушылық жазбаны жасаудың нотариаттық тәжірибесі туралы айтты, проблемалық мәселелерді талқылады және оларды шешу жолдарын ұсынды.

Дөңгелек үстел пікір алмасумен және мәселелерді талқылаумен аяқталды.

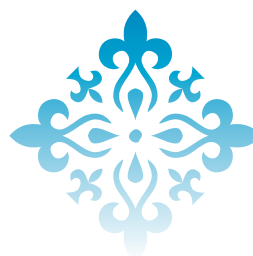
В Акмолинском областном суде проведен круглый стол

31 октября состоялся круглый стол на тему: «Исполнительная надпись. Правоприменение», организованный Акмолинским областным судом.

В проведении круглого стола приняли участие Председатель судебной коллегии по гражданским делам Акмолинского областного суда Серикжан Габдулин, судьи областного, городских и районных судов, а также нотариусы области.

Республиканскую нотариальную палату представила исполнительный директор Гульнара Рыспекова. В своем выступлении исполнительный директор рассказала о нотариальной практике совершения исполнительной надписи, озвучила проблемные вопросы и пути их решения.

Завершился круглый стол обменом мнениями и обсуждением проблемных вопросов.

Қыркүйек-қазан айларында Республикалық нотариаттық палата өкілдерімен өткен кездесулер мен іс-шараларға шолу

1 қыркүйек 2022 жыл – РНП кезекті есеп беру-сайлау XVI съезін өткізу мәселелері бойынша бірқатар маңызды шешімдер РНП Басқарма мүшелерінің отырысында қабылданды.

5 қыркүйек 2022 жыл – Францияда жылжымайтын мүлікті сату бойынша нотариаттық практика мәселелеріне арналған қазақстандық-француздық оқыту семинары Алматы қаласында өтті.

6-8 қыркүйек 2022 жыл – Республикалық нотариаттық палатаның төрайымы Франция мен Тәжікстан нотариаттары арасында кәсіби байланыстар орнату аясында жұмыс сапармен Душанбе қаласында болды.

8 қыркүйек 2022 жыл – Мемлекет басшысының неғұрлым талап етілетін анықтамалар мен қағаз растаулардың күшін жою жөніндегі тапсырмасын орындау шеңберінде ЦДИАӨМ Мемлекеттік қызметтер комитеті республика нотариустарының қатысуымен кеңес өткізді.

15 қыркүйек 2022 жыл – Республикалық нотариаттық палатаның атқарушы директоры Гүлнара Рыспекова «Банктік қарыз шарттарынан туындайтын даулар бойынша азаматтық істерді қараудың сот практикасы туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2016 жылғы 25 қарашадағы №7 нормативтік қаулысына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» және «Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының кейбір нормативтік қаулыларына азаматтық және азаматтық процестік заңнама бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының нормативтік қаулыларының жобаларын талқылауға арналған Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының Ғылыми-консультативтік кеңесінің жұмысына қатысты.

Обзор рабочих встреч и мероприятий с участием представителей Республиканской нотариальной палаты за сентябрь-октябрь

1 сентября 2022 года состоялось заседание членов Правления, на котором был принят ряд важных решений по вопросам проведения очередного отчетно-выборного XVI съезда РНП.

5 сентября 2022 года в городе Алматы прошел обучающий казахстанско-французский семинар, посвященный вопросам нотариальной практики по продаже недвижимости во Франции.

6-8 сентября 2022 года председатель Республиканской нотариальной палаты в рамках установления профессиональных связей между нотариатами Франции и Таджикистана посетила с рабочим визитом город Душанбе.

8 сентября 2022 года в рамках исполнения поручения Главы государства по отмене наиболее востребованных справок и бумажных подтверждений Комитетом государственных услуг МЦРИАП проведено совещание с участием нотариусов республики.

15 сентября 2022 года исполнительный директор Республиканской нотариальной палаты Гүлнара Рыспекова приняла участие в работе заседания Научно-консультативного совета при Верховном Суде Республики Казахстан по рассмотрению проектов нормативных постановлений «О внесении изменений и дополнений в нормативное постановление Верховного Суда Республики Казахстан от 25 ноября 2016 года №7 «О судебной практике рассмотрения гражданских дел по спорам, вытекающим из договоров банковского займа», «О внесении изменений и дополнений в некоторые нормативные постановления Верховного Суда Республики Казахстан по гражданскому и гражданскому процессуальному законодательству».

16 қыркүйек 2022 жыл – Нұр-Сұлтан қаласында Еуразиялық топтың қылмыстық кірістерді заңдастыруға және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл жөніндегі өзара бағалауларының екінші раунды шеңберінде сарапшы-бағалаушылар нотариустармен сұхбат өткізді.

19 қыркүйек 2022 жыл – Республикалық нотариаттық палатаның қатысуымен Халықаралық нотариат одағының Азия істері жөніндегі комиссиясының отырысы өтті.

21 қыркүйек 2022 жыл – Петропавл қаласында Солтүстік Қазақстан облысының нотариустарына арналған Республикалық нотариаттық палатаның нотариат саласындағы заңнаманың жаңалықтарына арналған көшпелі семинары өтті.

5-6 қазан 2022 жыл – Республикалық нотариаттық палатаның төрайымы Әсел Жанәбілова мен атқарушы директоры Гүлнара Рыспекова РНП-ның 2022 жылға арналған жұмыс жоспарын орындау аясында Шымкент қаласында және Түркістан облысында семинарлар өткізді.

7 қазан 2022 жыл – Республикалық нотариаттық палата төрағасының сайлауын өткізу жөніндегі ұйымдастыру комитеті мүшелерінің отырысы өтті.

11-13 қазан 2022 жыл – Республикалық нотариаттық палата жанындағы Нотариустардың біліктілігін арттыру орталығы нотариустар үшін КЖ/ТҚҚ саласындағы заңнамаға енгізілген соңғы өзгерістер, ішкі бақылау қағидалары және мұрагерлік құқықтың теориялық және практикалық мәселелері туралы онлайн-вебинарлар ұйымдастырды.

12-14 қазан 2022 жыл – Әсел Жанәбілова мен Найля Елегенова Франция нотариустарының 118-ші Конгресінің жұмысына қатысты.

14 қазан 2022 жыл – Республикалық нотариаттық палата жанындағы Нотариус-

16 сентября 2022 года в Нур-Султане состоялось интервью нотариусов с экспертами-оценщиками в рамках второго раунда Взаимных оценок Евразийской группы по противодействию легализации преступных доходов и финансированию терроризма.

19 сентября 2022 года состоялось заседание Комиссии по делам Азии Международного союза нотариата с участием Республиканской нотариальной палаты.

21 сентября 2022 года в Петропавловске состоялся выездной семинар Республиканской нотариальной палаты для нотариусов Северо-Казахстанской области, посвященный новеллам законодательства в сфере нотариата.

5-6 октября 2022 года председатель Асель Жанабилова и исполнительный директор Республиканской нотариальной палаты Гульнара Рыспекова в рамках исполнения Плана работы РНП на 2022 год в г. Шымкенте и Туркестанской области провели семинары.

7 октября 2022 года состоялось заседание членов организационного комитета по проведению выборов председателя Республиканской нотариальной палаты.

11-13 октября 2022 года Центром повышения квалификации нотариусов при Республиканской нотариальной палате для нотариусов организованы онлайн-вебинары о последних изменениях, внесенных в законодательство в сфере ПОД/ФТ, Правила внутреннего контроля и теоретических и практических проблемах наследственного права.

12-14 октября 2022 года Асель Жанабилова и Найля Елегенова приняли участие в работе 118-го Конгресса нотариусов Франции.

14 октября 2022 года на базе Центра повышения квалификации нотариусов при

тардың біліктілігін арттыру орталығының ұйымдастыруымен атқарушылық жазба жасау мәселелері бойынша вебинар өтті.

18-20 қазан 2022 жыл – Республикалық нотариаттық палатаның жанындағы Нотариустардың біліктілігін арттыру орталығымен 36 академиялық сағат көлемінде республика нотариустарына «Нотариаттық қызметтегі теория мен тәжірибенің арақатынасының өзекті мәселелері» атты біліктілікті арттыру курстары қашықтан ұйымдастырылды.

20 қазан 2022 жыл – Республикалық нотариаттық палатаның кеңсесінде «Азаматтарға арналған үкімет» МК» КЕ АҚ өкілдерімен балама негізде заңды тұлғаларды тіркеуге және қайта тіркеуге, нотариустардың цифрлық апостиль қоюға, сондай-ақ заңды маңызы бар фактілерді анықтау бойынша нотариаттық іс-әрекеттер жасау құқығына қатысты кеңес өтті.

22 қазан 2022 жыл – Республикалық нотариаттық палатаның төрайымы Әсел Жанәбілова з.ғ.д., профессор, ҚР Жоғары мектебі академиясының академигі, ҚР еңбек сіңірген қайраткері О.Ш. Жалайыридің 80 жылдығына арналған «Жаңа Қазақстанның құрылысы: саяси-құқықтық, экономикалық және әлеуметтік-мәдени негіздер» тақырыбында өткен халықаралық ғылыми-практикалық конференция жұмысына қатысты.

31 қазан 2022 жыл – «Атқарушы жазба. Құқық қолдану» тақырыбында Ақмола облыстық сотының ұйымдастыруымен дөңгелек үстел өтті. Оның жұмысына Республикалық нотариаттық палатаның атқарушы директоры Гүлнара Рыспекова қатысты.

Республиканской нотариальной палате состоялся вебинар по вопросам совершения исполнительной надписи.

18-20 октября 2022 года Центром повышения квалификации нотариусов при Республиканской нотариальной палате для нотариусов республики организованы дистанционные курсы повышения квалификации по программе «Актуальные вопросы соотношения теории и практики в нотариальной деятельности» в объеме 36 академических часов.

20 октября 2022 года в офисе Республиканской нотариальной палаты состоялось совещание с представителями НАО «ГК «Правительство для граждан» касательно передачи на альтернативной основе регистрации и перерегистрации юридических лиц, проставление нотариусами цифрового апостиля, а также права совершать нотариальные действия по установлению фактов, имеющих юридическое значение.

22 октября 2022 года председатель Республиканской нотариальной палаты Асель Жанабилова приняла участие в работе международной научно-практической конференции на тему: «Строительство нового Казахстана: политико-правовые, экономические и социально-культурные основы», посвященной 80-летию д.ю.н., профессора, академика Академии высшей школы РК, заслуженного деятеля РК Жалайри О.Ш.

31 октября 2022 года состоялся круглый стол на тему: «Исполнительная надпись. Правоприменение», организованный Акмолинским областным судом, в работе которого приняла участие исполнительный директор Республиканской нотариальной палаты Гүлнара Рыспекова.

ДОКУМЕНТЫ

*2022 жылғы 7 қарашадағы
Республикалық
нотариаттық палатаның
кезекті XVI съезімен
бекітілді*

*Утверждена
очередным XVI съездом
Республиканской
нотариальной палаты
7 ноября 2022 года*

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА
НОТАРИАТТЫ ДАМУДЫҢ
2022 ЖЫЛДАН 2027 ЖЫЛҒА
ДЕЙІНГІ КЕЗЕҢГЕ
АРНАЛҒАН ТҰЖЫРЫМДАМАСЫ**

**КОНЦЕПЦИЯ
РАЗВИТИЯ НОТАРИАТА
В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН
НА ПЕРИОД
С 2022 ДО 2027 ГОДА**

1. Кіріспе

Қазақстан Республикасында нотариатты дамытудың 2022 жылдан 2027 жылға дейінгі кезеңге арналған тұжырымдамасын (бұдан әрі – Тұжырымдама) нотариат институтын нормативтік, құқықтық, ұйымдастырушылық, қаржылық және ақпараттық-техникалық қамтамасыз етуді одан әрі жетілдіру бойынша негізгі тұжырымдамалық бағыттарды айқындайтын Республикалық нотариаттық палатамен (бұдан әрі – РНП) әзірленді.

Тұжырымдаманы іске асыру шеңберінде нотариаттың құқықтық жүйедегі рөлін күшейтуге, нотариаттың бірыңғай ұйымдастырушылық құқықтық нысанына ауысуға, нотариаттық құжаттардың дұрыстығын айқындауға, басқару органдарының жауапкершілігіне, нотариаттық іс-әрекеттер жасағаны үшін ақы төлем жасауды жетілдіруге, нотариаттық қоғамдастықта өзін-өзі басқаруды және бақылауды күшейтуге бағытталған шаралар мен тетіктер көзделді.

Қазақстан Республикасы Конституциясының 13-бабына сәйкес әркімнің білікті заң көмегін алуға құқығы бар.

«Нотариат туралы» Қазақстан Республикасы Заңына (бұдан әрі – Заң) сәйкес нотариат нотариаттық іс-әрекеттер жасау арқылы жеке және заңды тұлғалардың құқықтары мен заңды мүдделерін қорғауды қамтамасыз ететін білікті заң көмегін көрсету жөніндегі құқықтық институт болып танылады.

1. Введение

Концепция развития нотариата в Республике Казахстан на период с 2022 по 2027 год (далее – Концепция) разработана Республиканской нотариальной палатой (далее – РНП), определяющая основные концептуальные направления по дальнейшему совершенствованию нормативного, правового, организационного, финансового и информационно-технического обеспечения института нотариата.

В рамках реализации Концепции предусматриваются меры и механизмы, направленные на усиление роли нотариата в правовой системе, переход к единой организационной правовой форме нотариата, определение достоверности нотариальных документов, ответственность органов управления, совершенствование оплаты за совершение нотариальных действий, усиление самоуправления в нотариальном сообществе и контроля.

В соответствии со статьей 13 Конституции Республики Казахстан каждый имеет право на получение квалифицированной юридической помощи.

Согласно Закону Республики Казахстан «О нотариате» (далее – Закон) нотариат признается правовым институтом по оказанию квалифицированной юридической помощи, обеспечивающим защиту прав и законных интересов физических и юридических лиц путем совершения нотариальных действий.

Қазақстандық нотариат латын нотариатының қағидаттарын басшылыққа ала отырып, құқықтың континенттік жүйесі шеңберінде тарихи қалыпта және дамуда. Өткен 25 жыл ішінде нотариаттың азаматтық айналымда тиімді ауыстырудың жоқ екенін анық көрсетті.

Қазақстанның алдында тұрған қазіргі заманғы сын-қатерлер мен өр мақсаттар алдыңғы құжаттың негізгі бағыттары мен негізгі жобаларының сабақтастығын қамтамасыз етуді ескере отырып, қолданыстағы құқық жүйесін одан әрі жетілдіру қажеттілігін білдіреді.

Аса маңызды құқықтық құжат – Конституцияның ережелерінде көзделген әлеуетті дамытуды жалғастырған жөн, өйткені конституциялық құқықтар мен кепілдіктерді мүлтіксіз сақтау мемлекеттің алдына қойған жоғары міндеттерге қол жеткізудің кепілі болып табылады.

2. Нотариаттың ағымдағы жағдайы және проблемалары

Мемлекеттік және жеке нотариус-тарға нотариаттық іс-әрекеттер жасау құқығы Заңмен көзделген. Жеке нотариус болмаған жағдайда, қандай да бір нотариаттық округте мемлекеттік нотариус бірлігі енгізіледі.

Жеке нотариаттың тиімді моделінің болуы мемлекеттік нотариатқа қажеттіліктің жоқтығын дәлелдеді. 2012 жылдан бастап Қазақстанда мемлекеттік нотариустар өз қызметін жүзеге асырмайды.

Қазіргі уақытта елімізде 1 республикалық нотариаттық палата; 20 аумақтық нотариаттық палата; жеке практикамен айналысатын 4381 нотариус жұмыс істейді.

Соңғы жылдары Заңға енгізілген өзгерістер мен толықтырулар нотариустардың құзыретін кеңейтіп, жұмысын жаңартты.

Нотариустың электронды архивінің орталықтандырылған жүйесі құрылды.

Мәміле жасауға өтініш білдіргендердің ЭЦҚ пайдалана отырып немесе графикалық планшеттің көмегімен құжатқа қол қою құқығымен электрондық нысанда нотариаттық іс-әрекеттер жасау бекітілді.

Казахстанский нотариат исторически сложился и развивается в рамках континентальной системы права, следуя принципам латинского нотариата. Прошедшие 25 лет убедительно показали, что эффективной замены нотариату в гражданском обороте не имеется.

Современные вызовы и амбициозные задачи, стоящие перед Казахстаном, обуславливают необходимость дальнейшего совершенствования действующей системы права с учетом обеспечения преемственности основных направлений и ключевых проектов предыдущего документа.

Следует продолжить развивать потенциал, заложенный в положениях важнейшего правового документа – Конституции, поскольку неукоснительное соблюдение конституционных прав и гарантий является залогом достижения высоких задач, поставленных перед государством.

2. Текущее состояние и проблемы нотариата

Законом предусмотрено право совершать нотариальные действия государственным и частным нотариусам. При отсутствии частного нотариуса в каком-либо нотариальном округе вводится единица государственного нотариуса.

Существование эффективной модели частного нотариата доказало отсутствие потребности государственного нотариата. С 2012 года в Казахстане государственные нотариусы не осуществляют свою деятельность.

В настоящее время в стране функционируют 1 республиканская нотариальная палата; 20 территориальных нотариальных палат; 4381 нотариус, занимающиеся частной практикой.

Принятые в последние годы изменения и дополнения в Закон расширили компетенцию и модернизировали саму работу нотариусов.

Создана централизованная система электронного архива нотариуса.

Закреплено совершение нотариальных действий в электронной форме с использованием ЭЦП обратившихся за совершением

Әрбір нотариаттық іс-әрекетке берілетін бірегей нөмір енгізілді.

Бірыңғай нотариаттық ақпараттық жүйенің (бұдан әрі – БНАЖ) <http://enis.kz/CheckTestament> сыртқы сайтында бірегей нөмір, сенімхаттар, атқарушылық жазбалар, мұрагерлерді іздеу, мұрагерлік істер, жойылған сенімхаттар бойынша нотариаттық іс-әрекеттерді тексеру бойынша сервистер құрылды.

Жылжымайтын мүлікпен мәмілелер жасау кезінде экстерриториялдық принципі енгізілді.

Жаңа нотариаттық іс-әрекеттер енгізілді: келісімдерді куәландыру, нотариус дайындаған электрондық құжаттың, қағаз нұсқасындағы құжаттың маңыздылығын куәландыру; нотариус қағаз нұсқасында дайындаған құжаттың, электрондық құжаттың маңыздылығын куәландыру және олар үшін ақы төлеу, келісім, атқарушылық жазба, халықтың сұранысына ие дауды реттеу туралы келісім.

Нотариустың депозит механизмі мәмілелердің қауіпсіздігі мен ашықтығының кепілі ретінде, сондай-ақ мәмілелер кезінде қолма-қол ақшасыз есеп айырысу нысандарының бірі ретінде жетілдірілді.

Нотариус ақылы негізде кеңес беру құқығын алды.

Нотариустар арбитраждық талқылауларда арбитрлар болып сайлану құқығын алды.

РНП жанындағы Біліктілікті арттыру орталығы нотариустарды оқыту үшін аккредиттелген ЖОО оқытушыларын, заңгер-практиктерді тарта отырып, заманауи коммуникация құралдарын пайдаланып, біліктілікті арттыру курстарын тұрақты негізде өткізеді.

Халықаралық ынтымақтастық белсенді дамуда, шетелдік нотариаттардың тәжірибесі зерттелуде. Еуразиялық ынтымақтастық елдері, Әзірбайжан, Германия, Өзбекстан, Францияның нотариаттарымен ынтымақтастық туралы келісімдер жасалды.

Қазақстандық нотариат Халықаралық нотариат одағына 2021 жылдың желтоқса-

делки или с правом подписать документ с помощью графического планшета.

Введен уникальный номер, который присваивается каждому нотариальному действию.

На внешнем сайте Единой нотариальной информационной системы (далее – ЕНИС) <http://enis.kz/CheckTestament> созданы сервисы по проверке нотариального действия по уникальному номеру, доверенностей, исполнительных надписей, розыску наследников, наследственных дел, отмененных доверенностей.

Введен принцип экстерриториальности при совершении сделок с недвижимым имуществом.

Введены новые нотариальные действия: удостоверение согласий, удостоверение равнозначности электронного документа, изготовленного нотариусом, документу на бумажном носителе; удостоверение равнозначности документа, изготовленного нотариусом на бумажном носителе, электронному документу и оплата за них, согласие, исполнительная надпись, соглашение об урегулировании спора, которые стали востребованы населением.

Усовершенствован механизм депозита нотариуса, как гарантии безопасности и прозрачности сделок, а также одной из форм безналичных расчетов при сделках.

Нотариус получил право на возмездной основе осуществлять консультирование.

Нотариусы получили право избираться арбитрами в арбитражных разбирательствах.

Для обучения нотариусов Центром повышения квалификации при РНП проводятся на регулярной основе курсы повышения квалификации с использованием современных средств коммуникации с привлечением аккредитованных преподавателей вузов, юристов-практиков.

Активно развивается международное сотрудничество, изучается опыт зарубежных нотариатов. Заключены соглашения о сотрудничестве с нотариатами стран Евразийского сотрудничества, Азербайджана, Германии, Узбекистана, Франции.

нында ХНО-ның 90-ыншы мүшесі ретінде қабылданды.

Нотариаттың құқықтық жүйедегі рөлін және жекеше нотариустың мәртебесін нормативтік айқындауда оның құқықтық табиғатының (жария-құқықтық немесе жекеше-құқықтық) белгісіздігі елеулі проблема болып отыр.

Нотариустардың санын реттеудің болмауы латын нотариатының принциптерінен ауытқу болып табылады.

Нотариат азаматтық айналым саласынан ығыстырылуда.

Нотариаттық іс-әрекеттерге ақы төлеу мөлшері экономикалық тұрғыдан теңдестірілмеген, бұл жекеше нотариаттың жұмыс істеуінің тәуелсіздігіне нұқсан келтіреді.

Әлі күнге дейін нотариаттық архивтер мәселесі өз шешімін таппай отыр.

Нотариаттық құжаттардың дұрыстығына заңмен анықталған презумпция жоқ. Нотариаттық құжаттардың құқықтық мәртебесін заңнамалық деңгейде белгілеу қажет.

Кәсіби қоғамдастық тарапынан бақылаудың болмауы.

Нотариустардың бірқатар әлеуметтік мәселелерін шешу талап етіледі.

Аталған тұжырымдамалық проблемаларды бір нотариаттық қоғамдастықтың күшімен шешу мүмкін емес. Уәкілетті орган мен тиісті мемлекеттік органдар тарапынан түсіністік пен қолдау қажет.

3. Азаматтық айналымда нотариаттың рөлін арттыру

3.1 Превентивті сот төрелігі саласында нотариаттың рөлін арттыру. Бұл бірнеше бағытта болуы мүмкін. Нотариаттық актілердің заңдылығы мен шынайылығы презумпциясы қағидатын енгізу көзделеді. Нотариаттық құжат ерекше дәлелдеме күші бар ресми мәртебеге ие болады. Нотариаттың акт сот тәртібімен жарамсыз деп танылғанға дейін нотариаттық іс-әрекет жасалды және заңда белгіленген зардаптарды туындатады деп есептеледі.

Казахстанский нотариат принят в Международный союз нотариата в качестве 90-го члена МСН в декабре 2021 года.

Существенной проблемой в нормативном определении роли нотариата в правовой системе и статуса частного нотариуса остается неопределенность его правовой природы (публично-правовой или частно-правовой).

Отступлением от принципов Латинского нотариата остается отсутствие регулирования численности нотариусов.

Нотариат вытесняется из сферы гражданского оборота.

Размеры оплаты нотариальных действий экономически не сбалансированы, что подрывает независимость функционирования частного нотариата.

До сих пор не находит своего разрешения проблема нотариальных архивов.

Отсутствует законодательно определенная презумпция достоверности нотариальных документов. Необходимо на законодательном уровне установление правового статуса нотариальных документов.

Отсутствие контроля со стороны профессионального сообщества.

Требует разрешения ряд социальных вопросов нотариусов.

Перечисленные концептуальные проблемы не могут быть разрешены усилиями одного нотариального сообщества. Необходимо понимание и поддержка со стороны уполномоченного органа и соответствующих государственных органов.

3. Повышение роли нотариата в гражданском обороте

3.1 Повышение роли нотариата в сфере превентивного правосудия. Это возможно в нескольких направлениях. Предполагается имплементировать принцип презумпции законности и достоверности нотариальных актов. Нотариальный документ приобретает статус официального, имеющего особую доказательственную силу. Нотариальное действие считается совершенным и порождает установленные законом последствия до тех пор, пока нотариальный акт не признан недействительным в судебном порядке.

3.2 Нотариустарды мемлекеттік және жеке нотариустарға бөлуді болдырмайтын нотариаттың бірыңғай ұйымдық-құқықтық нысанына ауысу. Қолданыстағы модель соңғы 10 жыл ішінде бүкіл ел аумағында халықтың нотариаттық көмекке қол жеткізуін толық көлемде қамтамасыз етеді.

3.3 Заңда міндетті нотариаттық куәландыру көзделген дауларды реттеу бойынша сотқа дейінгі міндетті тәртіпті қарастырып, татуластыру рәсімдерін пайдалану мүмкіндігін кеңейту.

3.4. Нотариустың төмендегідей заңды маңызы бар фактілерді анықтау бойынша нотариаттық іс-әрекеттер жасауға құқықты беруі:

- 1) адамдардың туыстық қатынастары;
- 2) мұраны қабылдау;
- 3) құқық белгілейтін құжаттардың бірінде азаматтың атында, әкесінің атында немесе тегінде қате болуына байланысты адамға құқық белгілейтін құжаттардың тиесілігі (даусыздығы).

3.5 Жеке тұлғалардың қатысуымен жылжымайтын мүлікпен жасалатын мәміленің міндетті нотариаттық нысанын енгізу.

3.6 Бұрын берілген келісімнің күшін жоюды заңнамалық реттеу.

3.7 Жаңа нотариаттық іс-әрекетті енгізу-электрондық құжаттың дұрыстығын растау.

3.8 Нотариустардың цифрлық апостиль қоюын баламалы негізде беру.

3.9 Нотариустарға қағаз құжаттарды ғана емес, сондай-ақ электрондық құжаттарды да ұсыну уақытын куәландыру құқығын беру.

3.10 Заңды тұлғаларды тіркеу және қайта тіркеуді баламалы негізде беру. Бұл, ең алдымен, заңды тұлғаны қайта тіркеу үшін негіздеме нотариаттық тәртіппен куәландырылған мәміле болып табылатын жағдайларға қатысты.

3.11 Нотариустардың өздері куәландырған мәмілелер бойынша жылжымайтын мүлікке құқықтарды (ауыртпалықтарды) тіркеу жөніндегі функцияларды баламалы негізде беру.

3.2 Переход к единой организационно-правовой форме нотариата, исключаящей деление нотариусов на государственных и частных. Существующая модель в полной мере обеспечивает доступ населения к нотариальной помощи на территории всей страны уже на протяжении последних 10 лет.

3.3 Расширение возможности использования примирительных процедур, предусмотрев обязательный досудебный порядок по урегулированию споров, по которым законом предусмотрено обязательное нотариальное удостоверение.

3.4 Передача нотариусам права совершать нотариальные действия по установлению фактов, имеющих юридическое значение, таких как:

- 1) родственные отношения лиц;
- 2) принятие наследства;
- 3) принадлежность правоустанавливающих документов лицу из-за ошибки в имени, отчестве или фамилии гражданина в одном из правоустанавливающих документах (бесспорность).

3.5 Введение обязательной нотариальной формы сделки с недвижимостью с участием физических лиц.

3.6 Законодательное урегулирование отмены ранее выданного согласия.

3.7 Введение нового нотариального действия – подтверждение достоверности электронного документа.

3.8 Передача на альтернативной основе проставления нотариусами цифрового апостилья.

3.9 Предоставление права нотариусам удостоверять время предъявления не только бумажных, но и электронных документов.

3.10 Передача на альтернативной основе регистрации и перерегистрации юридических лиц. В первую очередь это касается ситуаций, когда основанием для перерегистрации юридического лица является сделка, удостоверенная в нотариальном порядке.

3.11 Передача на альтернативной основе функций по регистрации прав (обременений) на недвижимое имущество по

3.12 Борышкердің тіркелген жері бойынша атқарушылық жазба жасалғаны туралы норманы алып тастау.

3.13 Нотариустардың мемлекеттік қаржыландыру алмауына байланысты Заңда нотариусқа нотариаттық іс-әрекеттер жасағаны үшін ақы төлеуді белгілеу, нотариаттық іс-әрекеттер жасағаны үшін олар алатын ақы олардың табысы болып табылады және мемлекет кірісіне аударуға жатпайды.

3.14 Нотариаттық іс-әрекеттерге ақы төлеу тәсілдерін қайта қарау. Атап айтқанда, нотариаттық іс-әрекеттер үшін ақы төлеуге қатысты пропорционалды және тіркелген тарифті қамтитын аралас тарифті енгізген жөн. Бұл ретте төлем сомаларын қалыптастырудың өлшемдері мыналар болуы тиіс:

- нотариус жасайтын іс-әрекеттің күрделілігіне төлем сомасының мөлшеріне сәйкестігі;

- нотариаттық іс-әрекеттердің қолжетімділігін, нотариат қызметінің кірістілігін (шығынсыздығын) және нотариаттық қызметті жүзеге асыру кезінде нотариус келтірген зиянды өтеу мүмкіндігін қамтамасыз ету қажеттілігі;

- қалалық және ауылдық жерлерде жылжымайтын мүлікті иеліктен шығару туралы шарттарды куәландыру кезінде бірыңғай төлем белгілеу;

- иеліктен шығарылатын немесе берілетін мүліктің әрбір объектісі үшін жылжымайтын мүлікпен жасалған шарттарды куәландыру кезінде ақы алуды белгілеу, өйткені шартта біреуден көп объектінің болуы нотариустың жұмысын қиындатады және оған кететін уақытты арттырады.

3.15 Нотариаттық іс-әрекеттер жасау кезінде нотариустар беретін жеңілдіктер түрлерін оңтайландыру және нақтылау.

3.16 Қазақстан нотариатының композиттік қызмет ретінде кешенді құқықтық көмек көрсетуге мүмкіндік беретін белсенді түрдегі нотариат моделіне ауысуын жалғастыру. Ол үшін қажетті құжаттарды дайындауды және талап етуді; құжаттың жобасын әзірлеуді, оны келісуді; қауіпсіз төлемдерді қамтамасыз етуді; мемлекеттік тіркеу

сделкам, удостоверенным самими нотариусами.

3.12 Исключение нормы о совершении исполнительной надписи по месту регистрации должника.

3.13 Установление оплаты за совершение нотариальных действий нотариусу в Законе в связи с тем, что нотариусы не получают государственного финансирования, взимаемая ими оплата за совершение нотариальных действий является их доходом и не подлежит перечислению в доход государства.

3.14 Пересмотр подходов к оплате нотариальных действий. В частности, в отношении оплаты за нотариальные действия целесообразно введение смешанного тарифа, включающего пропорциональный и фиксированный тариф. При этом критериями формирования сумм оплаты должны стать:

- соответствие размера суммы оплаты сложности совершаемого нотариусом действия;

- необходимость обеспечения доступности нотариальных действий, доходности (безубыточности) деятельности нотариата и возможности возмещения вреда, причиненного нотариусом при осуществлении нотариальной деятельности;

- установление единой оплаты при удостоверении договоров об отчуждении недвижимого имущества в городской и сельской местности;

- установление взимания оплаты при удостоверении договоров с недвижимостью за каждый объект отчуждаемого или передаваемого имущества, поскольку наличие в договоре более чем одного объекта усложняет работу нотариуса и увеличивает затрачиваемое на него время.

3.15 Оптимизирование и конкретизирование видов льгот, предоставляемых нотариусами при совершении нотариальных действий.

3.16 Продолжение перехода нотариата Казахстана к модели нотариата активного типа, позволяющему оказывать комплексную правовую помощь как композитную

жөніндегі функцияларды орындауды; салық берешегінің бар-жоғын тексеруді; мәмілені жасаудың басталғаны туралы хабарлама беру мүмкіндігін беруді, бұл басқа нотариустың осы мүлікпен мәмілені куәландырудың мүмкін болмауына әкеп соғады; заңсыз нотариаттық іс-әрекет жасау нәтижесінде келтірілген залалды толық өтеуді (ұжымдық сақтандыру) нотариусқа беру қажет.

3.17 Қазақстан Республикасында тіл саясатын іске асырудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасына сәйкес мемлекеттік тілді одан әрі дамыту.

4. Нотариатта өзін-өзі басқаруды жетілдіру

4.1 Нотариатты басқарудың қолданыстағы ұйымдастырушылық-құқықтық нысандарын сақтай отырып, нотариат саласында өзін-өзі реттеуге ауысу. Аталған бағыт тек үйлестіріп қана қоймай, тиімді бақылауға да қабілетті нотариаттық палаталардың ролін күшейтуді білдіреді.

4.2 Біліктілік емтиханын нотариаттық қауымдастықтың өз басқаруына беру.

Жоғарыда айтылғандар мамандықты алу үшін төмендегідей бірқатар шараларды қарастырады:

1) судья лауазымына тапсырылатын біліктілік емтиханы сияқты компьютерлік тестілеуден өтудің ең төменгі шекті деңгейін 70 балдан 80 балға дейін көтеру;

2) нотариаттық қызметпен айналысу құқығына аттестаттауды өткізу мерзімі жылына кемінде бір рет өткізілетін болып белгіленсін;

3) емтихан алушы кандидатты анықтай алмайтын емтихан бағаларының анонимді жүйесін енгізу.

4.3 Республикалық, сондай-ақ аумақтық деңгейлерде басқару органдары мүшелерінің жауапкершілігін заңнамалық деңгейде енгізу.

услугу. Для чего необходимо передать нотариусу подготовку и истребование необходимых документов; разработку проекта документа, согласование его; обеспечение безопасных платежей; выполнение функций по государственной регистрации; проверку наличия налоговой задолженности; предоставить возможность выставления уведомления о начале совершения сделки, что влечет к невозможности удостоверить сделку с этим имуществом другому нотариусу; полное возмещение причиненного ущерба в результате совершения неправомерного нотариального действия (коллективное страхование).

3.17 Дальнейшее развитие государственного языка в соответствии с Государственной программой по реализации языковой политики в Республике Казахстан на 2020-2025 годы.

4. Совершенствование самоуправления в нотариате

4.1 Переход к саморегулированию в сфере нотариата с сохранением существующих организационно-правовых форм управления нотариатом. Указанное направление видится через усиление роли нотариальных палат, которые способны не просто координировать, но и эффективно контролировать.

4.2 Передача квалификационного экзамена в ведение самого нотариального сообщества.

Вышеуказанное предполагает предусмотреть ряд мер для входа в профессию:

1) повысить минимальный пороговый уровень прохождения компьютерного тестирования с 70 баллов до 80 баллов по примеру квалификационного экзамена, сдаваемого на должность судьи;

2) установить срок проведения аттестации на право занятия нотариальной деятельностью не реже одного раза в год;

3) введение анонимной системы экзаменационных оценок, при которой экзаменатор не сможет идентифицировать кандидата.

4.3 Введение на законодательном уровне ответственности членов органов управления как на республиканском, так и территориальном уровнях.

4.4 Әділет органдары мен палаталардың тәртіптік комиссиялары арасында нотариустарды жауапкершілікке тарту бойынша құзыретін бөлу.

4.5 Қоғамдастықтың сыртқы тартымдылығын, оның имиджін жетілдіру. Нотариустың бірыңғай логотипі мен маңдайшасын белгілеу және оларды әрбір нотариустың орналастыруы. Нотариустардың кеңселеріне, олардың сыртқы және ішкі безендірілуіне қойылатын талаптарды қайта қарау және нақтылау. Нотариаттың өзінің корпоративтік стилі болуы тиіс.

4.6 Бекітілген бағдарламалар бойынша нотариустарға әлеуметтік төлемдер төлеу үшін нотариаттық палаталар жанынан ұжымдық қорлар құру.

4.7 Құқық қолдану практикасының өзекті мәселелері бойынша оқыту іс-шараларын тұрақты негізде өткізу.

5. Нотариаттағы цифрландыру

5.1 БНАЖ 2.0. жаңа платформасын құру.

5.2 БНАЖ сүйемелдеуін конкурстық негізде тандап алынатын басқа операторға ауыстыру.

5.3 Цифрлық архивке ауысуды жүзеге асыру.

5.4 Қашықтықтан нотариаттық іс-әрекеттер жасау бойынша функционалды кеңейту.

5.5 Нотариуска нотариаттық іс-әрекеттер жасау үшін қашықтықтан жүгінуге болатын клиенттің жеке кабинетін құру.

5.6 Дәлелдемелерді қамтамасыз ету, құжаттардың бір тілден екінші тілге аудармасының дұрыстығын куәландыру, атқарушылық жазбаны шығару, сенімхаттардың күшін жою, мұрадан бас тарту және оны қабылдау туралы өтініштер беру, келісімдердің жекелеген түрлерін беру, нотариаттық іс-әрекеттердің басқа да түрлері үшін қашықтықтан жүгіну құқығын беру.

5.7 БНАЖ-ды ҚР Жоғарғы Сотының, екінші деңгейдегі банктердің (мұрагерлік істер бойынша сұраулар), ҚР ҰҚК Бүркіт, ҚР ҚМА ақпараттық жүйелерімен интеграциялау.

4.4 Разграничение компетенции по привлечению к ответственности нотариусов между органами юстиции и дисциплинарными комиссиями палат.

4.5 Совершенствование внешней привлекательности сообщества, его имиджа. Установление единого логотипа и вывески нотариуса и размещение их каждым нотариусом. Пересмотреть и уточнить требования к офисам нотариусов, их внешнему и внутреннему оформлению. Нотариат должен иметь свой корпоративный стиль.

4.6 Создание коллективных фондов при нотариальных палатах для социальных выплат нотариусам по утвержденным программам.

4.7 На постоянной основе проводить обучающие мероприятия по актуальным вопросам правоприменительной практики.

5. Цифровизация в нотариате

5.1 Создание новой платформы ЕНИС 2.0.

5.2 Перевод сопровождения ЕНИС к другому оператору, выбираемому на конкурсной основе.

5.3 Осуществление перехода к цифровому архиву.

5.4 Расширение функционала по совершению дистанционных нотариальных действий.

5.5 Создание личного кабинета клиента, через который к нотариусу можно обратиться дистанционно для совершения нотариальных действий.

5.6 Предоставление права обращаться дистанционно за обеспечением доказательств, свидетельствованием верности перевода документов с одного языка на другой, вынесения исполнительной надписи, отмены доверенностей, подачи заявления об отказе и приеме наследства, выдачи отдельных видов согласий, других видов нотариальных действий.

5.7 Интеграция ЕНИС с информационными системами Верховного Суда РК, банков второго уровня (запросы по наследственным делам), Беркут КНБ РК, АФМРК.

6. Нотариаттық қоғамдастықтың мемлекеттік органдармен, халықаралық ұйымдармен және бұқаралық ақпарат құралдарымен өзара іс-қимылы

6.1. Нотариаттық қоғамдастықтың мемлекеттік және заң шығарушы билік органдарына нотариаттың қызметіне қатысты мәселелер бойынша қатысуы.

6.2 Нотариат құзыретіне қатысты заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілердің барлық жобаларын міндетті түрде келісу.

6.3 Нотариаттық қызметтің сұрақтарына қатысты заңнаманы жетілдіру мәселелері бойынша ұсыныстар енгізу және оларды талқылау.

6.4 Нотариаттық палаталар мен нотариустардың мемлекеттік органдармен, жеке және заңды тұлғалармен электрондық құжат айналымы жүйелері арқылы өзара жұмыс жасау.

6.5 БАҚ-та нотариаттың қызметін тұрақты түрде жариялау арқылы нотариаттың оң имиджін қалыптастыру.

6.6 Құқықтық сауаттылығын арттыру мақсатында халық арасында түсіндіру жұмыстарын жүргізу.

6.7 Туындаған проблемаларды шешу үшін халықтың сұрақтармен жүгінуге мүмкіндігі болатын нотариаттық палаталардың әлеуметтік желілерде өз парақтарын жүргізуі.

6.8 ХНО, ТМД нотариаттарымен және басқа елдермен, оның ішінде ақпараттық технологияларды қолдана отырып, өзара тиімді және тең құқықты ынтымақтастықты тұрақты негізде дамытуды жалғастыру.

7. Қорытынды

Осы Тұжырымдаманы және онда ұсынылатын бағыттарды іске асыру қазақстандық нотариаттың дамуына, заңдылық, жариялылық, жауапкершілік, нотариаттық қоғамдастықтың корпоративтік бірлігі, халық пен мемлекет тарапынан нотариаттық қоғамдастыққа сенім қағидаттарында белсенді нотариаттың моделін құруға ықпал ететін болады.

6. Взаимодействие нотариального сообщества с государственными органами, международными организациями и средствами массовой информации

6.1 Участие нотариального сообщества в органах государственной и законодательной власти по вопросам, касающимся деятельности нотариата.

6.2 Обязательное согласование всех проектов законодательных и иных нормативных правовых актов, касающихся компетенции нотариата.

6.3 Вносить предложения по совершенствованию законодательства по вопросам, касающимся деятельности нотариата, и их обсуждение.

6.4 Взаимодействие нотариальных палат и нотариусов с государственными органами, физическими и юридическими лицами посредством систем электронного документооборота.

6.5 Формирование положительного имиджа нотариата путем регулярного освещения в СМИ деятельности нотариата.

6.6 Проводить разъяснительную работу среди населения в целях повышения ее правовой грамотности.

6.7 Ведение нотариальными палатами собственных страниц в социальных сетях, где население имело бы возможность обращаться с вопросами для разрешения возникающих проблем.

6.8 Продолжить на постоянной основе развитие взаимовыгодного и равноправного сотрудничества с нотариатами МСН, СНГ и другими странами, в том числе с применением информационных технологий.

7. Заключение

Реализация настоящей Концепции и предлагаемые в ней направления будут способствовать развитию казахстанского нотариата, построению модели активного нотариата на принципах законности, публичности, ответственности, корпоративного единства нотариального сообщества, доверия к нотариальному сообществу со стороны населения и государства.

**РНП кезекті XVI съезінде
Республикалық нотариаттық палата
төрағасының Республикалық
нотариаттық палата Басқармасының
қызметі туралы есебі**

Астана

7 қараша 2022 жыл

Кіріспе

Құрметті Съезд делегаттары! Бұл баяндама Республикалық нотариаттық палата төрағасының қолданыстағы Жарғыға сәйкес съездаралық кезең болып табылатын 2018 жылғы қарашадан 2022 жылғы қарашаға дейінгі аралықтағы Басқарма қызметі туралы есебі болып табылады.

1. Нотариаттың қазіргі жағдайы және нотариаттық қоғамдастықтың құрамы туралы (статистикалық мәліметтер)

Нотариат басты міндеті азаматтар мен заңды тұлғалардың құқықтары мен заңды мүдделерін қорғау, экономикалық қызметтің қауіпсіздігін қамтамасыз ету, сотқа дейінгі алдын-ала қорғау функциясын жүзеге асыру болып табылатын дәстүрлі бірегей құқықтық институт болды және болып қала береді.

Есепті кезеңде нотариаттық қауымдастықтың саны:

2019 жылы – **4199 (-247; +248)** (іс жүзінде 3917 нотариус қызметті жүзеге асырды);

2020 жылы – **4267 (-157; +225)** (іс жүзінде 4002 нотариус қызметті жүзеге асырды);

2021 жылы – **4381 (-202; +312)** (іс жүзінде 4 126 нотариус қызметті жүзеге асырды);

2022 жылы (6 айда) – **4482 (-78; +186)** (іс жүзінде 4 211 нотариус қызметті жүзеге асырды) құрады.

Осылайша, қазіргі уақытта нотариустар объективті және субъективті алғышарттарға байланысты жаңа және нотариаттық қызметтен кеткен нотариустар саны арасындағы «тепе-теңдік» деңгейіне жетті.

Есепті кезеңде нотариустармен төмендегідей нотариаттық іс-әрекеттер жасалды:

2019 жылы – **11 174 789**

2020 жылы – **9 001 069**

2021 жылы – **12 346 918**

2022 жылы (10 айда) – **10 206 426**

Бюджетке аударылған сома төмендегіні (теңгемен) құрайды:

2019 жылы – **3 472 896 068**

2020 жылы – **2 239 016 383**

**Отчет Председателя Республиканской
нотариальной палаты о деятельности
Правления Республиканской
нотариальной палаты на XVI
очередном, съезде РНП**

г. Астана

7 ноября 2022 года

Введение

Уважаемые делегаты Съезда! Настоящий доклад представляет собой отчет Председателя Республиканской нотариальной палаты о деятельности Правления с ноября 2018 года по ноябрь 2022 года, что составляет межсъездовский период согласно действующему Уставу.

1. О современном состоянии нотариата и составе нотариального сообщества (статистические данные)

Нотариат традиционно являлся и продолжает оставаться уникальным правовым институтом, главной задачей которого являются защита прав и законных интересов граждан и юридических лиц, обеспечение безопасности экономической деятельности, осуществление функции превентивной досудебной защиты.

Численность нотариального сообщества в отчетный период составила:

в 2019 году – **4199 (-247; +248)** (фактически деятельность осуществляли 3917 нотариусов);

в 2020 году – **4267 (-157; +225)** (фактически деятельность осуществляли 4002 нотариусов);

в 2021 году – **4381 (-202; +312)** (фактически деятельность осуществляли 4 126 нотариусов);

в 2022 году (за 6 месяцев) – **4482 (-78; +186)** (фактически деятельность осуществляли 4 211 нотариусов).

Таким образом, в настоящее время нотариат почти достиг точки «баланса» между численностью новых и ушедших нотариусов из сферы нотариального обслуживания в силу объективных и субъективных предпосылок.

В отчетном периоде нотариусами было совершено нотариальных действий:

в 2019 году – **11 174 789**

в 2020 году – **9 001 069**

в 2021 году – **12 346 918**

в 2022 году (за 10 месяцев) – **10 206 426**

2021 жылы – **5 432 876 623**

2022 жылы (10 айда) – **4 579 519 044**

Құрметті делегаттар!

Бұдан әрі негізін заңнамамен бекітілген өкілеттіктер мен жарғы, сондай-ақ Басқарма бекіткен жұмыс жоспарлары арасында жыл сайынғы негізде айқындайтын басым бағыттар құрайтын Республикалық нотариаттық палатаның (бұдан әрі – РНП) тікелей қызметі туралы айтуға рұқсат етіңіздер.

2. РНП негізгі бағыттары мен қызметінің нәтижелері

2.1. РНП Әділет министрлігінің және басқа да мемлекеттік органдармен және қоғамдық ұйымдармен нотариат мәселелері бойынша заңнамалық және сараптамалық қызметіне қатысуы

Бұл қызмет бағыты заңнаманы жетілдірумен сипатталады. Бұл «Нотариат туралы» Қазақстан Республикасы Заңының (бұдан әрі – «Нотариат туралы» Заң) ережелерінен туындайтын РНП-ның басты, негізгі және тұрақты бағыты.

РНП қызметінің басым бағыттарын, Басқарма алдында тұрған РНП жұмыс жоспары мен міндеттерін орындау мақсатында нотариаттық қызмет мәселелерін қозғайтын заң жобаларының мониторингі, сондай-ақ нотариаттық қызметте қолданылатын жаңадан қабылданған және қолданыстағы заңнаманы талдау.

РНП өкілдері заң шығарушы және атқарушы билік органдарынан құрылған бірқатар тұрақты жұмыс топтарының жұмысына қатысты. Атап айтқанда, Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің (бұдан әрі – Мәжіліс) жұмыс топтарының құрамында, Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының жанындағы Ғылыми-консультативтік кеңестің (бұдан әрі – ҚР ЖС) отырыстарында, Әділет министрлігінің Қоғамдық кеңесінің, Үкіметтің Заң жобалау қызметі мәселелері бойынша ведомствоаралық комиссиясы отырыстарында.

Бұл бағыттағы нақты нәтижелер Басқармаға тікелей байланысты емес екенін айта кеткен жөн, бірақ біз, әрине, ол бойынша жұмысқа барынша белсенді түрде қатысып, қолда бар барлық өкілеттіктерді пайдалана отырып іс-қимыл жасаймыз.

Есепті кезеңде заң шығару қызметін құқықтық реттеуді қамтамасыз ету бойынша айтарлықтай жұмыстар атқарылды, нотариустардың жұмысын жақсартуға және әзірле-

Сумма, перечисленная в бюджет, составляет (в тенге):

в 2019 году – **3 472 896 068**

в 2020 году – **2 239 016 383**

в 2021 году – **5 432 876 623**

в 2022 году (за 10 месяцев) – **4 579 519 044**

Уважаемые делегаты!

Далее перехожу к освещению непосредственной деятельности Республиканской нотариальной палаты (далее – РНП), основу которой составляют законодательно закрепленные полномочия и Устав, а также приоритетные направления, определяемые Правлением на ежегодной основе, в рамках утверждаемых Планов работы.

2. Основные направления и результаты деятельности РНП

2.1. Участие РНП в законопроектной и экспертной деятельности Министерства юстиции и с иными государственными органами и общественными организациями по вопросам нотариата

Данное направление деятельности характеризуется совершенствованием законодательства. Это главное, основное и постоянное направление деятельности РНП, вытекающее из положений Закона Республики Казахстан «О нотариате» (далее – Закон «О нотариате»).

Во исполнение приоритетных направлений деятельности РНП в соответствии с Планами работы РНП и задачами, стоящим перед Правлением, постоянно осуществлялся мониторинг законопроектов, затрагивающих вопросы нотариальной деятельности, а также анализ вновь принятого и уже действующего законодательства.

Представители РНП принимали участие в работе ряда постоянно действующих рабочих групп, созданных органами законодательной и исполнительной власти, в частности в составе рабочих групп Мажилиса Парламента Республики Казахстан (далее – Мажилис), заседаниях Научно-консультативного совета при Верховном Суде Республики Казахстан (далее – ВС РК), заседаниях Общественного совета Министерства юстиции, Межведомственной комиссии по вопросам законопроектной деятельности Правительства.

Необходимо подчеркнуть, что конкретные результаты в данном направлении непосредственно от Правления не зависят, но в работе над ним мы, безусловно, принимаем

нетін заң жобаларының сапасын арттыруға бағытталған ұйымдастырушылық-әдістемелік сипаттағы шаралар кешені жүзеге асырылды.

Заң жобаларымен жұмыс істей отырып, біз латын нотариатының негізгі тәсілдерін, қағидаттарын сақтауға, құқық жүйесінде қалыптасқан үрдістер мен дәстүрлерге адалдықты қамтамасыз етуге тырыстық. Сонымен бірге, «цифрландыру дәуірінде» даму векторы нотариаттардың *белсенді түрінің* үлгісіне бағытталды, бұл таза куәландыру функциясынан бас тартуға, ақпараттық технологияларды белсенді пайдалана отырып, азаматтық құқықтық қатынастарға қатысушыларына *заңгерлік көмекті жан-жақты көрсетуге* мүмкіндік береді.

Есепті кезеңде қабылданған заң жобалары негізінен осыған бағытталды.

Жалпы алғанда, РНП нотариат мәселелеріне қатысты **20-дан астам заң жобаларын** қарауға қатысты.

Осы кезеңде нотариаттық іс-әрекеттердің тізімі кеңейді.

Осылайша, нотариустар Қазақстан Республикасының заңнамасында міндетті нотариат куәландыруы көзделген **келісімдерді** куәландыруды бастады («Нотариат туралы» Заңының 58-бабының 3-тармағы).

2021 жылғы 15 ақпандағы Заңмен *екі жаңа нотариаттық іс-әрекет* енгізілді: **нотариус дайындаған электрондық құжаттың қағаз жеткізгіштегі құжатқа баламалылығын куәландыру; қағаз жеткізгіштегі нотариус жасаған құжаттың, электрондық құжаттың баламалылығын куәландыру және олар үшін төлем** («Нотариат туралы» Заңының 30-1, 34, 99-1, 99-2-баптары). Тиісінше, осы нотариаттық іс-әрекеттерді жасағаны үшін, сондай-ақ құпия өсиетхат салынған конвертті ашқаны және оны жариялағаны, құпия өсиетхаттың қабылданғаны туралы актіні бергені үшін ақы төленеді.

Бұл нотариаттық іс-әрекеттер халық арасында сұранысқа ие екендігін атап өткеніміз жөн. Мәселен, 2019 жылдың бірінші жартыжылдығы мен 2022 жылы кезеңінде Республиканың нотариустары **3 820 202** келісім куәландырды.

2021 жылдың 1 шілдесінен бастап қағаз түріндегі құжаттардың электрондық құжатқа және керісінше мәні бірдей болуы енгізілген-

самое деятельное участие и воздействуем, реализуя все имеющиеся полномочия.

За отчетный период проделана значительная работа по обеспечению правового регулирования законопроектной деятельности, осуществлен комплекс мер организационно-методического характера, направленных на совершенствование работы нотариусов и повышение качества разрабатываемых законопроектов.

Работая над законопроектами, мы старались сохранить основные подходы, принципы латинского нотариата, обеспечить верность тенденциям и традициям, которые сложились в системе права. Вместе с тем, в «эпоху цифровизации» вектор развития был направлен к модели нотариата *активного типа*, позволяющего уйти от чисто удостоверительной функции к *комплексному оказанию правовой помощи* участникам гражданских правоотношений при активном использовании информационных технологий.

Именно на это в своей основе были направлены законопроекты, принятые в отчетный период.

Всего РНП участвовала в рассмотрении более **20 законопроектов**, которые имели отношение к вопросам нотариата.

За этот период расширился перечень нотариальных действий.

Так, нотариусы стали удостоверять **согласия**, для которых законодательством Республики Казахстан предусмотрено обязательное нотариальное удостоверение (пункт 3 статьи 58 Закона «О нотариате»).

Законом от 15 февраля 2021 года введены *два новых нотариальных действия*: **удостоверение равнозначности электронного документа, изготовленного нотариусом, документу на бумажном носителе; удостоверение равнозначности документа, изготовленного нотариусом на бумажном носителе, электронному документу и оплата за них** (статьи 30-1, 34, 99-1, 99-2 Закона «О нотариате»). Соответственно предусмотрена оплата за совершение указанных нотариальных действий, а также за вскрытие конверта с секретным завещанием и его оглашение, выдачу свидетельства о принятии секретного завещания.

Необходимо отметить, что указанные нотариальные действия являются востребованными у населения. Так, за период 2019-первой половины 2022 года нотариусами

нен бері нотариустар **278 055** нотариаттық іс-әрекет жасаған.

Атқарушылық жазбаларды жасау (бұдан әрі – АЖ) сияқты нотариаттық іс-әрекетке қатысты кезең оңай болған жоқ. Құқық қолдану барысында туындайтын мәселелер заңнаманың тұрақты өзгеруіне әкеп соқты.

2016 жылдың 1 қаңтарынан бастап алты даусыз талап бойынша АЖ нотариаттық іс-әрекеттің бір түрі ретінде енгізілгендігі белгілі. Бұл ретте талап қоюшылардың Қазақстан Республикасының Азаматтық процестік кодексіне (бұдан әрі – АПК) сәйкес сотқа жүгіну мүмкіндігі болды.

2019 жылғы 21 қаңтардағы Заңмен АЖ жасалатын даусыз талаптар тізбесі кеңейтілді.

Мұндай талаптарды соттан тыс өндіріп алуды ынталандыру және осы нотариаттық іс-әрекетті дамыту мақсатында олар АПК-нің жазбаша өндірісінен алынып тасталды, бұл оларды сот тәртібінде баламалы түрде өндіріп алу мүмкіндігін жоққа шығарды. АПК-ге сәйкес, егер талапкер АЖ ресімдеу үшін нотариуска жүгіну шараларын қолданбаса, сот аталған талаптардан туындайтын талапты қайтарады. Сондай-ақ жасалған АЖ артқаны байқалады, 2016 жылы – **1000** АЖ, 2018 жылы – **250 000**, 2021 жылы – **1 277 195**, 2022 жылдың 10 айында – **1 264 292** АЖ жасалған.

Бұл ретте жасалған АЖ санының жылданжылға айтарлықтай артып отырғанын атап өтуге болады, нотариустармен және сот тәртібімен жойылғандар саны 2%-дан аспайды. Бұл борышкерлердің 98%-ы АЖ және дауды реттеу туралы АЖ дауламайды.

Бұл АЖ қажеттілігін білдіреді. Нотариустарға даусыз талаптарды өндіріп алу құқығын беру мақсатына қол жеткізілді деп ойлаймыз.

Бұл аталған нотариаттық іс-әрекетті жасағаны үшін төлем де өзгерді.

«Е-нотариат» бірыңғай нотариаттық ақпараттық жүйесінің (бұдан әрі – БНАЖ) АӨО ААЖ-мен интеграциялық өзара іс-қимылы шеңберінде АЖ 2019 жылғы 14 қарашадан бастап электронды түрде жасалуда.

2021 жылғы 20 желтоқсандағы заңмен даусыз талаптар тізбесі артты және нақтыланды. АЖ жасалатын 11 даусыз талап қарастырылды. Оның ішінде 2-еуі осы жылдың 1 тамызынан енгізілді.

РНП есепті кезең ішінде АЖ жетілдіру мәселелері бойынша жұмысты жүргізді. РНП

республики было удостоверено **3 820 202** согласия.

С момента введения с 1 июля 2021 года равнозначности бумажных документов электронным и наоборот нотариусами совершено **278 055** нотариальных действий.

Непростым был период в отношении такого нотариального действия, как **совершение исполнительных надписей** (далее – ИН). Возникающие вопросы в ходе правоприменения приводили к постоянному изменению законодательства.

Как Вы знаете, ИН как вид нотариального действия была введена по шести бесспорным требованиям с 1 января 2016 года. При этом у взыскателей оставалась возможность обращения в суд согласно Гражданскому процессуальному кодексу Республики Казахстан (далее – ГПК).

Законом от 21 января 2019 года перечень бесспорных требований, по которым совершается ИН, был расширен.

В целях стимулирования внесудебного взыскания таких требований и развития данного нотариального действия они были исключены из приказного производства ГПК, что исключило возможность альтернативного их взыскания в судебном порядке. Согласно ГПК суд возвращает иск, вытекающий из этих требований, если истцом не приняты меры по обращению к нотариусу за совершением ИН. Также отмечается рост совершенных ИН: в 2016 году было совершено **1 000** ИН, в 2018 году – **250 000**, в 2021 году – **1 277 195**, за 10 месяцев 2022 года – **1 264 292**.

При этом можно отметить, что при значительном увеличении из года в год количества совершаемых ИН количество отмененных нотариусами и в судебном порядке не превышает 2%. Это значит, что 98% должников не оспаривают ИН и об урегулировании конфликта.

Это свидетельствует о востребованности ИН. Полагаем, что цель передачи нотариусам права взыскания бесспорных требований достигнута.

Изменилась оплата за совершение данного нотариального действия.

В рамках интеграционного взаимодействия Единой нотариальной информационной системы «е-нотариат» (далее – ЕНИС) с АИС ОИП ИН с 14 ноября 2019 года совершается в электронном виде.

өкілдерінің ҚР ЖС төрағасы және судьяларымен, сондай-ақ республиканың облыстық соттарымен аумақтық нотариаттық палаталармен (бұдан әрі – АНП) бірлесіп бірқатар кездесулер өткізді. Кездесулер қорытындысы бойынша ҚР ЖС ҚР ЖС отырыстарының қорытындылары бойынша АЖ жасау бойынша жинақтау және **Нормативтік қаулы** дайындалды, ол **2022 жылғы 26 мамырда қабылданды**.

Нормативтік қаулыны талқылау кезінде РНП белсенді қатысты.

РНП сонымен қатар проблемалық мәселелерге талдау жасады, Әдістемелік ұсыныстар әзірленді және бекітілді, тұрақты негізде семинарлар өткізіледі.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы Заңға енгізілген түзетулермен заң шығарушы өндіріп алушы үшін нотариустың қолжетімділігінен алыстап, борышкер үшін қолжетімділікке ауысты.

Сонымен бірге, АЖ институтын енгізудің бастапқы мақсатына – адал өндіріп алушыларды қорғауға қайта оралу қажет деп есептейміз, өйткені борышкердің өз құқығы бұзылған және бұрынғы нұсқасын қайтаруды ұсынамыз.

Қазіргі уақытта бейнеконференцбайланыс арқылы АЖ жасай отырып, БНАЖ жүйесі арқылы акпараттық технологиялар арқылы өндіріп алушының нотариусқа қашықтан жүгінуін енгізу жұмыстары жүргізілуде. Қазақстанда цифрландыру процесінің дамуын ескерсек, бұның мүмкіндігі бар.

Өндіріп алушының берешекті белгілейтін құжаттың түпнұсқасын ұсыну мәселесі туындайды. Бұл құжатты электрондық цифрлық қолтаңбамен қол қойылған, АЖ жасағандығы туралы белгісі жоқ электронды түрде ұсыну арқылы мұндай мәселені шешуге болады деп ойлаймыз.

Ықтимал теріс әрекеттерді болдырмау үшін «АЖ тексеру» модулі енгізілді.

Нотариус депозитін пайдалану үшін негіздемені кеңейткен «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне меншік құқығын қорғауды күшейту, төрелік, сот жүктемесін оңтайландыру және қылмыстық заңнаманы одан әрі ізгілендіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2019 жылғы 21 қаңтардағы Заңымен Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне (бұдан әрі – ҚР АҚ)

Законом от 20 декабря 2021 года увеличен и уточнен перечень бесспорных требований. Предусмотрено 11 видов бесспорных требований, по которым совершается ИН, 2 из них введены с 1 августа этого года.

В течение отчетного периода РНП проводилась работа по вопросам совершенствования ИН. Проведен ряд встреч представителей РНП с председателем и судьями ВС РК, а также с областными судами республики совместно с территориальными нотариальными палатами (далее – ТНП). По итогам встреч ВС РК было подготовлено обобщение по совершению ИН и **Нормативное постановление, которое было принято 26 мая 2022 года**.

В процессе обсуждения Нормативного постановления РНП принимала активное участие.

Также РНП проведены анализ проблемных вопросов, разработаны и утверждены Методические рекомендации, на постоянной основе проводятся семинары.

Вместе с тем, вопросы, требующие совершенствования законодательства, остались.

Поправками, которые внес Закон от 31 декабря 2021 года, законодатель отошел от доступности нотариуса для взыскателя, перейдя к доступности для должника.

Вместе с тем, считаем, что необходимо вернуться к изначальной цели введения института ИН – защита добросовестных взыскателей, поскольку должником и так уже нарушены его права и предлагаем вернуть прежнюю редакцию.

В настоящее время проводятся работы по внедрению удаленного обращения взыскателя к нотариусу посредством информационных технологий через систему ЕНИС, совершения ИН путем видеоконференцсвязи. С учетом развития процесса цифровизации в Казахстане это возможно.

Имеется вопрос представления взыскателем подлинного документа, устанавливающего задолженность. Считаем, что такой вопрос может быть разрешен путем предоставления этого документа в электронном виде, подписанного электронной цифровой подписью, на котором не делается отметка о совершении ИН.

В целях исключения возможных злоупотреблений введен модуль «Проверка ИН».

Законом от 21 января 2019 года «О внесении изменений и дополнений в некоторые

және «Нотариат туралы» Заңына өзгерістер енгізілді. Атап айтқанда, оны талаптардың келісімі бойынша пайдалануға құқық берілді, бұл жылжымайтын мүлікпен жасалған мәмілелер бойынша есеп айырысу кезінде қолма-қол ақшасыз төлемдер енгізуге мүмкіндік берді.

Мұндай қызметті енгізу үшін қажетті құқықтық және техникалық жағдайлар жасалған. Атап айтқанда, электронды өзара іс-қимыл үшін БНАЖ және пилоттық банк ретінде әрекет еткен «Альфа-Банк» АҚ ЕБ ақпараттық жүйесі арасында интеграция жүргізілді.

Толықтырулар мен өзгерістер ҚР АҚ-ның VI бөлім Мұрагерлік құқығы, сондай-ақ мұрагерліктің жекелеген мәселелерін реттейтін бірқатар заңдарды қозғады.

Мәселен, ұрықтанған, бірақ туылмаған мұрагердің құқықтарын қорғау мақсатында бала біткен, бірақ әлі туылмаған мұрагер болған кезде ол туылғанға дейін нотариустың мұрагерлік құқығы туралы куәлік беруді тоқтата тұру құқығы қарастырылған.

Жасырын өсиетхат ашу тәртібін реттейтін ҚР АҚ 1051-бабының 4-1-тармағы енгізілді. Нотариаттық іс-әрекеттер жасау қағидаларына да тиісті өзгерістер енгізілді.

Асырауындағылар ішінен мұрагерлікке шақырылған, бірақ заң бойынша мұрагерлер қатарына енбеген тұлғалардың аясы нақтыланды.

Неке (ерлі-зайыптылық) және отбасы туралы кодекстің 273-бабына енгізілген толықтыру азаматтық хал актілерін тіркеу органдарында қайтыс болу туралы куәлікті алуға құқығы бар адамдардың шеңберін кеңейтті.

«Қазақстан Республикасында зейнетақымен қамсыздандыру туралы» Заңының 57-бабының 6-тармағына түзету енгізілді, ол нотариуска мұра қалдырушының жеке зейнетақы шотының болуы туралы да, ондағы ақшаның қозғалысы туралы да қажетті мәліметтерді алуға мүмкіндік береді.

15 ақпанда «Республиканың кейбір заңнамалық актілеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Заңы қабылданған 2021 жыл жаңашылдықтардың саны мен ауқымы бойынша нотариат институтын және тұтастай алғанда Қазақстанның құқықтық жүйесін дамытудағы маңызды кезең болды. Қазақстан Республикасының Нотариат мәселелері бойынша» Заңы қабылданды.

законодательные акты Республики Казахстан по вопросам усиления защиты права собственности, арбитража, оптимизации судебной нагрузки и дальнейшей гуманизации уголовного законодательства» внесены изменения в Гражданский кодекс Республики Казахстан (далее – ГК РК) и Закон «О нотариате», **расширившие основания для использования депозита нотариуса.** В частности, было предоставлено право использовать его по соглашению сторон, что позволило внедрять безналичные платежи при расчете по сделкам с недвижимым имуществом.

Для внедрения такой услуги были созданы необходимые правовые и технические условия. В частности, для электронного взаимодействия проведена интеграция между ЕНИС и информационной системой АО ДБ «Альфа-Банк», который выступил пилотным банком.

Дополнения и изменения затронули раздел ГК РК VI Наследственное право, а также ряд законов, регулирующих отдельные вопросы наследования.

Так, в целях защиты прав зачатого, но не родившегося наследника предусмотрено право нотариуса приостанавливать выдачу свидетельства о праве на наследство при наличии зачатого, но еще не родившегося наследника до его рождения.

Введен пункт 4-1 статьи 1051 ГК РК, урегулировавший процедуру вскрытия секретного завещания. Соответствующие изменения были внесены и в Правила по совершению нотариальных действий.

Уточнен круг лиц из числа иждивенцев, призываемых к наследованию, но не входящих в круг наследников по закону.

Дополнением, включенным в статью 273 Кодекса о браке (супружестве) и семье, расширен круг лиц, имеющих право получать свидетельство о смерти в органах регистрации актов гражданского состояния.

Внесена поправка в пункт 6 статьи 57 Закона «О пенсионном обеспечении», позволяющая нотариусу получать необходимые сведения как о наличии индивидуального пенсионного счета наследодателя, так и о движении денег на нем.

Серьезной вехой в развитии института нотариата и правовой системы Казахстана в целом по количеству и масштабам нововведений явился 2021 год, когда 15 февраля был принят **Закон «О внесении изменений и**

Қазақстанның нотариат институтын және тұтастай алғанда құқықтық жүйесін дамытуда жаңашылдықтың саны мен ауқымы бойынша 2021 жыл елеулі кезең болды, онда 15 ақпанда «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне нотариат мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Заңы қабылданды.

Аталған Заң *нотариаттық іс-әрекеттердің жетекші бастамаларын реттейді*, нотариаттық құпияның түсінігін ашады, нотариаттық құпияны сақтауға міндетті адамдардың, жасалған нотариаттық іс-әрекеттер туралы ақпарат алуға құқығы бар тұлғалардың тізбесін нақтылайды (3-бап).

Нотариаттың заманауи моделі – белсенді нотариаттың моделі. Оның аясында азаматтық айналымның барлық мүдделі қатысушыларына кешенді көмек көрсету міндеті тұр.

Бұл бағыттағы маңыздысы Заңда **консультация беру** құқығын бекіту болды, яғни нотариустың жеке және заңды тұлғаларға *нотариаттық әрекеттер жасауға тікелей байланысты емес* құқықтық сипаттағы ауызша және жазбаша консультациялар жүргізу; Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес мәмілелер жобаларын, өтініштер мен басқа да құжаттарды жасау нысанында өтеулі негізде заң көмегін көрсетуі («Нотариат туралы» Заңының 17-1, 30-1-баптары).

2021 жылдың 6 айында 59 770 197 теңге сомасына **20 438 консультация** берілді, 2 764 136 теңге сомасына **874 жоба** әзірленді, ағымдағы жылдың 10 айында 62 205 568 теңге сомасына **19 740 консультация**, 4 512 747 теңге сомасына **1 331 жоба** әзірленді.

Республика деңгейінде де, аумақтарда да *нотариаттарды басқару органдары* Заңмен егжей-тегжейлі *реттеледі* («Нотариат туралы» Заңының 26, 27, 28-1, 28-2, 28-3-баптары).

Жоғарғы орган – төрт жылда бір рет шақырылатын РНП съезі болып табылады. Атқарушы органы – РНП басқармасы, ал бақылау органы – тексеру комиссиясы. Сондай-ақ РНП-да РНП-ның тәртіптік комиссиясы құрылуда.

Съездің айрықша құзыреті анықталды. Атап айтқанда, съезд РНП жарғысын қабылдайды, басқарманың орналасқан жерін анықтайды; төрағасын, алқа мүшелерін, тексеру комиссиясының мүшелері мен төрағасын, тәртіптік комиссияның мүшелері мен төрағасын сайлайды және оларды лауазымы-

дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам нотариата».

Указанный Закон *регламентирует руководящие начала нотариальной деятельности*, раскрывая понятие нотариальной тайны, уточняя перечень лиц, обязанных соблюдать нотариальную тайну, субъектов, имеющих право получать сведения о совершенных нотариальных действиях (статья 3).

Современная модель нотариата – это модель активного нотариата, в рамках которой ставится задача оказания комплексной помощи всем заинтересованным участникам гражданского оборота.

Важным в данном направлении явилось закрепление Законом права *осуществлять консультирование*, т.е. оказывать юридическую помощь на возмездной основе физическим и юридическим лицам в форме: проведения устных и письменных консультаций правового характера, *не связанных непосредственно с совершением нотариальных действий*; составления проектов сделок, заявлений и других документов в соответствии с требованиями законодательства Республики Казахстан (статьи 17-1, 30-1 Закона «О нотариате»).

За 6 месяцев 2021 года было проведено **20 438 консультаций** на сумму 59 770 197 тенге, **разработано проектов – 874**, на сумму 2 764 136 тенге, за 10 месяцев текущего года – **19 740 консультаций** на сумму 62 205 568 тенге, **разработано проектов – 1 331** на сумму – 4 512 747 тенге.

Законом детально *регламентированы органы управления нотариатом как на уровне республики, так и в территориях* (статьи 26, 27, 28-1, 28-2, 28-3 Закона «О нотариате»).

Высшим органом является съезд РНП, созываемый один раз в четыре года. Исполнительным органом – правление РНП, а контрольным – ревизионная комиссия. Также в РНП создается дисциплинарная комиссия РНП.

Определена исключительная компетенция съезда. Так, в частности, съезд принимает устав РНП, определяет место нахождения правления; избирает и освобождает от должности председателя, членов правления, членов и председателя ревизионной комиссии, членов и председателя дисциплинарной комиссии, а также утверждает различного рода положения, связанные с нотариальной

нан босатады, сондай-ақ нотариаттық іс-әрекетке қатысты әртүрлі ережелерді, мысалы, нотариустардың Әдеп кодексін бекітеді.

Нотариус қызметінің ашықтығы мен жариялылығы мақсатында РНП және АНП интернет-ресурсында қандай ақпарат орналастырылатыны анықталады.

Тексеру комиссиясының мерзімі екі жылдан төрт жылға дейін ұзартылды.

Тәртіптік жазалау шаралары нақтыланды. Оларға мыналар жатқызылады: ескерту; сөгіс; қатаң сөгіс; нотариаттық палатадан шығару немесе лицензиарға нотариустың лицензиясын қайтарып алу туралы талап-рызды дайындау туралы өтінішхат бере отырып нотариаттық палатадан шығару.

Тәртіптік теріс қылық түсінігі бекітілді («Нотариат туралы» Заңының 21-1, 24-2, 24-3-баптары).

Әлемде және Қазақстанда заманауи нотариатты дамытудың негізгі бағыттарының бірі цифрландыру болып табылады.

Нотариат ұзақ жылдар бойы құқықтық жүйенің перифериясында болды, ал нотариустардың өздері, шын мәнінде, қолтаңбалар мен құжаттардың түпнұсқалығын куәландыратын техникалық кеңсе қызметкерлерінің рөлін атқарды, нотариустың негізгі құралдары қалам және мөр болды.

Бүгінгі таңда цифрлық технологиялардың арқасында нотариаттың әлеуеті кеңейіп, тиімдірек бола бастады.

Көп жағдайда бұған жоғарыда аталған Заң аясында қабылданған нормалар ықпал етті.

Сонымен 2021 жылғы 15 ақпандағы Заңның аясында *БНАЖ-ның жұмыс істеуіне қойылатын талаптар*, мәліметтерді ұсыну, олардың мазмұны, енгізу талаптарын, сондай-ақ нотариустың және БНАЖ-ға сүйемелдеу мен жүйелік-техникалық қызмет көрсетуді жүзеге асыратын тұлғалардың бірқатар міндеттерін регламенттеу көзделген («Нотариат туралы» Заңының 4, 4-1, 4-2, 4-3, 4-4-баптары).

Мәселен, 2021 жылғы 15 ақпандағы заң шеңберінде БНАЖ құрамы бекітілді, нотариустардың БНАЖ-ға мәліметтерді енгізу жөніндегі міндеттері, сондай-ақ көрсетілген мәліметтерді енгізу мерзімдері айқындалды.

Нотариус куәландырған құжаттарды сақтау үшін *нотариустың репозиторийі мен электрондық архивінің орталықтандырылған электрондық жүйесін құру* көзделген («Нотариат туралы» Заңының 4-бабы).

деятельностью, например, Кодекс этики нотариусов.

В целях открытости и гласности деятельности нотариата определено, какая информация размещается на интернет-ресурсе РНП и ТНП.

Увеличен срок деятельности ревизионной комиссии с двух до четырех лет.

Уточнены *меры дисциплинарного взыскания*. К ним отнесены: замечание; выговор; строгий выговор; исключение из нотариальной палаты либо исключение из нотариальной палаты с подачей ходатайства лицензиару о подготовке искового заявления о лишении лицензии нотариуса.

Закреплено *понятие дисциплинарного проступка* (статьи 21-1, 24-2, 24-3 Закона «О нотариате»).

Одним из ключевых направлений развития современного нотариата в мире и в Казахстане является цифровизация.

Многие годы нотариат находился на периферии правовой системы, а сами нотариусы исполняли, по сути, роль технических клерков, заверяющих подлинность подписей и документов, основными инструментами нотариуса были ручка (перо) и печать.

Сегодня же благодаря цифровым технологиям потенциал нотариата стал шире и эффективней.

Во многом этому способствовали нормы, принятые в рамках вышеуказанного Закона.

Так, в рамках Закона от 15 февраля 2021 года *предусмотрены требования к функционированию ЕНИС*, регламентирующие требования представления, содержания, внесения сведений, а также ряд обязанностей нотариуса и лиц, осуществляющих сопровождение и системно-техническое обслуживание ЕНИС (статьи 4, 4-1, 4-2, 4-3, 4-4 Закона «О нотариате»).

Закреплен состав ЕНИС, определены обязанности нотариусов по внесению в ЕНИС сведений, а также сроки внесения указанных сведений.

Предусмотрено *создание централизованной электронной системы репозитория и электронного архива* нотариуса для хранения нотариально удостоверенных документов (статья 4 Закона «О нотариате»).

Введен *принцип экстерриториальности при совершении сделок с недвижимым имуществом* (статьи 21, 54 Закона «О нотариате»).

Жылжымайтын мүлікпен мәмілелер жасау кезінде эсаумақтылық қағидаты енгізілді («Нотариат туралы» Заңының 21, 54-баптары).

Нотариустың ЭЦҚ пайдалана отырып, электрондық нысанда нотариаттық іс-әрекеттер жасау құқығы заңнамамен бекітілген («Нотариат туралы» Заңының 44-1, 45-баптары).

Нотариаттық құжатқа электрондық тізілім арқылы қалыптастырылатын, деректер базасында автоматты түрде тіркелетін, құжаттарды бұрмалаудан қорғауға мүмкіндік беретін бірегей нөмір беріледі.

Осыған байланысты қолданыстағы заңға тәуелді актілерге бірқатар өзгерістер мен толықтырулар енгізілді. Атап айтқанда, нотариаттық іс-әрекеттер жасау қағидалары және нотариаттық іс жүргізу жөніндегі қағидаларына енгізілді.

Сондай-ақ нотариаттық қызметті реттеу бойынша жаңа заңға тәуелді актілер қабылданды. Атап айтқанда, Қазақстан Республикасы Әділет министрінің бұйрығымен 2021 жылы Бірыңғай нотариаттық ақпараттық жүйенің тізілімдерін жүргізу қағидалары, бірыңғай нотариаттық ақпараттық жүйе тізілімдерінің жұмыс істеуі туралы есептілікті ұсыну нысандары, Бірыңғай нотариаттық ақпараттық жүйені пайдалану қағидалары бекітілді.

Сонымен қатар, біздің ұсыныстарымызға қарамастан, олардың бірқатары қабылданбағанын атап өткім келеді.

Сонымен мынадай түзетулер қолдау таппады:

- мұраны қабылдау презумпциясына қатысты ережелерді алып тастау және шығып қалған тұлғалардың тізімін бекіту көзделген Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 1077, 1079-баптары бойынша;

- сотта нотариалдық құжатқа дәлелдеме күшін беру бойынша;

- нотариалдық палатаның және республикалық нотариалдық палатаның тәртіптік комиссиясы құрамынан әділет органдары мен сәйкесінше Әділет министрлігі ұсынған қоғамның үш өкілін алып тастау бойынша;

- нотариаттық іс-әрекет жасауға өтініш білдірген адамның жеке басын оның биометриялық деректерін тексеру арқылы анықтау құқығын беру бойынша.

Заң жобалау және сараптамалық қызметке қатысуға байланысты жұмысты ұйымдастыру мақсатында РНП жұмыс топтарының

Законодательно закреплено право нотариуса совершать нотариальные действия в электронной форме с использованием ЭЦП (статьи 44-1, 45 Закона «О нотариате»).

Нотариальному документу присваивается уникальный номер, который формируется посредством электронного реестра, автоматически регистрирующийся в базе данных, что позволяет защищать документы от фальсификации.

В этой связи были предусмотрены ряд изменений и дополнений в действующие подзаконные акты, в частности, в Правила совершения нотариальных действий и Правила по нотариальному делопроизводству.

Так же были приняты новые подзаконные акты по регулированию нотариальной деятельности. В частности, приказом Министра юстиции Республики Казахстан в 2021 году утверждены Правила ведения реестров единой нотариальной информационной системы, Формы представления отчетности о функционировании реестров единой нотариальной информационной системы, Правила пользования Единой нотариальной информационной системой.

Вместе с тем, хотелось бы отметить, что, несмотря на наши предложения, ряд из них не были приняты.

Так, не поддержаны были поправки:

- в статьи 1077, 1079 ГК РК, которые исключали положения, относящиеся к презумпции принятия наследства, и закрепляли перечень лиц, являющихся отпавшими;

- по предоставлению нотариальному документу доказательственной силы в суде;

- по исключению из состава дисциплинарной комиссии нотариальной палаты и Республиканской нотариальной палаты трех представителей общественности, предложенных органами юстиции и Министерством юстиции соответственно;

- по предоставлению права устанавливать личность лица, обратившегося за совершением нотариального действия, с помощью проверки его биометрических данных.

Следует отметить, что в целях организации работы, связанной с участием в законопроектной и экспертной деятельности, РНП в состав рабочих групп привлекает представителей нотариального сообщества.

При возникновении вопросов по применению законодательства, по отдельным нормам, касающимся нотариальной деятель-

құрамына Нотариаттық қоғамдастық өкілдерін тартатындығын атап өткен жөн.

Заңнаманы қолдану бойынша мәселелер туындаған жағдайда, нотариаттық қызметке қатысты жекелеген нормалар бойынша, қажет болған жағдайда, оны АНП-ге жеткізу үшін РНП-ның тиісті ұстанымы әзірленді.

РНП өкілеттіктерінің бірі мемлекеттік органдарда, мемлекеттік емес ұйымдарда нотариалдық палаталар мен нотариустардың мүдделерін білдіру болып табылады.

Осыған байланысты РНП заң жобалау қызметіне қатыса отырып, нотариустардың мүдделерін қорғайды.

Мәселен, атап айтқанда, сот жүйесін реформалау жөніндегі ұсыныстарды талқылау шеңберінде тарап жеке нотариус болып табылатын *нотариалдық іс-әрекеттерге немесе оларды жасаудан бас тартуға шағымдарды азаматтық іс жүргізуден әкімшілік сот ісін жүргізуге беру туралы* ұсыныс енгізілді.

РНП талқылау процесіне қатысып, осы мәселе талқыланған дөңгелек үстелдерге белсенді қатысты. РНП сот жүйесін реформалау мәселелері жөніндегі Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының жанындағы комиссияға, ҚР ЖС-на, Қазақстан Республикасының Заңгерлер одағына АПК-дан тарап жеке нотариус болып табылатын нотариалдық іс-әрекеттерге немесе оларды жасаудан бас тартуға шағымдарды әкімшілік сот ісін жүргізуге беру қолданыстағы заңнамаға қайшы келеді деген ұстанымды негіздей отырып, тиісті хаттар жолданды. Нәтижесінде аталған түзету алынып тасталды.

Қаржы министрлігі Әділет министрлігімен келісе отырып, Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің бірінші орынбасары – Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2020 жылғы 2 наурыздағы № 212 «Жеке тұлғалардың мәмілелері мен шарттары, сондай-ақ мұраға құқықтылығы туралы берілген куәліктері бойынша мәліметтерді нотариустардың ұсыну нысанын, қағидаларын және мерзімдерін бекіту туралы» бұйрығына өзгерістер енгізуді ұсынды.

Атап айтқанда, *Қазақстан Республикасының Әділет министрлігі БНАЖ мен ИДБ интеграцияланғанға дейін жасалған мәмілелер бойынша мәліметтерді Комитеттің жазбаша сұрау салуы бойынша осындай сұрау салу келіп түскен сәттен бастап*

ности, при необходимости, вырабатывалась соответствующая позиция РНП для доведения ее *ТНП*.

Одним из полномочий РНП является представление интересов нотариальных палат и нотариусов в государственных органах, негосударственных организациях.

В этой связи РНП, участвуя в законопроектной деятельности, отстаивает интересы нотариусов.

Так, в частности, в рамках обсуждения предложений по реформированию судебной системы было внесено предложение о *передаче из гражданского в административное судопроизводство жалоб на нотариальные действия или отказ в их совершении*, в которых стороной является частный нотариус.

РНП подключилась в процесс обсуждения и приняла активное участие в круглых столах, где обсуждался данный вопрос. РНП были направлены соответствующие письма в Комиссию при Сенате Парламента Республики Казахстан по вопросам реформирования судебной системы, в ВС РК, в Союз юристов Республики Казахстан с обоснованием позиции, что передача из ГПК в административное судопроизводство жалоб на нотариальные действия или отказ от их совершения, в которых стороной является частный нотариус, противоречит действующему законодательству. В итоге указанная поправка была снята.

Министерством финансов по согласованию с Министерством юстиции предлагалось внести дополнения в приказ Первого заместителя Премьер-Министра Республики Казахстан – Министра финансов Республики Казахстан от 2 марта 2020 года № 212 «Об утверждении формы, Правил и сроков представления нотариусами сведений по сделкам и договорам, а также по выданным свидетельствам о праве на наследство физических лиц».

В частности, *предлагалось предусмотреть предоставление сведений по сделкам, которые совершены до интеграции ЕНИС и ИБД, Министерством юстиции Республики Казахстан по письменному запросу Комитета в течение 30 (тридцати) рабочих дней с момента поступления такого запроса*.

Указанное положение было согласовано только с Министерством юстиции. После того, как указанная информация поступила в РНП, в срочном порядке состоялись встречи и

30 (отыз) жұмыс күні ішінде ұсынуды көздеу ұсынылды.

Бұл ереже тек Әділет министрлігімен келісілді. Бұл ақпарат РНП-ға түскеннен кейін осы министрліктердің өкілдерімен шұғыл түрде кездесулер мен келіссөздер жүргізілді.

Нәтижесінде қолқойылған заң актісі кері қайтарылып алынды.

Мәжілісте «Прокуратура туралы» Конституциялық заң жобасы қаралуда, жұмыс тобының жұмысына РНП өкілі қатысуда. Бастапқыда заң жобасында *прокуратура органының құзыретіне «нотариустардың үстінен» прокурорлық қадағалауды жүзеге асыру* көзделгені ұсынылды. Сонымен қатар талқылау барысында бұл ұсыныс алынып тасталды. Бұл ретте депутаттар бұл ұсынысқа қатысты түзетуді тағы да ұсынды, бірақ кейін ол да талқылаудан алынып тасталды.

Қазақстан Республикасы Қаржы мониторингі агенттігі төрағасының 2021 жылғы 9 тамыздағы № 6 бұйрығымен «Қаржы мониторингі субъектілеріне қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл саласындағы даярлау және оқыту бойынша қойылатын талаптары бекітілді, онда 3-тармақта «субъектілердің оқу процесінде зерделенген материалды зерделеуін растау мақсатында субъектілер орталықтың және оның аумақтық бөлімшелерінің базасында *тестілеуден өткен күннен бастап 3 (үш) жылда кемінде 1 (бір) рет кезеңділікпен* тестілеуден өтеді.»

Бұл ретте «ҚКЗ/ТҚ туралы» Заңда да, «Нотариат туралы» Заңда да субъектілердің оқу процесінде алған білімдерін ресімделген бағалау қажеттілігіне қатысты нұсқаулар қамтылмаған. Осыған байланысты Талаптар заңға тәуелді акт болып табыла отырып және Орталықта міндетті тестілеуді қарастыратын болып табылатындықтан, кеңінен түсіндіріледі. Сонымен қатар, «Құқықтық актілер туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 7-бабына сәйкес Талаптар заңға тәуелді акт адам мен азаматтың құқықтары мен бостандықтарын қозғайтын бастапқы нұсқамалардан тұрмауы тиіс.

РНП осы мәселе бойынша «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК-ға сұрау салды. Жауапта Талаптардың 3-тармағының ережесі «Құқықтық актілер туралы» Заңының

переговоры с представителями указанных министерств.

В Мажилисе находился на рассмотрении проект Конституционного закона «О прокуратуре», в работе рабочей группы участвовал представитель РНП. Изначально в проекте закона предлагалось *в компетенции органов прокуратуры предусмотреть осуществление прокурорского надзора «за нотариатом»*. Вместе с тем, в ходе обсуждения данное предложение было исключено. Между тем, депутатами вновь была предложена поправка касательно данного предложения, но и она затем была снята с обсуждения.

Приказом Председателя Агентства Республики Казахстан по финансовому мониторингу от 9 августа 2021 года № 6 утверждены Требования к субъектам финансового мониторинга по подготовке и обучению в сфере противодействия легализации (отмыванию) доходов, полученных преступным путем, и финансированию терроризма, где в пункте 3 предусматривается, что «в целях подтверждения изучения субъектами материала, изученного в процессе обучения, *субъекты проходят тестирование с периодичностью не реже 1 (одного) раза в 3 (три) года с даты прохождения тестирования на базе Центра и его территориальных подразделений*».

При этом ни в Законе «О ПОД/ФТ», ни в Законе «О нотариате» не содержатся указания относительно необходимости формализованной оценки знаний, полученных субъектами в процессе обучения. В связи с чем Требования, являясь подзаконным актом и предусматривая обязательное тестирование в Центре, носят расширительное толкование. Более того, согласно статье 7 Закона Республики Казахстан «О правовых актах» Требования как подзаконный акт не должны содержать первичных предписаний, затрагивающих права и свободы человека и гражданина.

РНП был сделан запрос в РГП на ПХВ «Институт законодательства и правовой информации Республики Казахстан» по данному вопросу. В ответе было указано, что положение пункта 3 Требований противоречит пункту 6 статьи 7 Закона «О правовых актах».

Также были направлены письма в Министерство юстиции, Агентство по финансовому мониторингу с предложением внести соответствующие изменения в Требования и исклю-

7-бабының 6-тармағына қайшы келетіні көрсетілген.

Сондай-ақ Әділет министрлігіне, Қаржы мониторингі агенттігіне талаптарға тиісті өзгерістер енгізу және қаржы мониторингі субъектілері ретінде нотариустардың тестілеуден өтуі туралы ережелерді алып тастау туралы ұсыныспен хаттар жолданды.

Сонымен қатар, 2022 жылғы 16 қыркүйекте Қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл жөніндегі еуразиялық топтың өзара бағалауының екінші раунды шеңберінде сарапшы-бағалаушылармен сұхбат өткізілді.

Іс-шараға қатысу үшін адвокаттық және нотариаттық палаталардың өкілдері шақырылды. Қазақстан нотариаты атынан қатысқан нотариустарға – *Гаухар Қапанова мен Санжар Кенжеғалиге*, сондай-ақ РНП қызметкері *Т. Әлиеваға* алғысымды білдіргім келеді.

Еуразиялық топтың Қылмыстық кірістерді заңдастыруға және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл жөніндегі өзара бағалауларының қорытындысы бойынша нотариатқа тәуекелдің төмен бағасы берілді. Жоғарыда айтылғандар нотариустардың қаржылық мониторинг субъектілері ретінде жүктелген міндеттерді жақсы орындайтындығын және тестілеу түрінде қосымша бақылауды қажет етпейтіндігін дәлелдейді.

Сондай-ақ, есепті кезең ішінде РНП ҚР ЖС жанындағы Ғылыми-консультативтік кеңестің отырыстарына белсенді қатысқанын атап өткен жөн (15).

Жоғарыда айтылғандардың барлығы РНП өз өкілеттіктерін жүзеге асыра отырып, қолданыстағы заңнаманы жетілдіру үдерісін жандандыру, нотариустарды заңнамалық деңгейде азаматтық айналымнан ығыстыру үшін қазіргі теріс тенденцияны жою бойынша барлық қолдан келгенді **қолданады** және барлық деңгейлерде нотариаттың әлеуетін толық көлемде – қоғамдастық пен тұтастай мемлекеттің мүддесі үшін пайдалану қажеттілігі туралы ұстанымды **ұстанады**.

Сонымен қатар, нотариустардың заң жобаларымен танысуы және өз ұсыныстарын беруі үшін заң жобаларын жолдаған кезде көп жағдайда РНП-ға жауаптар көрсетілген мерзімдерден кейін не ескертулер мен ұсыныстарсыз жіберілетінін атап өткіміз келеді.

чить положения о прохождении тестирования нотариусами как субъектами финансового мониторинга.

Кроме того, 16 сентября 2022 года состоялось интервью с экспертами-оценщиками в рамках второго раунда Взаимных оценок Евразийской группы по противодействию легализации преступных доходов и финансированию терроризма.

Для участия в мероприятии были приглашены представители адвокатских и нотариальных палат. Хотелось бы выразить благодарность нотариусам, которые представляли нотариат Казахстана, – это *Гаухар Капанова и Санжар Кенжеғали, а также сотруднику РНП Алиевой Т.*

По итогам Взаимных оценок Евразийской группы по противодействию легализации преступных доходов и финансированию терроризма нотариату присвоена низкая оценка риска. Указанное доказывает, что нотариусы как субъекты финансового мониторинга хорошо справляются с возложенной обязанностью и не требуют дополнительного контроля в виде тестирования.

Также необходимо отметить, что на протяжении всего отчетного периода РНП принимала активное участие в заседаниях Научно-консультативного совета при ВС РК (15).

Все вышесказанное объективно свидетельствует о том, что РНП, реализуя имеющиеся полномочия, **предпринимает** всё зависящее от нее для активизации процесса совершенствования действующего законодательства, перелома сложившейся негативной тенденции по вытеснению нотариата на законодательном уровне из сферы гражданского оборота и **отстаивает** на всех уровнях позицию о необходимости использования потенциала нотариата в полном объеме – в интересах сообщества и государства в целом.

Вместе с тем отмечаем, что при направлении законопроектов для ознакомления нотариусами и дачи своих предложений в большинстве случаев ответы в РНП направляются позже указанных сроков либо без замечаний и предложений.

Уважаемые делегаты! В этой связи, пользуясь случаем, хочу в очередной раз обратиться к нотариальному сообществу в вашем лице и сказать, что сегодня крайне необходимо понимание того факта, что без единства и консолидированной позиции

Құрметті делегаттар! Осыған байланысты осы мүмкіндікті пайдалана отырып, Сіздің атыңыздан тағы да нотариаттық қауымдастыққа жүгінгім келеді және бірлік пен шоғырландырылған ұстанымсыз табысты бір жолға қойылған жұмысты жүргізу мүмкін еместігін түсінуіміз қажет.

Сондықтан сіздердің белсенді қатысуларыңыз қажет.

2.2 Басқарма қызметі

Есепті кезеңдегі РНП қызметінің жекелеген аспектілеріне тоқталу қажет.

Есепті кезең 2020 жылы бүкіл әлемді шарпыған коронавирустық пандемиямен қиындады. Өз қызметінде нотариустар да қиындықтарды сезінді. 2020 жылдың 15 наурызында Мемлекет басшысының Жарлығымен Қазақстанда төтенше жағдай жарияланды, ол 11 мамырға дейін созылды.

Жағдайдың күрделілігіне қарамастан, елдегі нотариаттардың жұмысын жалғастыру үшін шұғыл шаралар қабылдау қажет екендігі алғашқы күндерден-ақ белгілі болды. 17 наурызда Үкімет кәсіпкерлік пен өндірісті қолдау бойынша дағдарысқа қарсы шаралар кешенін бекітті. Осы күні РНП нотариустарды мемлекеттік қолдау бағдарламасына енгізу бойынша белсенді жұмысты бастады. Карантиндік шаралар енгізілгеніне қарамастан, БНАЖ әдеттегідей жұмыс істеп, азаматтарға кеңес берілді. Палаталар мен РНП жұмысы тоқтаған жоқ. Жиналыстар өткізілді, оның нәтижесінде 28 наурызда нотариустарды РНП-ға мүшелік жарна төлеуден босату туралы шешім қабылданды.

Бұл кезеңде барлық жұмыс істемейтін азаматтар сияқты нотариустар мемлекеттен төлем алуға құқылы болды. Осы кезеңде РНП Үкіметке нотариустарға салық жүктемесін азайту туралы өтінішпен жүгінген. Біздің өтінішіміз түсіністікпен қарады және нотариустар салық төлеушілердің жекелеген басқа санаттарымен бірге салықтың барлық түрлерінен 6 айға босатылған тұлғалар тізіміне енгізілді.

Осы кезеңде азаматтық айналым пандемия жағдайында қажетті шектеу шараларының болуына байланысты өз қарқынын бәсеңдетті, бірақ жеке және заңды тұлғалар қандай да бір жолмен болсын мәмілелер жасасады және заңды маңызды әрекеттерді жасайды, олардың көпшілігі нотариалды растауды талап етеді.

невозможно выстроить успешную последовательную работу. Поэтому необходимо ваше активное участие.

2.2 Деятельность Правления

Необходимо остановиться на отдельных моментах деятельности РНП в отчетном периоде.

Отчетный период осложнился охватившей в 2020 году весь мир пандемией коронавируса. Естественно, что сложности в своей деятельности ощутили и нотариусы. 15 марта 2020 года Указом Президента в Казахстане был введен режим чрезвычайного положения, действовавший до 11 мая.

С первых дней было понятно, что, несмотря на сложность ситуации, необходимо принимать экстренные меры для продолжения функционирования нотариата страны. 17 марта Правительством был утвержден пакет антикризисных мер для поддержки предпринимательства и производства. В этот же день РНП начала активную работу для включения нотариусов в программу государственной поддержки. Несмотря на введение карантинных мер, ЕНИС работала в штатном режиме, осуществлялось консультирование граждан. Не останавливалась работа палат и РНП. Были проведены совещания, по результатам которых 28 марта было принято решение освободить нотариусов от оплаты членских взносов в РНП.

Нотариусы, как и все неработающие в этот период граждане, вправе были получить выплату от государства. В этот же период РНП обратилась к Правительству с просьбой о снижении нотариусам налоговой нагрузки. Наша просьба нашла понимание, и нотариусы наряду с отдельными другими категориями налогоплательщиков были включены в перечень лиц, освобожденных на 6 месяцев от всех видов налогов.

В этот период гражданский оборот, безусловно, замедлил свои темпы в связи с присутствием ограничительных мер, необходимых в условиях пандемии, но физические и юридические лица, так или иначе, заключают сделки и совершают юридически значимые действия, многие из которых требуют нотариального подтверждения.

В адрес государства начали поступать обращения от предпринимателей, работа которых, ввиду отсутствия нотариусов на местах, оказалась на грани срыва. РНП активно доводила до сведения МЮ о существую-

Мемлекет атына жергілікті жерде нотариустардың болмауына байланысты жұмыстары тоқтап қалу алдында тұрған кәсіпкерлерден өтініштер түсе бастады. РНП бар проблемалар туралы Әділет министрлігінің назарына белсенді түрде жеткізді. Нәтижесінде, нотариустар үшін шектеу шаралары 3 аптаға созылды және елімізде бірінші болып, басқа да өмірлік маңызды салалармен бірге 20 сәуірде Қазақстан нотариустары өз жұмыс орындарына шықты.

Ницше жазғандай, «барлық кедергілер мен қиындықтар – бұл біз ...жоғарылап келе жатқан қадамдар» және коронавирустың таралу уақыты қаншалықты қиын және қауіпті болса да, біз оң қорытынды жасап, одан әрі дамуымыз керек. Жағдай нақты көрсетті:

1. Қауымдастық бірлігі – бұл өте маңызды. Пандемия кезінде бүкіл қауымдастық тек отырмады, бірақ туындаған мәселелерге әрдайым ықпал етіп, оларды шешуге байланысты ұсыныстармен жүгінді.

2. Біз мемлекетке, бизнес пен жалпы халыққа керекпіз. Нотариат мемлекеттік аппараттың жұмысы мен адамдардың өмірі үшін маңызды механизм болып табылады. Бізге түсіністікпен қараған мемлекет біздің жұмысымызды мүмкіндігінше тез қалпына келтіріп, осындай қиын кезеңде жұмыс істеуге қолайлы жағдай жасады.

3. Әрине, карантин азаматтық айналымның қалыпты жұмыс істеуін және нотариаттың жұмысқа қабілеттілігін сақтау үшін біз ақпараттық технологияларды белсенді пайдалануымыз қажет екенін, құжаттарды, тізілімдерді электронды форматқа ауыстыруды жүзеге асыруымыз қажет екенін, жоғарыда айтылғандай, 2021 жылдан бастап енгізіле бастаған қашықтан форматта бірқатар құқықтық іс-әрекеттер жасау мүмкіндігін қамтамасыз етуіміз қажет екенін көрсетті.

Жоспарлы жұмысқа қатысты есепті кезеңде РНП Басқарманың 42 отырысы өткізілгенін айту қажет (2 оффлайн, 15 – қашықтан, 8 – ZOOM). Онда төмендегідей негізгі мәселелер де қарастырылды:

- «Нотариат туралы» ҚР Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» заң жобасының негізгі ережелері бойынша нотариаттық қоғамдастықтың ұстанымын айқындау;

щих проблемах. В итоге, ограничительные меры для нотариусов продлились 3 недели, и первыми в стране, вместе с некоторыми другими жизненно важными отраслями, 20 апреля нотариусы Казахстана вышли на свои рабочие места.

Тем не менее, как писал Ницше, «все препятствия и трудности – это ступени, по которым мы растем ввысь...» И насколько не было бы трудным и опасным время распространения коронавируса, мы должны делать положительные выводы и развиваться дальше. Ситуация четко показала, что:

1. Единство сообщества — это очень важно. В период пандемии всё сообщество не сидело сложа руки, а постоянно реагировало на возникающие проблемы и обращалось с предложениями по их разрешению.

2. Мы нужны государству, бизнесу и населению в целом. Нотариат является важным механизмом для работы государственного аппарата и жизни людей. И очень приятно и показательно, что государство, понимая это, максимально быстро возобновило нашу работу и создало благоприятные условия для работы в столь сложный период.

3. И, конечно же, карантин показал, что для сохранения нормального функционирования гражданского оборота и работоспособности нотариата нам необходимо активно использовать информационные технологии, осуществить перевод документов, реестров в электронные, обеспечить возможность совершения ряда юридических действий в удаленном формате, что и начало внедряться с 2021 года, о чем было сказано выше.

Относительно плановой работы, то необходимо сказать, что РНП за отчетный период проведено 42 заседания Правления (2 – оффлайн, 15 дистанционно, 8 – ZOOM), на которых рассматривались, в том числе, и такие основополагающие вопросы, как:

- определение позиции нотариального сообщества по основным положениям законопроекта «О внесении изменений и дополнений в Закон РК «О нотариате»;

- утверждение методических рекомендаций, обобщений, положений;

- о создании и работе «Цифрового нотариата»;

- ежегодные информации о проделанной работе, планы работы на год, вопросы утверждения и исполнения ежегодных смет расходов.

- әдістемелік ұсынымдарды, қорытындыларды, ережелерді бекіту;

- «Цифрлық нотариат» құру және оның жұмысы туралы;

- атқарылған жұмыс туралы жыл сайынғы ақпарат, бір жылға арналған жұмыс жоспарлары, РНП Жарғысына сәйкес Палатаның шығыстары мен кірістерінің жыл сайынғы сметаларын бекіту және орындау мәселелері және т.б.

РНП Басқармасы аталған мәселелерден басқа да маңызды мәселелерді қарастырды, олар бойынша қабылданған шешімдер уақтылы қоғамдастық мүшелерінің назарына жеткізілді.

«Нотариат туралы» Заңда бекітілген РНП-ның мемлекеттік органдарда нотариалдық палаталар мен нотариустардың мүдделерін білдіру жөніндегі өкілеттігі палатаға келіп түсетін АНП материалдары мен өтініштерін қарауға байланысты жүйелі түрде жүзеге асырылатын жұмыстармен тығыз байланысты.

Нотариустар мен АНП-дан РНП-ға түрлі сипаттағы өтініштер келіп түседі.

Негізінен АНП мұрагерлік, атқарушылық жазулар жасау, келісімдерді, қарыз шарттарын куәландыру, жер учаскелерін иеліктен шығару, біржолғы зейнетақы төлемдерін пайдалана отырып мәмілелерді куәландыру, нотариустардың тағылымдамасы, тәртіптік комиссиялардың жұмысы және т.б. мәселелерді түсіндіріп беруді сұрайды.

Бұдан басқа РНП АНП атына түсіндіру сипатындағы жіберілімдерді жолдайды.

Сонымен, 2019 жылы сотқа дейінгі тергеу органдары нотариат куәландырған құжаттарды алу бойынша түсіндіру жолдады. РНП айтарлықтай жұмыс жасады, уәкілетті органдармен үлкен хат алмасу жүргізілді. ҚР ЖС және Бас прокуратура атына тиісті хаттар жолданды. Ақпан айында ҚР ЖС қылмыстық істер жөніндегі сот алқасы төрағасының қол қоюымен өтініште баяндалған РНП дәлелдері назарға алынғанын және 2018 жылғы сот төрелігін іске асыру қорытындылары бойынша облыстық соттар төрағалары мен республика судьяларының семинар-кеңесінде талқыланғанын растай отырып, жауап келіп түсті.

АНП атына ҚР ЖС-ына РНП өтінішінің және тергеу судьясының санкциясымен нотариалды куәландырылған құжаттарды алуды сотқа дейінгі тергеу органдары

дов и доходов палаты в соответствии с Уставом РНП и др.

Правлением РНП, помимо перечисленных, рассматривались и другие немаловажные вопросы, принятые по ним решения своевременно доводились до сведения членов сообщества.

Закрепленное Законом «О нотариате» полномочие РНП по представлению интересов нотариальных палат и нотариусов в государственных органах тесно связано с осуществляемой на системной основе работе по рассмотрению поступающих в палату материалов и обращений из ТНП.

От нотариусов и ТНП в РНП поступают обращения различного характера.

В основном ТНП просят разъяснить вопросы наследования, совершения исполнительных надписей, по удостоверению согласий, договоров займа, отчуждения земельных участков, удостоверению сделок с использованием единовременных пенсионных выплат, стажировки нотариусов, работы дисциплинарных комиссий и др.

Кроме этого, РНП в адрес ТНП направляет рассылки разъяснительного характера.

Так, в 2019 году было направлено разъяснение по выемке нотариально удостоверенных документов органами досудебного расследования. РНП проделана значительная работа, велась большая переписка с уполномоченными органами. Были направлены соответствующие письма в адрес ВС РК и Генеральной прокуратуры. В феврале за подписью председателя судебной коллегии по уголовным делам ВС РК поступил ответ с заверением, что доводы РНП, изложенные в обращении, приняты к сведению и обсуждены на семинар-совещании председателей областных судов и судей республики по итогам отправления правосудия за 2018 год.

В адрес ТНП направлены копии обращения РНП в ВС РК и ответа ВС РК о том, что выемка нотариально удостоверенных документов производится органами досудебного расследования с санкции следственного судьи.

Представлены разъяснения по взаимодействию информационных систем ЕНИС с ЕНПФ, по оплате ЕНИС, по совершению исполнительной надписи, по депозитам нотариуса, по стандарту государственных услуг, а также по удостоверению согласий, соглашений об уплате алиментов, сделок в

жүргізіп жатқандығы туралы ҚР ЖС жауабының көшірмелері жіберілді.

БНАЖ ақпараттық жүйелерінің БЖЗҚ-мен өзара іс-қимылы, БНАЖ төлеу бойынша, атқарушылық жазба жасау бойынша, нотариустың депозиттері бойынша, мемлекеттік көрсетілетін қызметтер стандарты бойынша, сондай-ақ ипотекалық тұрғын үй қарызы қаражаты есебінен жылжымайтын мүлікті сатып алу мақсатында келісімдерді, алимент төлеу туралы келісімдерді, мәмілелерді, тіркеу куәлігін (ЭЦК) алуға сенімхаттарды куәландыру бойынша түсініктемелер ұсынылды.

2020 жылы ТЖ әрекеті кезінде қабылданған РНП шараларына байланысты РНП-ның палаталармен және мемлекеттік органдармен хат алмасуын атап өту қажет. Атап айтқанда, палаталар бойынша хаттар жіберілді:

- елімізде ТЖ әрекеті кезеңінде мұрагерлікті қабылдауға қатысты;
- АЕК мөлшерін өзгертуге қатысты;
- Қазақстан Республикасының аумағында ТЖ жариялануына байланысты нотариустарға салық преференцияларын таратуға қатысты мемлекеттік органдарға РНП өтініштері бойынша ақпаратқа және т.б. қатысты.

2021 жылы біржолғы зейнетақы төлемдерін пайдалана отырып мәмілелер жасау бойынша түсіндірмелер мен ұсынымдар жіберілді.

2022 – ауыл шаруашылығы мақсатындағы жер учаскелерімен мәмілелер жасау бойынша түсіндірмелер мен ұсынымдар жолданды (Қазақстан Республикасы Жер кодексінің 33-бабы 1-тармағының 5-1) тармақшасы).

Жалпы, есепті кезеңде – 2018 жылдан бастап қазіргі уақытқа дейін – министрліктермен, ведомстволармен және басқа да мемлекеттік органдармен нотариаттық қызметке қатысты мәселелер бойынша хат алмасу көлемі 1336 құжатты құрады.

Есепті кезеңде РНП барлығы 208 сұрау және 834 түсіндіру хаттары дайындалып, мемлекеттік органдарға жіберілді.

Нотариат туралы заңнама қосымшаларын талқылау, сондай-ақ есепті кезеңде жергілікті жерлерде нотариустарда туындайтын проблемалық мәселелерді анықтау мақсатында РНП нотариустармен жүйелі түрде кездесулер өткізілді, олар оффлайн

целях приобретения недвижимого имущества за счет средств ипотечного жилищного займа, доверенностей на получение регистрационного свидетельства (ЭЦП).

Необходимо отметить переписку РНП с палатами и государственными органами, связанную с принятыми мерами РНП во время действия ЧП в 2020 году. В частности, по палатам были направлены письма:

- относительно принятия наследства в период действия ЧП в стране;
- относительно изменения размера МРП;
- относительно информации по обращениям РНП в госорганы касательно распространения налоговых преференций на нотариусов в связи с объявлением ЧП на территории Республики Казахстан и др.

В 2021 году направлялись разъяснения и рекомендации по совершению сделок с использованием единовременных пенсионных выплат.

В 2022 – направлялись разъяснения и рекомендации по совершению сделок с земельными участками сельскохозяйственного назначения (пп. 5-1) пункта 1 статьи 33 Земельного кодекса Республики Казахстан).

В целом, за отчетный период – с 2018 года по настоящее время – объем переписки с министерствами, ведомствами и другими государственными органами по вопросам, касающимся нотариальной деятельности, составил 1336 документов.

Всего за отчетный период РНП было подготовлено и направлено в государственные органы 208 запросов и 834 разъяснительных письма.

В целях обсуждения новелл законодательства о нотариате, а также выявления проблемных вопросов, возникающих у нотариусов на местах в отчетном периоде, систематически проводились встречи РНП с нотариусами, которые проходили как оффлайн (представители РНП выезжали на территории для проведения рабочих встреч), так и в формате видеоконференцсвязи. **В 2019 – 10, 2021 – 11, 2022 – 7.**

За отчетный период в соответствии с Законом «О нотариате» были разработаны и утверждены: Положение о деятельности дисциплинарной комиссии РНП, Положение о дисциплинарной комиссии нотариальной палаты и порядке рассмотрения жалоб, а также разработаны, утверждены и согласова-

режимінде де (РНП өкілдері жұмыс кездесулерін өткізу үшін жергілікті жерлерге барды), сондай-ақ бейнеконференцбайланыс форматында өтті. **2019 жылы – 10, 2021 жылы – 11, 2022 жылы – 7.**

Есепті кезеңде «Нотариат туралы» Заңға сәйкес мыналар әзірленді және бекітілді: РНП тәртіптік комиссиясының қызметі туралы ереже, нотариаттық палатаның тәртіптік комиссиясы туралы ереже және шағымдарды қарау тәртібі, сондай-ақ нотариустардың тағылымдамадан өтушілерінің тағылымдамадан өту тәртібі туралы ереже; нотариустардың біліктілігін арттыру туралы ереже әзірленіп бекітілді және Әділет министрлігімен келісілді.

Есепті кезеңде АНП-ға әдістемелік материалдар дайындалды және жолданды **(16):**

РНП сұранысы бойынша 2019 жылы «М.С. Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті» АҚ Жоғары заң мектебі «Нотариат туралы» Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 14 шілдедегі №155-І Заңының 58-бабы 3-тармағының нормаларын ғылыми-құқықтық талдау нәтижелері бойынша **қорытынды** дайындады.

2021 жылы «Қазақстан Республикасының заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК РНП сұранысы бойынша «ҚКЗ/ТҚ туралы» Заңы бойынша оқыту шеңберінде тестілеуден өту талабы туралы **қорытынды** берді.

Есепті кезеңде Қазақстан Республикасы ЖС жанындағы Әділет академиясымен, ҚР Бас прокуратурасы жанындағы Құқық қорғау органдары академиясымен, «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК-мен, Д.Ә.Қонаев атындағы Еуразия заң академиясымен, «Nur Otan» партиясының қоғамдық бірлестігімен, «Қоғамды дамытудың ғылыми-өндірістік орталығы» қоғамдық бірлестігімен, Республикалық заң кеңесшілері алқасымен, «М.С. Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті» АҚ-мен кәсіби байланыстар **(9)** орнатылды.

РНП «КАЗГЮУ Университеті» АҚ Жоғары заң мектебінің, Астана халықаралық университетінің студенттері үшін диплом алды практикасын өтуді ұйымдастырды.

Республикалық нотариалдық палата «Нотариус бюллетені» ғылыми-практикалық журналын шығарады және жетілдіреді, онда

ны с Министерством юстиции Положение о порядке прохождения стажировки стажерами нотариусов; Положение о повышении квалификации нотариусов.

За отчетный период были подготовлены и направлены в ТНП методические материалы **(16):**

По запросу РНП в 2019 году Высшая школа права АО «Университет КАЗГЮУ имени М.С. Нарикбаева» подготовила **Заключение** по итогам научно-правового анализа норм пункта 3 статьи 58 Закона Республики Казахстан от 14 июля 1997 года № 155-І «О нотариате».

В 2021 году по запросу РНП РГП на ПХВ «Институт законодательства и правовой информации Республики Казахстан» дало **заключение** по вопросу требования прохождения тестирования в рамках обучения по Закону о ПОД/ФТ.

В отчетном периоде были установлены профессиональные связи **(9)** с Академией правосудия при ВС РК, Академией правоохранительных органов при Генеральной прокуратуре РК, РГП на ПХВ «Институт законодательства и правовой информации Республики Казахстан», Евразийской юридической академией им. Д.А. Кунаева, Общественным объединением партии «Nur Otan», Общественным объединением «Научно-производственный центр развития общества», Республиканской коллегией юридических консультантов, АО «Университет КАЗГЮУ им. М.С. Нарикбаева», Международным университетом Астана.

РНП организует прохождение преддипломной практики студентами Высшей школы права АО «Университет КАЗГЮУ», Международного университета Астана.

Республиканская нотариальная палата продолжает издавать и совершенствовать научно-практический журнал «Бюллетень нотариуса», в котором на государственном и русском языках публикуются материалы по вопросам законодательства, правоприменительной практики нотариусов, информации о событиях, происходящих в Республиканской и территориальных палатах.

Уважаемые коллеги! С особой гордостью можно отметить тот факт, что стало доброй традицией в преддверии профессионального праздника – Дня нотариата вручать лучшим из лучших представителей профессии награды РНП за безупречную и плодот-

заңнама мәселелері, нотариустардың құқық қолдану практикасы, республикалық және аумақтық палаталарда болып жатқан оқиғалар туралы ақпараттар мемлекеттік және орыс тілдерінде жарияланады.

Құрметті әріптестер! Кәсіби мереке – нотариат күні қарсаңында мінсіз және жемісті жұмысы және нотариаттың дамуына қосқан жеке үлесі үшін кәсіптің үздік өкілдерінің қатарынан РНП наградаларын тапсыру дәстүрге айналғанын ерекше мақтанышпен атап өтуге болады.

«Нотариат саласына қосқан үлесі үшін» төсбелгісімен сот жүйесінің, құқық қорғау органдарының, ғылым саласының, сондай-ақ еліміздің саяси, мемлекеттік және қоғамдық саланың **39** өкілі марапатталды. Нотариат саласындағы мінсіз және табысты еңбегі үшін «Нотариат саласындағы адал еңбегі үшін» медалімен **158** нотариус марапатталды.

Сондай-ақ, Республикалық нотариалдық палатаның нотариат саласындағы қол жеткізген жетістіктері және лауазымдық міндеттерін адал атқарғаны, еңбек қызметіндегі жоғары көрсеткіштері үшін Құрмет грамоталары мен Алғыс хаттары табысталды.

«Нотариат туралы» Қазақстан Республикасы Заңының қабылданғанына 25 жыл толуына орай РНП Басқармасы «Қазақстан Республикасы нотариатына – 25 жыл» мерейтойлық медалін тағайындады. Ол кәсіби қызметтегі еңбегі мен жетістіктері Қазақстан нотариатының дамуына елеулі үлес қосқан, мінсіз және жемісті жұмысы үшін, сондай-ақ өз міндеттерін тиімді орындағаны үшін 250-ден астам (258) нотариус медальмен марапатталды.

РНП қызметінде корпоративтік сипаттағы іс-шаралар ерекше орын алады. Есепті кезеңде нотариаттың 25 жылдығына орай Ақмола облысының Зеренді кентінде өткізілген нотариустардың IV спартакиадасы өтті. Қалыптасқан дәстүр бойынша оған еліміздің түкпір-түкпірінен нотариустар мен нотариат қызметкерлері қатысты. Барлығы – 265 адам. Нотариустар он пән бойынша бақ сынасты. Спартакиада бағдарламасында зияткерлік және шығармашылық конкурстар да болды.

Осымен Қазақстан нотариустары нотариаттың тек жұмыс істеп қана қоймай, спорт алаңдарында да күресуге, бай шығармашылық таланттарға ие екендігін растады.

ворную работу и личный вклад в развитие нотариата.

Нагрудным знаком «Нотариат саласына қосқан үлесі үшін» награждены **39** представителей судебной системы, правоохранительных органов, науки, а также политические, государственные и общественные деятели страны. За безупречную и плодотворную работу в сфере нотариата награждены **158** нотариусов медалью «Нотариат саласындағы адал еңбегі үшін».

Также вручены Почетные грамоты и Благодарность Республиканской нотариальной палаты за достигнутые успехи в сфере нотариата и за добросовестное исполнение должностных обязанностей, высокие показатели в трудовой деятельности.

В год празднования 25-летия со дня принятия Закона Республики Казахстан «О нотариате» Правлением РНП была учреждена юбилейная медаль «Қазақстан Республикасы нотариатына – 25 жыл». Ею были удостоены более 250 (258) нотариусов, чьи заслуги и достижения в профессиональной деятельности являются значимым вкладом в развитие нотариата Казахстана, за безупречную и плодотворную работу, а также за эффективное выполнение своих обязанностей.

Особое место в деятельности РНП занимают мероприятия корпоративного характера. В отчетный период состоялась IV Спартакиада нотариусов, проводившаяся в поселке Зеренда Акмолинской области, приуроченная 25-летию нотариата. По сложившейся традиции в ней приняли участие нотариусы и работники нотариата со всей страны. Всего 265 человек. Нотариусы соревновались в десяти дисциплинах. В программе спартакиады значились также интеллектуальный и творческий конкурсы.

Этим самым нотариусы Казахстана подтвердили, что нотариат умеет не только работать, но и отчаянно сражаться на спортивных площадках, имеет богатейшие творческие таланты.

В результате напряженной, но интересной борьбы победителем IV Спартакиады нотариусов республики стала команда Нотариальной палаты города Нур-Султана. Представители города Алматы и Алматинской области на втором и третьем местах соответственно.

Қарқынды, бірақ қызықты күрестің нәтижесінде Нұр-Сұлтан қаласының Нотариалдық палатасының командасы республика нотариустарының IV спартакиадасының жеңімпазы атанды. Алматы қаласы мен Алматы облысының өкілдері тиісінше екінші және үшінші орында.

2.3 РНП тәртіптік комиссиясының қызметі

«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2021 жылғы 15 ақпандағы Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес РНП тәртіптік комиссиясы құрылды. РНП тәртіптік комиссиясының құрамы мен жұмысы туралы ақпарат РНП интернет-ресурсында орналастырылған.

XIV кезектен тыс РНП съезінің шешімімен РНП тәртіптік комиссияның мүшелері болып сайланды:

- Төраға Полумордвинов Олег Игоревич, *Нұр-Сұлтан қаласының нотариусы;*

- Хатшы Такишева Гульшат Омирсериковна, *Алматы қаласының нотариусы;*

- Тыль Ирина Александровна, *Шығыс Қазақстан облысының нотариусы;*

- Биманова Райкуль Омаровна, *Жамбыл облысының нотариусы.*

«Нотариат туралы» Заңның 24-2-бабына сәйкес РНП тәртіптік комиссиясының құрамына әділет органдары ұсынған жұртшылықтың үш өкілі енгізілді. 2021 жылғы 12 наурыздағы хатына сәйкес Әділет министрлігі қоғамның үш өкілін ұсынды:

- Раимбаев Сансызбек Ильясович – *Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының отставкадағы экс-судьясы, Қазақстан Республикасы Судьялар одағының мүшесі, Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының жанындағы Ғылыми-консультативтік кеңестің мүшесі;*

- Амандыкова Сауле Кошкеновна – *заң ғылымдарының докторы, профессор, Астана халықаралық университетінің вице-президенті, Құқық жоғары мектебінің деканы;*

- Пен Сергей Геннадьевич – *заң ғылымдарының кандидаты, доцент, М.С. Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университетінің проректор (ректоры).*

РНП тәртіптік комиссиясы АНП тәртіптік комиссияларының шешімдеріне қатысты шағымдарды қарастыратын РНП тәуелсіз органы болып табылады.

2.3 Деятельность дисциплинарной комиссии РНП

В соответствии с Законом Республики Казахстан «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан» от 15 февраля 2021 года сформирована дисциплинарная комиссия РНП. Информация о составе и работе Дисциплинарной комиссии РНП размещена на интернет-ресурсе РНП.

Решением XIV внеочередного Съезда РНП членами Дисциплинарной комиссии РНП избраны:

- *Председатель* Полумордвинов Олег Игоревич, *нотариус города Нур-Султана;*

- *Секретарь* Такишева Гульшат Омирсериковна, *нотариус города Алматы;*

- Тыль Ирина Александровна, *нотариус Восточно-Казахстанской области;*

- Биманова Райкуль Омаровна, *нотариус Жамбылской области.*

В соответствии со статьей 24-2 Закона «О нотариате» в состав дисциплинарной комиссии РНП включены три представителя общественности, предложенные органами юстиции. Согласно письму от 12 марта 2021 года Министерством юстиции представлены три представителя общественности:

- Раимбаев Сансызбек Ильясович – *экс-судья Верховного Суда Республики Казахстан в отставке, член Союза судей Республики Казахстан, член Научно-консультативного совета при Верховном Суде Республики Казахстан;*

- Амандыкова Сауле Кошкеновна – *доктор юридических наук, профессор, вице-президент Международного университета Астана, декан Высшей школы права;*

- Пен Сергей Геннадьевич – *кандидат юридических наук, доцент, проректор (ректор) Университета КАЗГЮУ имени М. С. Нарикбаева.*

Дисциплинарная комиссия РНП является независимым органом, рассматривающим жалобы на решения дисциплинарных комиссий ТНП.

Предметом рассмотрения Дисциплинарной комиссии РНП является проверка законности и обоснованности обжалованных решений дисциплинарных комиссий ТНП.

С момента работы Дисциплинарной комиссии РНП (2-е полугодие 2021 года и 9 месяцев 2022 года) поступило 70 обращений, из которых 5 не входили в компетенцию

РНП тәртіптік комиссиясының қарастыру мәні АНП тәртіптік комиссияларының шағымданған шешімдерінің заңдылығы мен негізділігін тексеру болып табылады.

РНП тәртіптік комиссиясы жұмыс істеген сәттен бастап (2021 жылдың 2-жартыжылдығы және 2022 жылдың 9 айы) 70 өтініш келіп түсті, оның 5-і РНП тәртіптік комиссиясының құзыретіне кірмеген; 12 өтініш АНП тәртіптік комиссияларына алдын ала шағымданбаған (өтініш берушілерге тиісті жауаптар жіберілді), 3-еуі бұрын берілген шағымдарға байланысты болды.

АНП тәртіптік комиссияларының шешімдеріне 16 жағдайда тәртіптік жауаптылыққа тарту туралы шешімнің келіспеуіне байланысты оларға қатысты тәртіптік жауаптылыққа тарту туралы шешімдер қабылданған нотариустар шағымданды.

Азаматтар мен заңды тұлғалар 26 шағым, аумақтық әділет департаменттері 8 шағым берді.

Негізінен бұл шағымдар нотариустың іс-әрекеттерінде тәртіптік теріс қылықтың болмауы туралы, тәртіптік жазаның жұмсақтығына не теріс қылықтың маңыздылығы бойынша тәртіптік іс жүргізуді тоқтатуға байланысты АНП ТК қабылдаған шешімімен келіспеушілікке байланысты берілді.

РНП тәртіптік комиссиясы 22 тәртіптік іс қозғады.

Тәртіптік комиссияның РНП қарау нәтижелері бойынша мынадай шешімдер қабылданды:

- 9 шағым қанағаттандырысыз қалдырылды, РНП тәртіптік комиссиясының шешімі – өзгеріссіз қалдырылды;

- 4 шағым қанағаттандырылды, РНП тәртіптік комиссиясының шешімдері күшін жойды;

- 4 шағым қанағаттандырылды, іс жаңадан қарауға жіберілді.

Тәртіптік комиссияның 3 шешіміне сот тәртібімен шағым жасалды.

Бір іс талапкердің талапарызды қайтарып алуына байланысты қарау сатысында тоқтатылды. Бір жағдайда талап қоюдан бас тартылды, шешімдер заңды күшіне енді. Бір іс апелляциялық сатыдағы соттың қарауында.

Жалпылау қорытындысы бойынша 2021 жылдың 29 қарашасында РНП және АНП тәртіптік комиссиялары төрағаларының жұмыс кеңесі өткізілді, онда тәртіптік комиссиялардың жұмысы барысында туындайтын

Дисциплинарной комиссии РНП; 12 обращений предварительно не обжаловались в дисциплинарных комиссиях ТНП (заявителям направлены соответствующие ответы), 3 были связаны с ранее поданными жалобами.

Решения Дисциплинарных комиссий ТНП в 16 случаях обжаловались нотариусами, в отношении которых приняты решения о привлечении к дисциплинарной ответственности, в связи с несогласием с решением о привлечении к дисциплинарной ответственности.

Гражданами и юридическими лицами подано 26 жалоб, территориальными Департаментами юстиции – 8 жалоб.

В основном эти жалобы поданы в связи с несогласием с принятым решением ДК ТНП об отсутствии дисциплинарного проступка в действиях нотариуса, за мягкостью дисциплинарного наказания либо ввиду прекращения дисциплинарного производства по малозначительности проступка.

Дисциплинарной комиссией РНП возбуждено 22 дисциплинарных производства.

По результатам рассмотрения Дисциплинарной комиссией РНП приняты следующие решения:

- 9 жалоб оставлено без удовлетворения, решение Дисциплинарной комиссии ТНП – без изменений;

- 4 жалобы удовлетворены, решения Дисциплинарной комиссии ТНП отменены;

- 4 жалобы удовлетворены, дело направлено на новое рассмотрение.

Отозвано заявителями 4 до рассмотрения и одно дело в производстве.

Три решения Дисциплинарной комиссии РНП обжалованы в судебном порядке.

Одно дело на стадии рассмотрения прекращено ввиду отзыва истцом искового заявления. В одном случае в иске отказано, решение вступило в законную силу. Одно дело находится на стадии рассмотрения судом апелляционной инстанции.

По итогам обобщения в 2021 году 29 ноября было проведено рабочее совещание председателей Дисциплинарных комиссий РНП и ТНП, где были обсуждены практические вопросы, возникающие в ходе работы дисциплинарных комиссий, существующие проблемы и другие аспекты деятельности дисциплинарных комиссий.

В текущем году также планируется проведение рабочего совещания председа-

практикалық мәселелер, тәртіптік комиссиялар қызметінің қазіргі мәселелері мен басқа да аспектілері талқыланды.

Ағымдағы жылы жыл қорытындысы бойынша РНП және АНП тәртіптік комиссиялары төрағаларының жұмыс кеңесін өткізу жоспарланып отыр.

2.4 БНАЖ жұмысын ұйымдастыру

Қалыптасып келе жатқан ақпараттық қоғам ақпараттық технологиялардың дамыған және қолжетімді инновациялық инфрақұрылымы есебінен халықтың әл-ауқатының жоғары деңгейіне қол жеткізуге бағытталған.

Қазіргі уақытта біздің мемлекет азаматтардың қажеттіліктері мен мұқтаждарына назар аударып отырып, мемлекет пен оның азаматтары арасындағы өзара іс-қимылдың ыңғайлы, түсінікті және қолжетімді болуын қамтамасыз етуге тырысады.

РНП қазақстандық нотариаттың «цифрлық» дамуын жүзеге асыруда. Қазақстандық нотариаттың цифрлық инфрақұрылымының негізінде БНАЖ жатыр, ол қызметінің 10 жылы ішінде өзінің тиімділігін растады және бірқатар цифрлық қызметтер мен сервистер үшін сенімді платформаға айналды. БНАЖ ұстау және дамыту нотариустардың мүшелік жарналары есебінен жүзеге асырылады.

2019 жылдан бастап БНАЖ 2019 жылғы 8 қаңтардағы № 2/1 шарты негізінде кейіннен сатып алу құқығынсыз 5 жыл мерзімге РНП сенімгерлік басқаруға берілді.

Аталған Шарттың ережелерін орындау шеңберінде РНП «ҰАТ» АҚ-мен БНАЖ АЖ-ны сүйемелдеу және әкімшілендіру бойынша қызметтер көрсету туралы шартты жасасты, сондай-ақ **жыл сайын даму жөніндегі бағдарламалар жасалады**. БНАЖ АЖ сенімгерлік басқаруды жүзеге асыруға байланысты барлық шығыстарды АНП аударатын мүшелік жарналар есебінен РНП өтейді.

2020-2021 жылдары әкімшілендіру қызметтеріне жұмсалатын шығындардың біршама азаюы орын алды, өйткені қызметтердің жекелеген түрлері оңтайландырылды және алынып тасталды.

БНАЖ қызметтері бағасының өсуіне бірқатар факторлар әсер етеді, атап айтқанда:

- серверлік жабдықтардың және олардың құрамдас бөліктерінің қымбат құны;
- жұмысшылардың еңбегі құнының өсуі;
- байланыс арналары бағасының өсуі.

БНАЖ-да қолда бар модульдерге: нотариалдық іс-әрекеттер, нотариалдық іс-қимылдардың электрондық тізілімі, өсиетхат-

лей Дисциплинарных комиссий РНП и ТНП по итогам года.

2.4 Организация работы ЕНИС

Формирующееся информационное общество направлено на достижение высокого уровня благосостояния народа за счет развитой и доступной инновационной инфраструктуры информационных технологий.

В настоящее время наше государство, ориентируясь на нужды и потребности граждан, стремится к тому, чтобы взаимодействие между ним и его гражданами было комфортным, понятным и доступным.

РНП реализуется «цифровое» развитие казахстанского нотариата. В основе цифровой инфраструктуры казахстанского нотариата лежит ЕНИС, которая за 10 лет функционирования подтвердила свою эффективность и стала надежной платформой для целого ряда цифровых услуг и сервисов. Содержание и развитие ЕНИС осуществляется за счет членских взносов нотариусов.

С 2019 года ЕНИС на основании Договора № 2/1 от 8 января 2019 года передана в доверительное управление РНП, сроком на 5 лет без права последующего выкупа.

В рамках исполнения положений названного Договора РНП заключен договор с АО «НИТ» на оказание услуг по сопровождению и администрированию ИС ЕНИС, **а также ежегодно составляются программы по развитию**. Все расходы, связанные с осуществлением доверительного управления ИС ЕНИС, возмещаются РНП из членских взносов, перечисляемых ТНП.

В 2020-2021 годах было существенное уменьшение расходов на услуги администрирования, так как были оптимизированы и исключены отдельные виды услуг.

На рост цен на обслуживание ЕНИС влияют ряд факторов, это:

- дороговизна серверного оборудования и их комплектующих;
- увеличение стоимости труда работников;
- увеличение роста цен на каналы связи.

В ЕНИС к имеющимся модулям: нотариальные действия, электронный реестр нотариальных действий, реестр учета завещаний, реестр наследственных дел, регистр недвижимости дополнены модули Совершение исполнительной надписи, Реестр консультаций, Журнал регистрации входящей и исходящей

тарды есепке алу тізілімі, мұрагерлік істер тізілімі, жылжымайтын мүлік тізілімі Аткарушы жазба жасау модульдері, Консультациялар тізілімі, Кіріс және шығыс хат-хабарларды тіркеу журналы, Цифрлық құжаттарды тексеру, Репозиторий және тағы басқалар толықтырылды.

2018 жылдан бастап БНАЖ сайтында <http://enis.kz/CheckTestament> сыртқы сервис-тер іске асырылды: нотариусты іздеу, бірегей нөмір бойынша нотариалдық іс-әрекетті тексеру, жылжымайтын мүлікті тіркеуге өтінімді тексеру, сенімхатты тексеру, атқарушылық жазбаны тексеру, мұрагерлерді іздеу, мұрагерлік істерді тексеру, жойылған сенімхаттарды тексеру.

Есепті кезең ішінде РНП-ға интеграция туралы сұраулармен түрлі ұйымдар жүгінеді. Бұл ретте РНП барлығын бірдей емес, тек өзара тиімді шарттарға негізделген және нотариалдық қоғамдастық үшін қызығушылық туындататындарын ғана іске асырады. Мысалы, 2019 жылы 11 сұрау түсті, оның тек 5-і ғана мақұлданды. 2020 жылы 14 өтініш келіп түсті, 6-ауы мақұлданды.

Қазіргі уақытта 19 интеграция іске асырылды, тағы біреуі «Отбасы банк» АЖ-мен аяқталу сатысында және «Каспи банк» АЖ-мен интеграциялау үстінде.

РНП-ны сенімгерлік басқаруға беру туралы шарттың ережелерін орындау аясында 2019 жылдан бастап жыл сайын қаржы министрлігі Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитетінің ведомствоаралық комиссиясының отырысында РНП-ның шарт бойынша міндеттемелерді орындау жөніндегі сенімгерлік басқарушы ретіндегі қызметі туралы есептері тыңдалады.

Жалпы есепті кезеңде БНАЖ жетілдіру бойынша айтарлықтай жұмыстар атқарылды.

Қазіргі уақытта жүйенің МТҚ қауіпсіздігі бойынша жұмыстар жүргізілуде.

2.5 Нотариустардың кәсіби деңгейін және білікті заң көмегін көрсету сапасын арттыру бойынша қызметі

Есепті кезеңде нотариустардың кәсіби деңгейін көтеру РНП қызметінің басым бағыттарының бірі болып қала берді.

РНП жанындағы нотариустардың біліктілігін арттыру орталығы (бұдан әрі – Орталық) тұрақты негізде оқыту іс-шараларын ұйымдастырды және өткізді.

Орталық жұмысының негізі жеке нотариустарды оқыту семинарлары мен біліктілігін көтеру курстары болып табылады. Коронави-

корреспонденции, Проверка цифровых документов, Репозиторий и некоторые другие.

С 2018 года на сайте ЕНИС <http://enis.kz/CheckTestament> реализованы внешние сервисы: поиск нотариуса, проверка нотариального действия по уникальному номеру, проверка заявки на регистрацию недвижимости, проверка доверенности, проверка исполнительной надписи, розыск наследников, проверка наследственных дел, проверка отмененных доверенностей.

В течение всего отчетного периода в РНП с запросами об интеграции обращаются различные организации. При этом РНП реализовывает не все, а только те, которые основаны на взаимовыгодных условиях и представляющие интерес для нотариального сообщества. Так, в 2019 году поступило 11 запросов, из которых только 5 были одобрены. В 2020 году поступило 14 запросов, одобрено шесть.

В настоящее время реализованы 19 интеграций, еще одна с ИС «Отбасы банк» находится на стадии завершения и в работе интеграция ИС «Каспи банк».

В рамках исполнения положений Договора о передаче в доверительное управление РНП ежегодно, начиная 2019 года, на заседании межведомственной комиссии Комитета государственного имущества и приватизации Министерства финансов заслушиваются отчеты РНП о ее деятельности как доверительного управляющего по выполнению обязательств по Договору.

В целом за отчетный период была проделана значительная работа по совершенствованию ЕНИС.

В настоящее время проводятся работы на ГТС безопасности системы.

2.5 Деятельность по повышению профессионального уровня нотариусов и качества оказания квалифицированной юридической помощи

Повышение профессионального уровня нотариусов в отчетном периоде продолжало оставаться одним из приоритетных направлений деятельности РНП.

Центр повышения квалификации нотариусов при РНП (далее – Центр) на постоянной основе организовывал и проводил обучающие мероприятия.

Основой работы Центра являются обучающие семинары и курсы повышения квалификации частных нотариусов. Из-за пандемии коронавируса с 2020 года работа Центра

рустық пандемияға байланысты Орталықтың жұмысы 2020 жылдан бастап қашықтықтан оқыту форматына ауыстырылды. Сонымен қатар, қажет болған жағдайда көшпелі семинарлар өткізіледі.

Эксперимент түрінде 2020 жылы YouTube интернет-платформасында бірқатар вебинарлар өткізілді, олардың жұмысына орта есеппен 2500-ден астам нотариус қатысты. 5 вебинардың жазбалары РНП-ның YouTube-тегі ресми арнасында орналастырылған, бұл нотариустарға бос уақытында өздерін қызықтыратын тақырыптар бойынша дәрістер тыңдауға мүмкіндік береді («Мәмілелерді нотариалдық куәландыру мәселелері», дәріскер О.Полумордвинов, Астана қаласының нотариусы, «Суррогат ана шарты» дәріскер А. Макешева, Алматы қаласының нотариусы, «Заң бойынша мұрагерліктің түрлері» дәріскер И.Перевалова, Өскемен қаласының нотариусы, «Мұрагерлік құқық» Т.Естеуова, Алматы қаласының нотариусы, «Мәмілелерді куәландырудың негізгі ережелері» дәріскер П.Қанағатова, Алматы қаласының нотариусы).

АНП және тікелей нотариустардың өздері өңірлерден тыс жерлерге бармай-ақ оқыту жүргізуге мүмкіндік беретін іс-шаралардың жоғары тиімділігі мен сұранысын атап өтті, бұл өз біліктілігін көтеруге мүмкіндігі бар нотариустар санының артуына оң әсер ететіндігін атап өткім келеді.

Есепті кезеңде 99 оқыту іс-шарасы ұйымдастырылды және өткізілді.

Оның ішінде 36 сағат көлемінде біліктілікті көтеру курстары – **13 (3798)**, 24 сағат көлемінде біліктілікті көтеру курстары – **1 (184)**, 12 сағат көлемінде вебинарлар – **40 (9584)**, жеке тақырыптар бойынша семинарлар **19 (5936)**, оның ішінде 14 қаржы мониторингі субъектілеріне қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл саласында даярлау және оқыту бойынша талаптарды орындау шеңберінде. **16** – көшпелі семинар, **7** – Қазақстан Республикасының ғалымдары және шетелдік мамандар өткізді.

Біліктілікті көтеру курстары зерттелетін материалды тестілеу түрінде игеру бойынша бақылаумен сүйемелденеді. Тыңдаушылардың теориялық білім деңгейі орташадан жоғары екендігін атап өткен жөн. Бүгінгі таңда Орталық 50 пайыз шекті еңсерген тыңдаушыларға 36, 24 академиялық сағат

переведена на дистанционный формат обучения. Вместе с тем по необходимости проводятся выездные семинары.

В виде эксперимента в 2020 году ряд вебинаров были проведены на интернет-платформе YouTube, в работе которых в среднем приняли участие более 2500 нотариусов. Записи 5 вебинаров размещены на официальном канале РНП в YouTube, что позволяет нотариусам в свободное время прослушивать лекции по интересующим их темам («Вопросы нотариального удостоверения сделок», лектор О. Полумордвинов, нотариус г. Астаны, «Договор суррогатного материнства» лектор А. Макешева, нотариус г. Алматы, «Разновидности наследования по закону» лектор И. Перевалова, нотариус г. Усть-Каменогорска, «Мұрагерлік құқық» Т. Естеуова, нотариус г. Алматы, «Мәмілелерді куәландырудың негізгі ережелері» П. Канагата, нотариус г. Алматы).

Следует особо подчеркнуть, что ТНП и непосредственно самими нотариусами отмечается высокая эффективность и востребованность таких мероприятий, как предоставляющих возможность проведения обучения без выезда за пределы регионов, что положительно влияет, в том числе, и на количество нотариусов, имеющих возможность повысить свою квалификацию.

В отчетном периоде было организовано и проведено 99 обучающих мероприятий.

Из них курсы повышения квалификации в объеме 36 часов – **13 (3798)**, курсы повышения квалификации в объеме 24 часов – **1 (184)**, вебинары в объеме 12 часов – **40 (9584)**, семинары, по отдельным темам **19 (5936)**, в том числе 14 в рамках исполнения требования к субъектам финансового мониторинга по подготовке и обучению в сфере противодействия легализации (отмыванию) доходов, полученных преступным путем, и финансированию терроризма. Проведено **16** выездных семинаров, **7** – учеными Республики Казахстан и зарубежными специалистами.

Курсы повышения квалификации сопровождаются контролем по усвоению изучаемого материала в виде тестирования. Стоит отметить, что уровень теоретических знаний слушателей – выше среднего. На сегодняшний день Центр выдает сертификаты, удостоверяющие успешное освоение программы курсов в объеме 36, 24 академических часов слушателям, преодолевшим порог в 50 процентов.

көлемінде курстар бағдарламасын сәтті игергендігін куәландыратын сертификаттар береді.

Орталық нотариалдық іс-әрекеттер, мұрагерлік құқық, атқарушылық іс жүргізу және т.б. салаларда маманданған қазақ тілді оқытушылардың жетіспейтіндігін мойындайды.

Дегенмен Орталық есепті кезеңде қазақ тілінде 9 оқыту семинарын ұйымдастырып, өткізе алды.

РНП нотариустары үшін біліктілікті көтеру курстарын ұйымдастыру мақсатында 7 ұйым аккредиттелген: «М.С. Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ Университеті» АҚ, «Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының жанындағы Сот төрелігі академиясы» РММ, Астана халықаралық университеті (АІУ), «Зерде» және «QAZAQ PROFІ» оқу орталықтары, «Халықаралық құқық қорғау орталығы» РҚБ, «Азаматтық қоғамды дамытудың ғылыми-құқықтық орталығы» ҚБ.

Сонымен қатар, біліктілікті көтеру шеңберінде нотариустарды оқытуға құқығы бар 11 оқытушы (жаттықтырушы) аккредиттелген.

Барлық дәріскерлер жұмыс тәжірибесі мол, оқытуға қойылатын талаптарға сәйкес келетін нотариустар болып табылады.

2.6 Халықаралық нотариат одағымен және шет елдер нотариаттарымен әріптестік қатынастарды дамыту және қолдау бойынша қызметі

Құрметті делегаттар! РНП өз қызметінде Халықаралық нотариат одағымен (бұдан әрі – ХНО) және басқа елдердің нотариаттарымен өзара қарым-қатынасқа үлкен мән береді. Осыған байланысты палата шетелдік нотариаттармен, оның ішінде Еуразиялық экономикалық одаққа қатысушы елдерді де, Еуропалық Одақ елдерінің нотариаттарымен өзара тиімді және теңқұқылы ынтымақтастықты тұрақты негізде дамытып отырады.

Есепті кезеңде РНП халықаралық қызметінің басым бағыттары:

- Қазақстан нотариатының имиджін халықаралық деңгейде қалыптастыруға жәрдемдесу;
- екіжақты және көпжақты шарттар негізінде шетелдік нотариаттармен ынтымақтастықты дамыту;

Центр с сожалением признает нехватку казахоязычных преподавателей, специализирующихся в сфере совершения нотариальных действий, наследственного права, исполнительного производства и т.д.

Тем не менее Центром в отчетном периоде удалось организовать и провести 9 обучающих семинаров на казахском языке.

В целях организации курсов повышения квалификации для нотариусов РНП аккредитованы 7 организаций: АО «Университет КАЗГЮУ имени М.С. Нарикбаева», РГУ «Академия правосудия при Верховном Суде Республики Казахстан», Международный университет Астана (АІУ), учебные центры «Зерде» и «QAZAQ PROFІ», РОО «Международный правозащитный центр», ОО «Научно-правовой центр развития гражданского общества».

Кроме этого, аккредитованы 11 преподавателей (тренеров), имеющих право обучать нотариусов в рамках повышения квалификации.

Все лекторы являются практикующими нотариусами с большим опытом работы, соответствуют предъявляемым требованиям к обучению.

2.6 Деятельность по развитию и поддержанию партнерских отношений с Международным союзом нотариата и нотариатами зарубежных стран.

Уважаемые делегаты! Большое значение в своей деятельности РНП придает взаимоотношениям с Международным союзом нотариата (далее – МСН) и нотариатами других стран. В связи с чем палата на постоянной основе развивает взаимовыгодное и равноправное сотрудничество с иностранными нотариатами, включая как страны-участницы Евразийского экономического союза, так и страны Европейского Союза.

Приоритетными направлениями международной деятельности РНП в отчетном периоде являлись:

- содействие формированию имиджа нотариата Казахстана на международном уровне;
- развитие сотрудничества с зарубежными нотариатами на основе двусторонних и многосторонних договоров;
- содействие в подготовке соглашений о сотрудничестве, договоров с зарубежными нотариатами;

- ынтымақтастық туралы келісімдерді, шетелдік нотариаттармен шарттарды дайындауға жәрдемдесу;

- халықаралық сипаттағы іс-шараларды (конференциялар, семинарлар, дөңгелек үстелдер және т. б.) ұйымдастыру және өткізу;

- тағылымдамалар өткізуді ұйымдастыру.

2021 жылғы 3 желтоқсанда РНП атынан қазақстандық нотариаттың ХСН-нің 90 мүшесі ретінде ХНО-ға қабылдануы ерекше оқиға болып табылады. ХНО мүшесі болу құқығы үшін РНП 2003 жылдан жұмыс істей бастады. Қазіргі уақытта қазақстандық нотариат ХНО мүшесі бола отырып, ХНО мүшелерінің Бас Ассамблеясының отырыстарына қатысады. Ағымдағы жылдың 25-28 мамыр аралығында кезекті отырыс өтті, оған ХНО құрамына кіретін елуден астам елден келген нотариат өкілдері қатысты. Қазақстан Республикасын РНП делегациясы ұсынды.

Есепті кезеңде РНП Өзбекстанның Нотариалдық палатасымен іскерлік байланыс орнатылды. 2021 жылдың 12 мамырында РНП мен Өзбекстан Нотариалдық палатасы арасында ынтымақтастық туралы меморандумға қол қоюдың салтанатты онлайн-рәсімі өтті.

Ағымдағы жылдың 21 маусымында РНП мен Қырғыз Республикасының Нотариалдық палатасы және РНП мен Әзірбайжанның Нотариалдық палатасы арасында ынтымақтастық туралы меморандумдарға қол қойылды.

Қазіргі уақытта РНП-ның 9 шетелдік нотариатпен ынтымақтастығы туралы келісімі бар.

ЕАЭО-ға қатысушы елдердің нотариалдық палаталарының ынтымақтастығы туралы келісімнің ережелерін іске асыру аясында 2019 жылы 4 тағылымдама өткізілді. 6 нотариус халықаралық тағылымдамадан өтті.

Кезек бойынша қабылдаушы тараптар Армения, Беларусь, Қазақстан, Ресей болды. Сонымен қатар, коронавирустық пандемиядан туындаған төтенше жағдайға байланысты Қазақстан, Армения, Беларусь, Қырғызстан және Ресей нотариалдық қоғамдастықтарының өкілдері жағдайды қалыпқа келтіргенге дейін нотариустардың тағылымдамаларын өткізуден бас тартты.

Жасалған екіжақты келісімдер мен әріптестік және нотариаттардың ынтымақтастығы туралы меморандумдар аясында бірқатар семинарлар ұйымдастырылды (7).

- организация и проведение мероприятий международного характера (конференций, семинаров, круглых столов и т.п.);

- организация проведения стажировок.

Особым событием является принятие Казахстанского нотариата в лице РНП 3 декабря 2021 года в МСН в качестве 90-го члена МСН. За право стать членом МСН РНП начала работать еще в 2003 году. В настоящее время Казахстанский нотариат, являясь членом МСН, принимает участие в заседаниях Генеральной Ассамблеи членов МСН. С 25 по 28 мая т.г. состоялось очередное заседание, участниками которого стали представители нотариатов из более пятидесяти стран, входящих в МСН. Республику Казахстан представила делегация от РНП.

В отчетном периоде РНП были установлены деловые связи с Нотариальной палатой Узбекистана. 12 мая 2021 года состоялась торжественная онлайн-церемония подписания Меморандума о сотрудничестве между Нотариальной палатой Узбекистана и РНП.

21 июня т.г. были подписаны Меморандумы о сотрудничестве между РНП и Нотариальной палатой Кыргызской Республики и РНП и Нотариальной палатой Азербайджана.

В настоящее время РНП имеет соглашения о сотрудничестве с 9 зарубежными нотариатами.

В рамках реализации положений Соглашения о сотрудничестве нотариальных палат стран-участниц ЕАЭС в 2019 году были проведены 4 стажировки. Прошли международную стажировку 6 нотариусов.

Принимающими сторонами были по очереди Армения, Белоруссия, Казахстан, Россия. Вместе с тем, в связи со сложившейся чрезвычайной ситуацией, возникшей из-за пандемии коронавируса, представители нотариальных сообществ Казахстана, Армении, Белоруссии, Киргизии и России отказались от проведения стажировок нотариусов до нормализации ситуации.

В рамках заключенных двусторонних соглашений и меморандумов о партнерстве и о сотрудничестве нотариатов были организованы целый ряд семинаров (7).

РНП являлась организатором и активно принимала участие в зарубежных конференциях (20).

Еще одним важным направлением международного сотрудничества, международной нотариальной корпоративности и

РНП ұйымдастырушы болды және шетелдік конференцияларға белсенді қатысушы болды (20).

Халықаралық ынтымақтастықтың, ұлтаралық нотариалдық корпоративтілік пен достықтың тағы бір маңызды бағыты **нотариалдық олимпиадалар** болып табылады. 2019 жылы Нұр-Сұлтан және Алматы қалаларынан, сондай-ақ Ақмола, Ақтөбе, Шығыс Қазақстан, Жамбыл, Қарағанды, Солтүстік Қазақстан және Түркістан облыстарынан келген нотариустар құрамындағы Қазақстан нотариатының командасы «Беларусь нотариаты 2019» спартакиадасына қатысты.

Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы Сыртқы істер министрлері кеңесінің 2022 жылғы 13 мамырдағы шешімімен **Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттердің** нотариалдық қызмет саласындағы **базалық ұйымы** құрылды, ол Беларусь нотариалдық палатасы болды.

Нотариалдық қызмет саласындағы базалық ұйым:

- нотариаттық қызметті жүзеге асыру мәселелері бойынша құқықтық ынтымақтастықты дамыту және нығайту;
- нотариаттық қызметтер көрсетудің жоғары деңгейін, ТМД-ға қатысушы мемлекеттер азаматтарының (ұйымдарының) құқықтары мен заңды мүдделерін қамтамасыз ету тетіктерін жетілдіру;
- нотариалдық қызметтер көрсету, нотариустардың кәсіби дағдыларын жетілдіру саласында нотариалдық органдардың, ТМД-ға қатысушы мемлекет ұйымдарының өзара іс-қимылын ұйымдастыру.

Ағымдағы жылдың 24 тамызында РНП төрағасы нотариалдық қызмет саласындағы базалық ұйымның бірінші отырысының жұмысына онлайн қатысты.

Отырыс жұмысына Армения, Беларусь, Қырғыз Республикасы, Ресей, Тәжікстан, Өзбекстан нотариаттары мен әділет министрліктерінің, сондай-ақ Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы Атқарушы комитетінің өкілдері қатысты.

Отырыс барысында қатысушылар базалық ұйымның таяу болашақтағы жұмыс жоспарын талқылады, ұйым жанынан қоғамдық кеңес құру туралы шешім қабылдады, сондай-ақ оның ережесін бекітті.

6-8 қыркүйек аралығында *РНП делегациясы мен Франция нотариатының Жоғарғы Кеңесінің Тәжікстанға ресми сапары* өтті. Сапардың мақсаты – Қазақстан, Франция

дружбы являются **нотариальные олимпиады**. В 2019 году команда нотариата Казахстана в составе нотариусов из г.г. Нур-Султан и Алматы, а также Акмолинской, Актюбинской, Восточно-Казахстанской, Жамбылской, Карагандинской, Северо-Казахстанской и Туркестанской областей приняли участие в Спартакиаде «Нотариат Беларуси 2019».

Решением Совета министров иностранных дел Содружества Независимых Государств от 13 мая 2022 года создана **Базовая организация государств-участников Содружества Независимых Государств** в сфере нотариальной деятельности, которой стала Белорусская нотариальная палата.

Базовая организация в сфере нотариальной деятельности учреждена в целях:

- развития и укрепления правового сотрудничества по вопросам осуществления нотариальной деятельности;
- совершенствования механизмов обеспечения высокого уровня оказания нотариальных услуг, прав и законных интересов граждан (организаций) государств-участников СНГ;
- организации взаимодействия нотариальных органов, организаций государств-участников СНГ в сфере оказания нотариальных услуг, совершенствования профессиональных навыков нотариусов.

24 августа т.г. председатель РНП приняла онлайн-участие в работе первого заседания Базовой организации в сфере нотариальной деятельности.

В работе заседания также приняли участие представители нотариатов и министерств юстиции Армении, Беларуси, Киргизской Республики, России, Таджикистана, Узбекистана, а также Исполкома Содружества Независимых Государств.

В ходе заседания участники обсудили план работы базовой организации на ближайшую перспективу, приняли решение о создании общественного совета при организации, а также утвердили его положение.

С 6 по 8 сентября состоялся *официальный визит делегации РНП и Высшего совета нотариата Франции в Таджикистан*. Цель визита – произвести обмен опытом в части работы нотариатов Казахстана, Франции и Таджикистана, в том числе установление профессиональных связей между нотариатами Франции и Таджикистана.

16 сентября 2022 года в формате онлайн-заседания состоялось *очередное пленарное*

және Тәжікстан нотариаттарының жұмысына қатысты тәжірибе алмасу, оның ішінде Франция мен Тәжікстан нотариаттары арасында кәсіби байланыстар орнату

2022 жылдың 16 қыркүйегінде онлайн-отырыс форматында *Азия істері жөніндегі комиссияның кезекті пленарлық отырысы* өтті, оның мақсаты – Азия елдерінің нотариалдық палаталары арасында олардың қызметін үйлестіру және бір жүйеге келтіру үшін тәжірибе және ақпарат алмасу болып табылады.

Есепті кезеңде РНП халықаралық қызметі жоғары деңгейге жетті. Ол жүйелі сипатта болды және өте табысты болды.

Қорытынды

Бұл 2018-2022 жылдардағы РНП қызметінің негізгі қорытындылары, РНП-ның болашақта қызмет ету бағыттарына келетін болсақ, олар Палатаның дайындаған Нотариатты дамытудың 2022-2027 жылдарға арналған тұжырымдамасында көрсетілген және қоғамдастықтың шоғырландырылған ұстанымын және оның бүгінгі Съезде бекіту үшін назарларыңызға ұсынылатын нотариатты одан әрі дамыту туралы көзқарасын білдіреді.

Басқарма атынан Қазақстанның нотариалдық қоғамдастығы РНП Басқармасы жүзеге асырған қызмет кезеңін негіз ретінде пайдалана отырып, өзінің үдемелі дамуын жалғастыратынына және қоғамдастықтың маңыздылығын да, біздің институттың маңыздылығын да одан әрі нығайтуға барлық күш-жігерін жұмсайтынына сенімділік білдіреміз.

Біртұтас, шоғырландырылған қауымдастық ретінде біз барлық батыл бастамаларымызды жүзеге асыратынымызға сенімдімін!

Назарларыңызға рақмет!

заседание Комиссии по делам Азии, целью которой является обмен опытом и информацией между нотариальными палатами азиатских стран для координации и гармонизации их деятельности.

Международная деятельность РНП за отчетный период достигла высокого уровня. Она носила системный характер и являлась очень плодотворной.

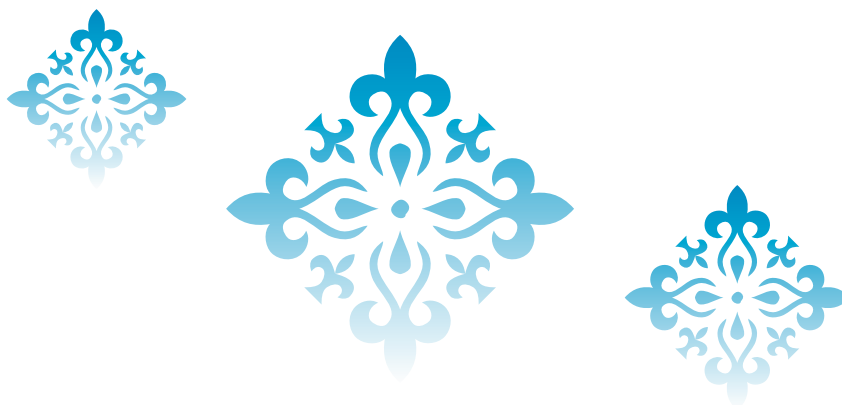
Заключение

Таковы основные итоги деятельности РНП за 2018-2022 годы, что же касается направлений дальнейшей деятельности РНП, то они отражены в подготовленной палатой Концепции развития нотариата на 2022-2027 гг. и представляет собой консолидированную позицию сообщества и его видение дальнейшего развития нотариата, которая будет представлена Вашему вниманию для утверждения на сегодняшнем Съезде.

Позвольте от имени Правления выразить уверенность в том, что нотариальное сообщество Казахстана продолжит свое поступательное развитие, используя в качестве основы уже осуществленный Правлением РНП этап деятельности, и приложит все усилия к тому, чтобы еще более усилить и укрепить как значение сообщества, так и значимость нашего института.

Убеждена, что только все вместе, представляя собой единое, консолидированное сообщество, мы претворим в жизнь все наши самые смелые начинания!

Благодарю Вас за внимание!

ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Салтанат Маманова,
главный специалист отдела
по праворазъяснительной работе
и оказанию юридических услуг населению
Департамента юстиции Костанайской области

ОТКАЗ ОТ НАСЛЕДСТВА И ЕГО ПРАВОВЫЕ ПОСЛЕДСТВИЯ

Данную статью хотелось бы начать с цитаты профессора Г.Ф. Шершеневича «Наследование – переход совокупности имущественных отношений лица за его смертью к другим лицам»¹.

Право на отказ от наследства входит в содержание субъективного наследственного права наряду с правомочием на принятие наследства. Отказ от наследства – это односторонняя сделка, состоящая в совершении юридических действий наследником, в результате которых прекращается его право на наследство в отношении открывшегося наследства. Содержание права на отказ от наследства определено в статье 1074 Гражданского кодекса Республики Казахстан (далее – Кодекс).

Определяя понятие субъекта указанных правоотношений, следует отметить то, что субъектами являются наследники, которые наделяются определенными правами и обязанностями, составляющими содержание возникающего правоотношения.

Также умерший не является субъектом указанного правоотношения, поскольку его правоспособность прекращается со смертью. Не является субъектом наследственного правоотношения и нотариус, поскольку совершение последним юридически значимых действий в связи с оформлением насле-

дственных прав является его административной, но не гражданско-правовой обязанностью. Правоотношение, возникающее при открытии наследства, связывает наследников и лиц, могущих войти в соприкосновение с наследством.

Отказу от наследства присущи бесповоротный, безусловный и универсальный характер, однако свойство универсальности распространяется на каждое основание наследования в отдельности. Отказ от наследства возможен только после его открытия, поскольку отречься можно только от существующего права, а до открытия наследства наследственное правоотношение не возникает.

Отказ от наследства может быть совершен практически только одним способом, сходным с процедурой подачи заявления о принятии наследства.

Таким способом является подача призванным к наследованию наследником заявления об отказе от наследства. Оно может быть подано либо самим наследником лично, либо его можно переслать по почте нотариусу или должностному лицу, которое уполномочено на выдачу свидетельства о праве на наследство.

Из содержания статьи 1074 Кодекса следует, что наследник вправе отказаться от наследства в течение шести месяцев со дня

¹ Научные воззрения профессора Г.Ф. Шершеневича в современных условиях конвергенции частного и публичного права (к 150-летию со дня рождения): сб. материалов междунар. науч.-практ. конф. (Казань, 1-2 марта 2013 г.) / под ред. Д.Х. Валеева [и др.]. М., 2014. 940 с.

открытия наследства. При наличии уважительных причин этот срок может быть продлен судом, однако не более чем на два месяца. Отказ от наследства совершается подачей наследником заявления нотариусу по месту открытия наследства. Отказ от наследства через представителя возможен, если в доверенности специально предусмотрено полномочие на отказ.

Законные представители малолетних (их родители, усыновители, опекуны), а также опекуны лиц, признанных недееспособными, действуют без доверенности, однако для того, чтобы совершить отказ от наследства, необходимо получить на это разрешение органов опеки и попечительства (пункт 2 статьи 128 Кодекса «О браке (супружестве) и семье»).

Несовершеннолетние от 14 до 18 лет, а также лица, ограниченные в дееспособности по решению суда, вправе отказаться от наследства лишь с разрешения своих попечителей. Последние также могут дать согласие на отказ от наследства только с разрешения органов опеки и попечительства.

Законом Республики Казахстан «О нотариате» (далее – Закон) допускаются два вида отказа. Он может быть либо абсолютным, либо в пользу других лиц (направленный отказ). В последнем случае наследник указывает в заявлении об отказе конкретное лицо (или лиц), в пользу которого он совершает такой отказ. Круг лиц, в пользу которых можно отказаться от наследства, определяется частью 5 статьи 1074 Кодекса. Он достаточно широк, но не безграничен. Отказ допускается в пользу любых наследников, т.е. тех, кто указан в завещании наследодателя, либо тех, кто входит в состав любой очереди наследников по закону.

Специально предусмотрено, что отказ от наследства в пользу лиц, которые могли бы в силу закона наследовать по праву представления, возможен лишь в случае, если эти лица призваны к наследованию.

В нотариальной и в судебной практике достаточно широко распространено заблуждение, касающееся возможности отказа от наследства в пользу лиц, которые наследуют

по праву представления. Так, отказ от наследства в пользу внуков и правнуков наследодателя, его племянников и племянниц, а также двоюродных братьев и сестер наследодателя может иметь место только в том случае, если они являются наследниками по завещанию или по закону (по праву представления). Если же завещания в их пользу не имелось и к моменту открытия наследства жив тот из их родителей, который является наследником по закону, отказаться от наследства в пользу перечисленных лиц нельзя, так как в этом случае они сами наследниками по закону не являются².

Например, если к наследованию по закону призваны супруг и сын наследодателя, ни супруг – в пользу своих внуков, ни сын – в пользу своих детей отказаться от наследства не смогут. Но в случае если сын наследодателя до открытия наследства умрет, к наследованию его доли по праву представления будут призваны его дети. В этом случае супруг наследодателя вправе отказаться от своей доли в наследстве в пользу внуков.

Также Закон запрещает отказ от наследства в пользу наследников, лишенных в завещании согласно части 4 статьи 1046 Кодекса завещателем наследства либо признанных недостойными наследниками в соответствии со статьей 1045 Кодекса.

Наследник, имеющий право на обязательную долю в наследстве, также может отказаться от своего права на получение обязательной доли в установленный законом срок, но этот отказ является абсолютным и его доля в имуществе переходит к наследникам по завещанию.

Это связано с тем, что право на обязательную долю связано с личностью наследника, в связи с чем отказ от наследства в обязательной доле в пользу других лиц не допускается.

В Департамент юстиции Костанайской области (далее – Департамент) в силу подпункта 2 пункта 1 статьи 33 Закона поступают различного рода обращения и жалобы на действия либо бездействия нотариусов.

Одним из таких обращений было заявление на неправомерные действия нотариу-

² Настольная книга нотариуса. Учебно-методическое пособие. 2-е изд., испр. и доп.: (Москва, Изд-во «ВолтерсКлувер», 2004 г.) / под ред. Б.М. Гонгалов, Т.И. Зайцевой, П.В. Крашенинникова, Е.Ю. Юшковой, В.В. Яркова. - М., 471 с.

сов, удостоверивших отказ от наследства гражданина, который имел задолженность по алиментным обязательствам на момент открытия наследства.

В соответствии с пунктом 119 Правил совершения нотариальных действий нотариусами, утвержденных приказом Министра юстиции Республики Казахстан от 31.01.2012 года за № 31 (далее – Правила), нотариус по месту открытия наследства по обращению наследника выдает ему свидетельство о праве на наследство.

В ответе на данное заявление Департамент со ссылкой на часть 1, часть 5 статьи 1074 Кодекса разъяснил заявителю, что наследник вправе отказаться от наследства в течение шести месяцев со дня открытия наследства. При отказе от наследства наследник вправе указать, что он отказывается от него в пользу других лиц из числа наследников по завещанию или по закону любой очереди, в том числе в пользу тех, которые призваны к наследованию по праву представления.

При этом при выборе лиц, в пользу которых наследник отказывается от наследства, он не связан очередностью призвания их к наследованию³.

В соответствии с пунктом 122 Правил при удостоверении заявления об отказе от наследства нотариус разъясняет наследникам необратимость, безусловность действий по отказу от наследства, необходимость передачи такого заявления нотариусу по месту открытия наследства, о чем производится соответствующая запись в заявлении.

То есть, указанный гражданин воспользовался закрепленным в статье 1074 Кодекса правом отказа от доли в наследстве после смерти своего отца в пользу своей матери.

Заявитель, не согласившись с данным ответом Департамента, решил в судебном порядке его оспорить.

В его исковых требованиях был задан вопрос, почему судебные исполнители не наложили запрет на совершение нотариальных действий со стороны указанного должника?

В административном суде в удовлетворении исковых требований было отказано ввиду всех вышеизложенных норм права.

Конечно, в соответствии с пунктом 2 и 3 Закона Республики Казахстан «Об исполнительном производстве и статусе судебных исполнителей» от 2 апреля 2010 года № 261-IV судебные исполнители в рамках своих полномочий могут наложить запрет на отчуждение имущества должника.

Так, арест имущества должника состоит в запрете на распоряжение этим имуществом, а также объявлении запрета пользования и распоряжения денежными суммами должника, находящимися в банках и иных организациях, осуществляющих отдельные виды банковских операций, о чем выносятся постановления о наложении ареста на имущество должника.

Арест может быть наложен на имущество должника, принадлежащее ему на праве собственности, хозяйственного ведения и оперативного управления (с учетом ограничений, установленных Гражданским кодексом Республики Казахстан), независимо от того, где и в чем фактическом пользовании оно находится.

Почему в данном случае этого не произошло, потому что имущество, обозначенное в заявлении, еще не принадлежало должнику – наследнику.

Он воспользовался правом отказа от доли в наследстве до выдачи свидетельства о праве на наследство, то есть лишь являлся наследником, а не собственником этого имущества.

Кроме того, отказаться от наследства так же, как и принять его, можно только целиком, не допускается отказ от части наследства за исключением случаев, указанных в части 8 статьи 1074 Кодекса.

В практике довольно распространены случаи, когда наследник, отказавшись от наследования какого-то конкретного имущества, спустя определенное время претендует на другое имущество, ошибочно полагая, что отказа от него не оформлял. В связи с этим нотариус должен с максимальной доступностью разъяснить наследнику,

³ Настольная книга нотариуса. Учебно-методическое пособие. 2-е изд., испр. и доп.: (Москва, Изд-во «ВолтерсКлувер», 2004 г.) / под ред. Б.М. Гонгало, Т.И. Зайцевой, П.В. Крашенинникова, Е.Ю. Юшковой, В.В. Яркова. - М., 472 с.

желающему отказаться от наследства, требование об универсальности отказа и невозможности взять его обратно⁴.

По этому поводу также есть Нормативное постановление Верховного Суда Республики Казахстан от 29 июня 2009 года № 5 «О некоторых вопросах применения судами законодательства о наследовании» (далее – Постановление), где из пункта 9 следует, что лицо, отказавшееся от наследства, не может в последующем аннулировать или изменить свой отказ.

В случаях, когда отказ от наследства не был добровольным (совершен под принуждением со стороны других лиц, ввиду обмана или заблуждения и т.п.), наследник вправе оспорить его в судебном порядке по основаниям, предусмотренным Кодексом для признания сделки недействительной.

В период с 2018 г. по 2019 г. в адрес Департамента обратился гражданин Республики Казахстан на действия нотариуса, в части вынесения нотариусом постановления об отказе в выдаче свидетельства о праве на наследство после смерти его супруги.

Супруга указанного гражданина при жизни являлась собственником жилого дома на территории Республики Казахстан, где жил он и его сын, но она проживала со своей дочерью в Российской Федерации.

Проживая на территории Российской Федерации, супруга умирает, о чем была произведена актовая запись о смерти.

Получив все необходимые документы, указанный гражданин (супруг умершей) подает заявление нотариусу Республики Казахстан о выдаче свидетельства о праве на наследство по месту нахождения имущества.

Однако нотариус путем направления запросов в Российскую Федерацию выясняет, что данный гражданин отказался путем подачи заявления нотариусу в Российской Федерации от наследования по всем основаниям после смерти наследодателя.

Здесь гражданин полагал, что отказался только от имущества на территории Российской Федерации, а недвижимость на терри-

тории Республики Казахстан примет в наследство.

В таких случаях необходимо обратить внимание на пункты 2, 3 статьи 27 Конвенции о правовой помощи и правовых отношениях по гражданским, семейным и уголовным делам, ратифицированной постановлением Верховного Совета Республики Казахстан от 31 марта 1993 года (далее – Конвенция).

Отмеченная статья 27 Конвенции гласит, если один из супругов проживает на территории одной Договаривающейся Стороны, а второй – на территории другой Договаривающейся Стороны и при этом оба супруга имеют одно и то же гражданство, их личные и имущественные правоотношения определяются по законодательству той Договаривающейся Стороны, гражданами которой они являются. Если один из супругов является гражданином одной Договаривающейся Стороны, а второй – другой Договаривающейся Стороны и один из них проживает на территории одной, а второй – на территории другой Договаривающейся Стороны, то их личные и имущественные правоотношения определяются по законодательству Договаривающейся Стороны, на территории которой они имели свое последнее совместное местожительство.

Кроме того, в соответствии с частью 8 статьи 1074 Кодекса отказ от наследства с оговорками или под условием не допускается. Если наследник отказывается от части наследства, то считается, что он отказался от всего наследства. Однако это правило не применяется в случае отказа наследника от наследства, причитающегося ему по праву приращения согласно статье 1079 Кодекса.

Таким образом, при использовании гражданами своего права на отказ от наследственной массы, а также при удостоверении заявления об отказе от наследства нотариусам необходимо отчетливо разъяснять наследникам необратимость, безусловность действий по отказу от наследства и какие последствия такой отказ влечет за собой для наследников в дальнейшем.

⁴ Настольная книга нотариуса. Учебно-методическое пособие. 2-е изд., испр. и доп.: (Москва, Изд-во «ВолтерсКлувер», 2004 г.) / под ред. Б.М. Гонгалов, Т.И. Зайцевой, П.В. Крашенинникова, Е.Ю. Юшиковой, В.В. Яркова. - М., 472 с.

МЕЖДУНАРОДНАЯ ПРАКТИКА

Диана Абраамян,

*нотариус нотариальной территории «Араратский марз»,
Республика Армения*

НОТАРИАТ РЕСПУБЛИКИ АРМЕНИЯ В УСЛОВИЯХ НОВОЙ РЕАЛЬНОСТИ

Нотариус – лицо, осуществляющее общественные услуги, способствующие осуществлению правосудия, которое от имени Республики Армения в соответствии с Конституцией и законами Республики Армения осуществляет нотариальные действия и услуги, предусмотренные законом «О нотариате».

Нотариус совершает нотариальные действия путем удостоверения документов, или предоставления заверенных документов, или совершения иных предусмотренных законом действий.

За последние два года как весь мир, так и Республика Армения столкнулись с таким вызовом, как пандемия COVID-19. В условиях карантина действующие нотариусы РА, тем не менее, не прекратили оказание услуг гражданам РА и гражданам других государств, находящихся на территории РА, конечно, с определенными ограничениями. В условиях действующих строгих ограничений, не имея ни законодательной, ни программной возможности обслуживать граждан онлайн, Нотариальной палатой РА каждый день устанавливалось дежурство нотариусов, которым и обеспечивалась защита прав и законных интересов граждан, не лишая людей права пользоваться нотариальными услугами.

Вместе с пандемией COVID-19 Республика Армения столкнулась также с военным положением, объявленным в стране из-за войны, в результате чего возникла еще более подчеркнутая необходимость обеспечения определенных нотариальных услуг, в частности, с точки зрения заявлений лиц, находящихся на обязательной и добровольной

военной службе, относительно завещаний, доверенностей и других сделок. За это время и Нотариальная палата, и нотариусы работали в режиме 24/7, обеспечивая права и законные интересы лиц, взявших на себя защиту родины.

Как мы уже представили в ходе нашего предыдущего сотрудничества, в результате последних изменений, внесенных в Закон «О нотариате», круг действий, осуществляемых нотариусом, расширен, наделяя нотариуса правом совершать такие действия, как выдача листа исполнительной надписи, утверждение фактов, имеющих юридическое значение, и заверение электронных договоров.

Сейчас я обращусь к каждому из них.

1. Для исполнения требования кредитора о взыскании с должника денежных средств или передаче имущества (своего) или документа или передаче права собственности нотариус совершает исполнительную надпись о сделке, удостоверенной им, в том числе электронным способом.

Исполнительная надпись совершается, если между сторонами заключено нотариально заверенное соглашение, которым стороны соглашаются об исполнении нотариусом исполнительной надписи в случае невыполнения обязательства по уплате суммы, вытекающей из сделки, заверенной данным нотариусом, либо передаче имущества (документа) или передаче права собственности, либо если такое согласие изначально было предусмотрено в сделке, заверяемой нотариусом.

Исполнительная надпись производится, если по соглашению сторон обязательство должника о передаче денежных средств или

имущества (своего) или документа или передаче права собственности будет исполнено путем принятия нотариальных актов или совершения нотариальных действий, за исключением документов, удостоверяемых электронным способом.

В случае невыполнения денежного обязательства, вытекающего из электронного договора, заверенного электронным способом, исполнительная надпись совершается, если:

1) должник в двухнедельный срок после получения предусмотренного законом уведомления не представляет нотариусу доказательства исполнения обязательства, или

2) при наличии электронной системы об обязательствах и доступе нотариуса к этой системе нотариус проверил, что исполнения этого обязательства не произошло.

Исполнительная надпись о неисполненном обязательстве выдается по части неисполненного обязательства.

Исполнительная надпись совершается на основании заявления кредитора путем предоставления листа исполнительной надписи.

Лист исполнительной надписи выдается при одновременном наличии следующих условий, если:

1) представляются нотариально заверенные документы, подтверждающие неоспоримое обязательство должника перед кредитором, и отсутствует встречное обязательство кредитора, а в случае документов, заверенных электронным способом, представляются справка о размере обязательства должника, расчете размера этого обязательства и документы, заверенные нотариусом электронным способом;

2) имеются предусмотренные законом основания;

3) кредитор представляет доказательство уведомления должника в порядке, установленном Гражданским кодексом Республики Армения, об обращении к нотариусу за взысканием долга или дачей исполнительной надписи для исполнения невыполненной обязанности;

4) истек срок исполнения обязательства, предусмотренный заверенной нотариусом сделкой, или у кредитора возникло право

требовать исполнения обязательства на основании сделки, заверенной нотариусом;

5) по-видимому, не истек срок исковой давности, установленный законом.

Лист исполнительной надписи выдается в двух экземплярах, один из которых прилагается к нотариальному делу с представленными кредитором документами с пометкой «второй экземпляр», другой выдается кредитору.

В части каждого неисполненного обязательства выдается отдельный лист исполнительной надписи.

Примерный бланк листа исполнительной надписи утверждается Министерством юстиции.

Лист исполнительной надписи исполняется в порядке, установленном законом Республики Армения «О принудительном исполнении судебных актов».

2. Хотела бы более подробно остановиться на удостоверении фактов, имеющих юридическое значение, поскольку оказание такой услуги в Республике Армения – новое, но уже успело занять свое достойное место в системе нотариальных услуг.

Нотариус удостоверяет имеющие юридическое значение факты, от которых зависит возникновение, изменение или прекращение личных или имущественных прав граждан или юридических лиц.

Нотариус удостоверяет следующие факты:

1) родственные отношения лиц;

2) нахождение лица на иждивении другого лица;

3) регистрация рождения, усыновления (удочерения), заключения брака, расторжение брака и смерти;

4) принятие наследства и место открытия наследства;

5) принадлежность документов, устанавливающих право, за исключением паспорта и военных документов;

6) владение имуществом на праве собственности;

7) устные заявления лиц.

Особенности, которые закреплены законом и являются обязательными.

Лицо, которое обращается для удостоверения факта, имеющего юридическое значение, должно обязательно указать, для какой цели ему необходимо удостоверение данного

факта, а также привести доказательства, подтверждающие невозможность получения надлежащих документов или восстановления утерянных документов.

Нотариус удостоверяет факт, имеющий юридическое значение, только в том случае, если заявитель не имеет возможности в ином порядке получить надлежащие документы, подтверждающие этот факт, или невозможно восстановить утерянные документы.

Нотариальный акт об удостоверении факта, имеющего юридическое значение, является основанием для регистрации этого факта соответствующими органами или оформления прав, возникших в связи с утвержденным фактом.

Нотариальный акт об утверждении факта, имеющего юридическое значение, может быть использован только в целях, указанных в нотариальном акте.

Поскольку после принятия закона в нашей стране прошло длительное время, и наши нотариусы сегодня широко используют институт утверждения юридических фактов, хотела бы также коснуться препятствий, возникших в результате применения закона, и изменений, внесенных вследствие этого.

1. Во-первых, когда закон был принят и нотариусам была предоставлена возможность утвердить факты, имеющие юридическое значение, лицо в любом случае не было лишено права обращения в суд с просьбой установить тот же факт. Однако, согласно действующему законодательству, для обращения в суд лицо должно было сначала исчерпать и не иметь возможности получить в ином внесудебном порядке надлежащие документы, подтверждающие данный факт, и фактически лицо должно было исчерпать также возможность утверждения юридического факта в нотариальном порядке. То есть получалось, что до судебной защиты лицо должно было обязательно обратиться к нотариусу для утверждения факта, имеющего какое-либо юридическое значение, исчерпало возможность достижения желаемого результата таким путем, и только потом обратилось в суд.

В результате законодательных изменений, внесенных в 2020 году, заявитель в настоящее время может свободно по своему выбору обращаться для удостоверения факта, имеющего юридическое значение, как

к нотариусу, так и в суд. То есть, возможность установления юридического факта в нотариальном порядке является дополнительным альтернативным способом для заявителя, и при обращении в суд не обязательно исчерпывать эту возможность.

2. Когда нотариусы начали применять и утверждать факты, имеющие юридическое значение, нотариус утверждал факт, имеющий юридическое значение, исключительно на основании представленных ему документов. То есть нотариусу было предоставлено право утверждать очевидные факты, существование которых не вызывало сомнений, утверждение которых не было связано, например, с допросом свидетелей (показаниями свидетелей), и нотариус принимал решение только исходя из представленных ему и имеющихся у него документов. Если представленных документов было недостаточно для утверждения запрашиваемого факта, нотариус отклонял утверждение этого факта. Например, нотариусом в большинстве случаев отклонялось утверждение юридически значимых фактов личных родственных отношений лиц из-за отсутствия документов (доказательств), подтверждающих этот факт.

И, принимая это во внимание, в 2020 году было внесено дополнение в Закон «О нотариате», и в настоящее время в качестве доказательства для установления факта, имеющего юридическое значение, могут быть приняты не только имеющиеся документы, но и показания свидетеля, то есть нотариус принимает нотариальный акт об утверждении факта, имеющего юридическое значение, если представленных документов или показаний свидетеля достаточно для утверждения факта, имеющего юридическое значение.

По закону на основании письменного ходатайства заявителя нотариус берет показания у свидетеля. Присутствие свидетеля обеспечивает заявитель. Дача показания у нотариуса является правом свидетеля. Показания записываются, а носитель записи приобщается к нотариальному делу. При взятии показаний у свидетеля нотариус руководствуется соответствующими положениями Гражданского процессуального кодекса РК.

В конце нотариус принимает нотариальный акт об утверждении факта, имеющего юридическое значение, если:

1) представленные лицом документы достаточны для утверждения факта, имеющего юридическое значение;

2) факт, имеющий юридическое значение, подлежащий утверждению, вытекает из данных, имеющихся в представленных документах;

3) отсутствует несоответствие требованиям материально-правовых норм;

4) заявитель не имеет возможности в ином порядке получить или восстановить документы, подтверждающие факт, имеющий юридическое значение, или возможность этого исчерпана в силу закона;

5) лицо заявило с какой целью ему необходимо установить данный юридический факт;

6) факт, имеющий юридическое значение, – неоспорим.

В случае если эти требования не соблюдены нотариус отказывает в утверждении факта.

ЗАВЕРЕНИЕ ДОГОВОРОВ НОТАРИУСОМ В ЭЛЕКТРОННОЙ ФОРМЕ (ЭЛЕКТРОННЫЕ ДОГОВОРЫ)

В рамках реформы нотариальной системы, из изменений в законодательстве следует отметить следующее нововведение: заключение договоров в электронной форме, которое уже позволяет наше законодательство.

Согласно принятому закону нотариус может заверять договоры, подписанные электронной цифровой подписью, электронным способом (электронные договоры).

Эти изменения в первую очередь касаются финансовой системы. Законом, совместным решением Министра юстиции и Совета Центрального банка, для электронных договоров, заключаемых нотариусом в сфере финансовой системы, будут определены: процедура электронного нотариального заверения, обмен необходимыми документами, типовые формы электронных договоров.

Приказом Министра юстиции будет установлен порядок заверения иных договоров, подлежащих электронному заверению, порядок обмена необходимыми документами, типовые формы.

Уже внедренная система электронного нотариуса позволит нотариусу заверять

электронные договоры электронной цифровой подписью и электронной печатью, что повысит безопасность сделок, обеспечит высокое качество обслуживания, в том числе предоставление услуг по принципу «одного окна».

В настоящее время в первую очередь разрабатываются типовые формы договоров, заключаемых в сфере финансовой системы, такие как:

1. Договоры залога движимого имущества (денежных средств, автомобилей, залог любого иного движимого имущества).

2. Кредитные договоры (кредитной линии, потребительские и т.д.).

3. Договоры поручительства.

В случае электронного заверения таких договоров кредитор предоставляется возможность получения исполнительного листа у нотариуса, в случае неисполнения денежного обязательства, вытекающего из электронного договора, при наличии выписки по банковскому счету. Таким образом, расширяется институт предоставления исполнительного листа, что поспособствует правильному и быстрому совершению нотариальных действий, повышению качества обслуживания граждан. Кроме того, будет снижена загруженность судов.

РИСКИ

О рисках:

- Закон предусматривает, что личность и дееспособность физического лица устанавливается документами, удостоверяющими личность, а в случае электронного заверения документов при наличии действующей электронной подписи.

- При этом невозможно установить дееспособность лица, если в случае электронного заверения сделок не предусмотрено присутствие физического лица у нотариуса и не исключено, что электронную цифровую подпись получит также недееспособное лицо или станет недееспособным после ее получения, а сделка, совершенная гражданином, признанным недееспособным, ничтожна.

- По закону договоры не подлежат электронному заверению, например, если лицо не может их подписать в силу физического недостатка, болезни или неграмотности, имеет слуховые, речевые, зрительные нарушения, не может прочесть документ или человек дееспособен, но на данный момент

находится в таком состоянии, что не понимает значения своих действий или не может ими управлять.

В таких случаях нотариус не может выяснить вышеуказанные обстоятельства или оценить состояние лица, так как лицо физически не будет присутствовать у нотариуса, в случае электронного заверения документов.

Принимая во внимание вышеизложенное, так или иначе необходимо отметить, что целью принятого закона было расширение предоставления нотариальных действий посредством современных информационных систем. В сфере нотариата через систему электронного управления устанавливается электронная связь между нотариусами и банковскими и кредитными организациями, предоставляя нотариусу электронную печать, электронную цифровую подпись. Внедрение таких инструментов дает возможность в электронной форме заверить договоры, подписанные электронной цифровой подписью (электронные договоры).

В соответствии с требованиями законодательства в настоящее время уже разрабатываются типовые формы электронных договоров, подлежащих электронному заверению, и порядок их электронного заверения.

Хотелось бы также выделить следующие услуги, оказываемые нотариусом:

1. Нотариус осуществляет функции по государственной регистрации прав, возникающих из сделок, связанных с возникновением, изменением, прекращением, переходом имущественных прав.

Нотариус выполняет эту функцию в режиме онлайн: с помощью электронной системы AENIS и электронной системы ARPIS Комитета кадастра Республики Армения. После подачи заявления нотариус в режиме онлайн получает свидетельство о регистрации права и предоставляет заявителю.

2. Нотариус в случаях, предусмотренных законом или решением Правительства Республики Армения, выполняет функции офиса по обслуживанию государственных органов. В частности, выполняет функции государственного реестра юридических лиц, например, регистрацию юридических лиц.

3. С целью обеспечения требования государственной регистрации прав, возникающих из сделок, нотариус уведомляет органы, осуществляющие государственную регистрацию права на имущество, о внесении предварительной отметки о праве на имущество.

И, наконец, я хотела бы коснуться цифровизации, осуществленной в нотариальной системе Республики Армения.

Во-первых, с 2014 года используется электронная нотариальная система AENIS, с помощью которой осуществляется цифровизация каждого нотариального акта. В частности, нотариальный акт составляется по данной системе, печатается на бумаге и после подписания стороной/сторонами и нотариального заверения еще раз прикрепляется к электронной нотариальной системе AENIS.

Нотариальные акты имеют пароль, подтверждающий идентификацию документа, отображается в верхнем левом углу первой страницы документа в виде кода и пароля и в правом углу в виде QR-кода.

В упомянутой системе также создана база данных отдельных наследственных дел, доверенностей и завещаний, которые доступны всем действующим нотариусам Республики Армения. Указанные базы данных также объединены на сайте www.e-notary.am, где заинтересованные лица, владея определенной необходимой информацией, могут получить сведения о наследственных делах, доверенностях и завещаниях, в частности об их наличии и о нотариусе, в производстве которого находится нотариальное дело. Но эта информация доступна только на армянском языке.

Тем не менее, на главной странице www.e-notary.am есть раздел «Статус акта». В указанном разделе можно проверить статус нотариального акта, введя код и пароль в верхнем левом углу первой страницы документа. А также для проверки статуса нотариального акта можно отсканировать QR-код на документе при наличии соответствующего программного обеспечения.

В результате проверки в системе видны дата заверения акта, фамилия, имя, отчество удостоверяющего нотариуса, статус/утвержден/аннулирован/ и тип акта.

Роза Бекчян,
нотариус нотариальной территории
«Лорийский марз»
Республики Армения

ЦИФРОВИЗАЦИЯ НОТАРИАЛЬНЫХ ДЕЙСТВИЙ В РЕСПУБЛИКЕ АРМЕНИЯ

IV казахстанско-французский круглый стол
«Цифровой нотариат: удаленная работа нотариусов,
бесконтактные сделки, цифровизация данных».
20 июня 2022 года

В первую очередь хотела бы коснуться цифровизации, осуществленной в нотариальной системе Республики Армения.

Как многие из Вас, наверное, уже знают, с 2014 года используется электронная нотариальная система АЕНИС, с помощью которой осуществляется цифровизация каждого нотариального акта. В частности, нотариальный акт составляется по данной системе, печатается на бумаге и после подписания стороной/сторонами и нотариального заверения еще раз прикрепляется к электронной нотариальной системе АЕНИС.

Нотариальные акты имеют пароль, подтверждающий идентификацию документа, отображается в верхнем левом углу первой страницы документа в виде кода и пароля и в правом углу в виде QR-кода.

В упомянутой системе также создана база данных отдельных наследственных дел, доверенностей и завещаний, которые доступны всем действующим нотариусам Республики Армения. Указанные базы данных также объединены на сайте www.e-notary.am, где заинтересованные лица, владея определенной необходимой информацией, могут получить сведения о насле-

дственных делах, доверенностях и завещаниях, в частности об их наличии и о нотариусе, в производстве которого находится нотариальное дело. Но эта информация доступна только на армянском языке.

Тем не менее, на главной странице www.e-notary.am есть раздел «Статус акта». В указанном разделе можно проверить статус нотариального акта, введя код и пароль в верхнем левом углу первой страницы документа. А также для проверки статуса нотариального акта можно отсканировать QR-код на документе при наличии соответствующего программного обеспечения.

В результате проверки в системе видны дата заверения акта, фамилия, имя, отчество удостоверяющего нотариуса, статус/утвержден/аннулирован/ и тип акта.

В рамках реформы нотариальной системы, в связи с удаленной работой нотариусов, следует отметить следующее нововведение в законодательстве: заключение договоров в электронной форме. Согласно принятому закону нотариус может заверять договоры, подписанные электронной цифровой подписью, электронным способом (электронные договоры).

Эти изменения в первую очередь касаются финансовой системы. Согласно закону, совместным решением Министра юстиции и Совета Центрального банка для электронных договоров, заключаемых нотариусом в сфере финансовой системы, будут определены: процедура электронного нотариального заверения, обмен необходимыми документами, типовые формы электронных договоров.

Приказом Министра юстиции будет установлен порядок заверения иных договоров, подлежащих электронному заверению, порядок обмена необходимыми документами, типовые формы.

Уже внедренная система электронного нотариуса позволит нотариусу заверять электронные договоры электронной цифровой подписью и электронной печатью, что повысит безопасность сделок, обеспечит высокое качество обслуживания, в том числе предоставление услуг по принципу «одного окна».

В настоящее время в первую очередь разрабатываются типовые формы договоров, заключаемых в сфере финансовой системы, такие как:

1. Договоры залога движимого имущества (денежных средств, автомобилей, залог любого иного движимого имущества).
2. Кредитные договоры (кредитной линии, потребительские и т.д.).
3. Договоры поручительства.

В случае электронного заверения таких договоров кредитор предоставляется возможность получения исполнительного листа у нотариуса, в случае неисполнения денежного обязательства, вытекающего из электронного договора, при наличии выписки по банковскому счету. Таким образом, расширяется институт предоставления исполнительного листа, что способствует правильному и быстрому совершению нотариальных действий, повышению качества обслуживания граждан. Кроме того, будет снижена загруженность судов.

О рисках:

- Закон предусматривает, что личность и дееспособность физического лица устанавливается документами, удостоверяющими личность, а в случае электронного заверения документов при наличии действующей электронной подписи.

- При этом невозможно установить дееспособность лица, если в случае электронного заверения сделок не предусмотрено присутствие физического лица у нотариуса и не исключено, что электронную цифровую подпись получит также недееспособное лицо или станет недееспособным после ее получения, а сделка, совершенная гражданином, признанным недееспособным, ничтожна.

- По закону договоры не подлежат электронному заверению, например, если лицо не может их подписать в силу физического недостатка, болезни или неграмотности, имеет слуховые, речевые, зрительные нарушения, не может прочесть документ или человек дееспособен, но на данный момент находится в таком состоянии, что не понимает значения своих действий или не может ими управлять.

В таких случаях нотариус не может выяснить вышеуказанные обстоятельства или оценить состояние лица, так как лицо физически не будет присутствовать у нотариуса, в случае электронного заверения документов.

Принимая во внимание вышеизложенное, так или иначе необходимо отметить, что целью принятого закона было расширение предоставления нотариальных действий, посредством современных информационных систем. В сфере нотариата через систему электронного управления устанавливается электронная связь между нотариусами и банковскими и кредитными организациями, предоставляя нотариусу электронную печать, электронную цифровую подпись. Внедрение таких инструментов дает возможность в электронной форме заверить договоры, подписанные электронной цифровой подписью (электронные договоры).

В соответствии с требованиями законодательства в настоящее время уже разрабатываются типовые формы электронных договоров, подлежащих электронному заверению и порядок их электронного заверения.

И, наконец, хотелось бы выделить также следующие услуги, оказываемые нотариусом, которые производятся с помощью цифровых технологий:

1. Нотариус осуществляет функции по государственной регистрации прав, возникающих из сделок, связанных с возникновением, изменением, прекращением, переходом имущественных прав.

Нотариус выполняет эту функцию в режиме онлайн: с помощью электронной системы нотариата АЕНИС и электронной системы АРПИС Комитета кадастра Республики Армения. После подачи заявления

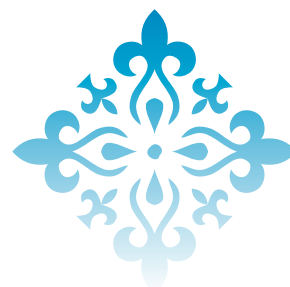
нотариус в режиме онлайн получает свидетельство о регистрации права и предоставляет заявителю.

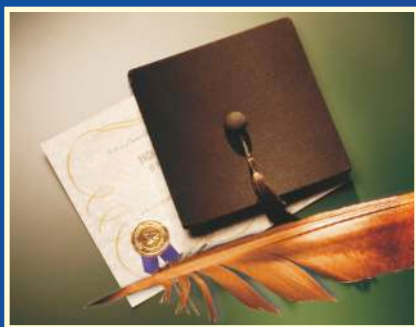
2. Нотариус в случаях, предусмотренных законом или решением Правительства Республики Армения, выполняет функции офиса по обслуживанию государственных органов.

В частности, выполняет функции государственного реестра юридических лиц, например, регистрацию юридических лиц.

3. С целью обеспечения требования государственной регистрации прав, возникающих из сделок, нотариус уведомляет органы, осуществляющие государственную регистрацию права на имущество, о внесении предварительной отметки о праве на имущество.

Благодарю за внимание.

NOTARY

Қазақстан Республикасы
Астана қаласы
Сарайшық даңғылы,
38 үй, 5 кеңсе
тел.: 8 (7172) 50-88-26

Республика Казахстан
город Астана
проспект Сарайшык,
38 дом, 5 офис
тел.: 8 (7172) 50-88-26

Republic of Kazakhstan
Astana
Sarayshyk avenu,
38, office 5
tel.: 8 (7172) 50-88-26